

د پوهنې وزارت

ریاضي

دویم ټولگۍ

$$5 = 5$$

$$6 < 7$$

$$4 > 3$$

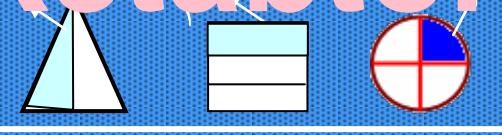
$$5 - 3 = 2$$

$$2 + 3 = 5$$

$$4 \div 2 = 1$$

$$4 \times 1 = 4$$

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ . ش.

ملي سروه

دا وطن افغانستان دی   دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د توري   هر بچې يې قهرمان دی
دا وطن د ټولوکور دی   د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو   د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان   ورسره عرب، ګوجردی
براهوي دی، قزباش دی   هم ايماق، هم پشه يان
دا هيوا د به تل څلپوي   لکه لمړ پرشنه آسمان
په سينه کې د آسيابه   لکه زره وي جاويدان
نوم د حق مودي رهبر   وايو الله اکبر وايو الله اکبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د پوهنۍ وزارت

ریاضی

دویم تولگی

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ.

د کتاب ځانګړتیاوې

مضمون: ریاضي

مؤلفین: د تعلیمي نصاب د ریاضي د دیپارتمنت د درسي کتابونو مؤلفین

ادیت کوونکۍ: د پښتو ژبې د ادیت دیپارتمنت غړي

ټولگۍ: دویم

د متن ژبه: پښتو

انکشاف ورکوونکۍ: د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تأليف لوی ریاست

خپروونکۍ: د پوهنې وزارت د اړیکو او عامه پوهاوی ریاست

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هجري شمسی

د چاپ څای: کابل

چاپ خونه:

برېښنالیک پته: curriculum@moe.gov.af

د درسي کتابونو د چاپ، وېش او پلورلو حق د افغانستان اسلامي جمهوریت د پوهنې وزارت سره محفوظ دي. په بازار کې یې پلور او پېرودل منع دي. له سرغروونکو سره قانوني چلنديږي.

د پوهنې ۵ وزیر پیغام

اقرأ باسم ربک

دلوي او بیشونکي خداي حَمْدَه شکر په خاى کوو، چې مورته يې ژوند رابنلي، او د لوسټ او ليک له نعمت خخه يې برخمن کړي يو، او د الله تعالی پر وروستي پیغمبر محمد مصطفی عَلَيْهِ السَّلَامُ چې الهي لومپني پیغام ورته (لوستل) و، درود وايو.

خرنگه چې تولو ته بنکاره د ۱۳۹۷ هجري لمريز کال د پوهنې د کال په نامه ونومول شو، له دې امله به د ګران هېواد بنوونيز نظام، د ژورو بدلونونو شاهد وي. بنوونکي، زده کوونکي، کتاب، بنوونځي، اداره او د والدینو سوراګانې د هېواد د پوهنیز نظام شپرګونې بنسيتیز عناصر بلل کيري، چې د هېواد د بنوونې او روزنې په پراختیا او پرمختیا کې مهم رول لري. په داسې مهم وخت کې د افغانستان د پوهنې وزارت د مشرتابه مقام، د هېواد په بنوونیز نظام کې د دوډې او پراختیا په لور بنسيتیز و بدلونونو ته ژمن دی.

له همدي امله د بنوونیز نصاب اصلاح او پراختیا، د پوهنې وزارت له مهمو لوړیتوبونو خخه دي. همدارنګه په بنوونځيو، مدرسوا او تولو دولتي او خصوصي بنوونيزو تأسیساتو کې، درسي کتابونو معحتوا، کيفيت او توزيع ته پاملرنه د پوهنې وزارت د چارو په سر کې خاى لري. مور په دې باور يو، چې د باکيفيته درسي کتابونو له شتون پرته، د بنوونې او روزنې اساسی اهدافو ته رسیدلني نشو.

پوريتیو موخو ته د رسپدو او د اغښناک بنوونیز نظام د رامنځته کولو لپاره، د راتلونکي نسل د روزونکو په توګه، د هېواد له تولو زړه سواندو بنوونکو، استادانو او مسلکي مدیرانو خخه په درنافي هيله کوم، چې د هېواد بچيانو ته دې د درسي کتابونو په تدریس، او د محټوا په لېږدولو کې، هیڅ ډول هڅه او هاند ونه سپموي، او د یوه فعال او په ديني، ملي او انتقادي تفکر سمبال نسل په روزنه کې، زيار او کوبنبن وکړي. هره ورڅ د ژمنې په نوي کولو او د مسؤولیت په درک سره، په دې نیت لوسټ پیل کړي، چې دن ورڅي ګران زده کوونکي به سباد یوه پرمختللي افغانستان عماران، او د ټولنې متمند او ګټور او سپدونکي وي. همداراز له خوربو زده کوونکو خخه، چې د هېواد ارزښتاكه پانګه ده، غوښته لرم، خو له هر فرست خخه ګټه پورته کړي، او د زده کړې په پروسه کې د خيرکو او فعالو ګاپونوالو په توګه، او بنوونکو ته په درنافي سره، له تدریس خخه بنه او اغښناکه استفاده وکړي.

په پاڼي کې د بنوونې او روزنې له تولو پوهانو او د بنوونیز نصاب له مسلکي همکارانو خخه، چې د دې کتاب په لیکلوا او چمتو کولو کې يې نه ستري کېدونکې هلي خلپي کړي دي، منته کوم، او د لوي خداي حَمْدَه له دربار خخه دوى ته په دې سپیخلې او انسان جوړونکې هڅې کې بریا غواړم.

د معاري او پرمختللي بنوونیز نظام او د داسې ودان افغانستان په هيله چې وګړي بې خپلواک، پوه او سوکاله وي.

د پوهنې وزیر
دكتور محمد ميرويس بلخي

پلیک

گهه

مختصر

۱	لوړۍ فصل: د عدد مفهوم.....	د عدد مفهوم.....
۳	متناوب شمېرل (دوه، دوه، پنځه، پنځه.. زیاتول).....	-۱
۶	د عدد دمفهوم تمرین.....	-۲
۸	تر ۱۰۰ پوري د عددونو ترتیب او پرتله کول.....	-۳
۱۰	تر ۱۰۰ پوري د عددونو ترتیب.....	-۴
۱۱	د متناوب شمېرلوا مشق او تمرین.....	-۵
۱۲	مخکي، وروسته، منځ کي، زیات، لږ.....	-۶
۱۴	توصیفي یا ترتیبی عددونه.....	-۷
۱۵	دویم فصل: د مقامي قيمت مفهوم.....	
۱۷	تر ۹۹ پوري د عددونو جمع او تفریق.....	-۸
۱۹	د جمعي په عملې کي د بدلون قانون.....	-۹
۲۳	د جمعي د درېو جزو جمع کول.....	-۱۰
۲۵	تفریق.....	-۱۱
۲۷	د تفریق عبارتی پوښتني	-۱۲
۲۹	د جمع او تفریق ترمنځ اړیکې	-۱۳
۳۱	دجفت او تاق عددونو پېژندنه	-۱۴
۳۵	درېم فصل: له یوه رقمي عددونو سره د دوه رقمي عددونه جمع کول (چې حاصل ولري) ..	
۳۷	د دوه رقمي عددونو جمع کول له دوه رقمي عددونو سره چې حاصل ولري.....	-۱۵
۴۰	د جمعي د درېو جزو جمع کول چې حاصل ولري.....	-۱۶
۴۴	څلورم فصل: د دوه رقمي عددونو تفریق	
۴۴	له دوه رقمي عدد خخه د یوه رقمي عدد تفریق کول چې په هغه کي پور اخیستل وي ...	-۱۷
۴۶	له دوه رقمي عددونو خخه د دوه رقمي عدد تفریق (د پور اخیستلو په صورت کي).....	-۱۸
۵۱	د جمعي او تفریق د عملیو آزمولی د یوبل په واسطه	-۱۹
۵۲	د تفریق د عملیو آزمونیه	-۲۰
۵۳	د عددونو جمع کول د چوت په واسطه	-۲۱
۵۵	د عددونو تفریق د چوت په واسطه.....	-۲۲
۵۶	پنځم فصل: له (۱۰۰-۱۰۰۰) پوري د عددونو لوستل او لیکل.....	
۵۷	لس ګونې (لسیز) اوسل ګونې.....	-۲۳
۹۵	سلیز، لسیز او یویز	-۲۴
۶۲	تر ۱۰۰ پوري د عددونو مقامي ارزښت.....	-۲۵
۶۶	د یوه عدد مخ کي عدد، وروسته او د دوه عددونو منځ عدد.....	-۲۶
۶۷	د عددونو پرتله.....	-۲۷
۶۸	د عددونو ترتیب نظر په مقامي ارزښت سره	-۲۸
۷۱	شپړم فصل: د درې رقمي عددونو جمع او تفریق	

۷۱.....	د سلونو جمع کول.....	-۲۹
۷۳.....	د درې رقمي عدد جمع کول له درې رقمي عدد سره چې د یویز اوسلیز رقمونه یې صفر وي	-۳۰
۷۴.....	د درې رقمي عددونو جمع کول.....	-۳۱
۷۶.....	د درې رقمي عددونو جمع کول چې حاصل ولري	-۳۲
۷۹.....	د درې رقمي عددونو تفريق	-۳۳
۸۰.....	د درې رقمي عددونو تفريق په پوراخستلو سره	-۳۴
۸۳.....	د درې رقمي عددونو تفريق چې یویز او لسیز یې صفر وي	-۳۵
۸۶.....	اووم فصل: د ضرب مفهوم	
۸۸.....	د هغو عددونو جمع کول چې مساوي اجزاوي ولري (تکراری جمع).....	-۳۶
۹۰.....	ضرب.....	-۳۷
۹۳.....	د کتارونو جوړول	-۳۸
۹۵.....	په ضرب کې د بدلون خاصیت	-۳۹
۹۷.....	په عمودی شکل ضرب کول	-۴۰
۹۹.....	د شکلونو خخه په کار اخیستلو سره د ضرب بنوونه	-۴۱
۱۰۲.....	د ضرب عبارتی پوښتني	-۴۲
۱۰۳.....	په دوه رقمي عدد کې د یوه رقمي عدد ضربول	-۴۳
۱۰۶.....	د ضرب په عملیه کې د (۱) د عدد خاصیت	-۴۴
۱۰۷.....	د ضرب په عملیه کې د (۰) صفر خاصیت	-۴۵
۱۰۸.....	د گروپونو جوړول	-۴۶
۱۱۰.....	د مساوي گروپونو جوړول	-۴۷
۱۱۲.....	د وېش مفهوم	-۴۸
۱۱۹.....	د ضرب او تقسيم ترمنځ اړیکې	-۴۹
۱۲۰.....	د یوه عدد وېشل په خپل عدد باندي	-۵۰
۱۲۱.....	د یوه عدد وېشل په (۱) باندي	-۵۱
۱۲۲.....	اتم فصل: د اندازه کولو واحدونه	
۱۲۲.....	غیر معاري واحدونه	-۵۲
۱۲۳.....	معاري واحدونه (متر، سانتي متر او ملي متر)	-۵۳
۱۲۵.....	د خط کش په واسطه د پوتې خطونو د اوږدوالي اندازه کول	-۵۴
۱۲۷.....	نهم فصل: هندسه	
۱۲۷.....	د هندسي شکلونو پېژندنه	-۵۵
۱۳۰.....	محیط	-۵۶
۱۳۲.....	لس فصل: په عملی شکل د کسر پېژندل	
۱۳۲.....	په هندسي شکلونو کې کسر	-۵۷
۱۳۵.....	د یوې کسری برخې بنوونه	-۵۸

لومړۍ فصل

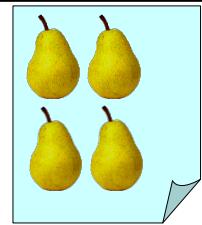
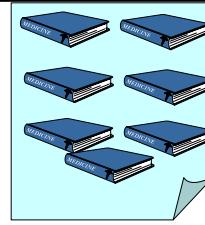
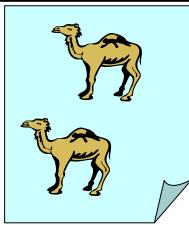
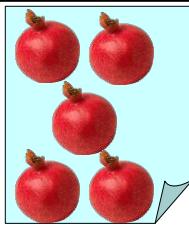
له (۱۰۰-۱) پوري د عددونو شمېرل او ترتیب کول

لومړۍ لوست

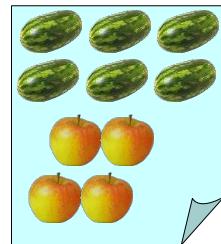
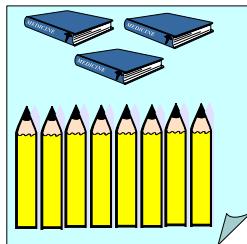
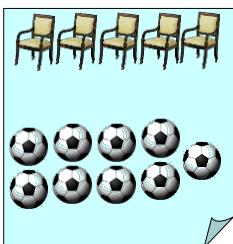
د عدد مفهوم

هدف: د عددونو د شمېرلو، لوستلو اولیکلو پیاوړیا.

۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰
لس	نه	اته	اووه	شپږ	پنځه	څلور	درې	دوه	يو	صفر

په لاندې هرچو کاټ کې خو شکلونه دي؟

خوکي ګانې _____
توبونه _____

كتابونه _____
پنسلونه _____

هندوانې _____
منې _____

لاندې پوبنتو ته خواب ووايast:

منې.	هندوانې	هندوانې منې.
توبونه.	پنسلونه	پنسلونه توبونه.
منې	خوکي ګانې	خوکي ګانې منې
پنسلونه	كتابونه	كتابونه پنسلونه
هلكان	نجونې	نجونې هلكان

۱- کوم ډول مېوہ زیاته ده؟

۲- کوم یو بې لړ دي؟

۳- کوم یو بې دیر زیات دي؟

۴- کوم یو بې دیر زیات دي؟

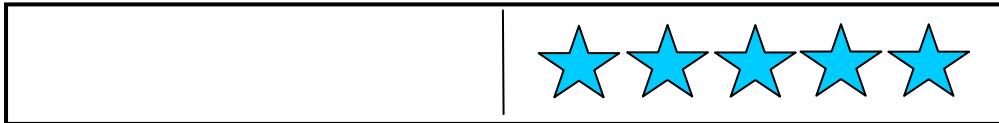
۵- ستاسو په ټولګي کې خو نجوني دي؟

۶- ستاسو په ټولګي کې خو هلكان دي؟

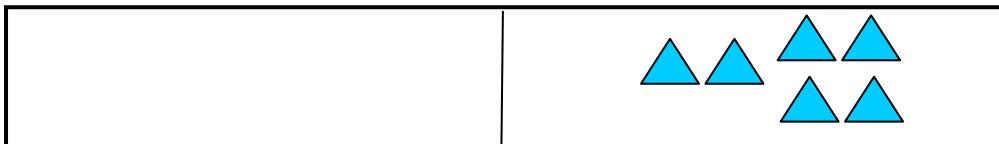
۷- کوم یو بې له هغه خنځه لړ شمېر لري؟

کورني دنده

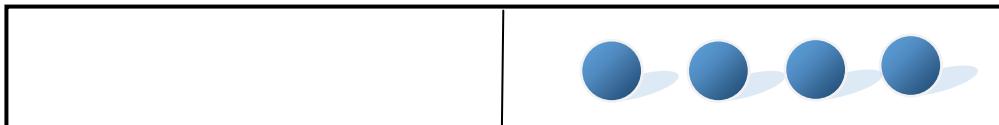
۱- د لاندي چو کات په سپينه برخه کې د رسم شوو شکلونو په ډول لړ شکلونه په خپلو کتابچو کې رسم کړئ او وواياست چې ټول خو شکلونه دي؟

۲- د چو کات په سپينه برخه کې د درکړل شوو شکلونو خنځه زيات شمېر رسم کړئ، هغه ټول حساب کړئ او شمېر بې وي ليکي.

۳- د چو کات په سپينه برخه کې د درکړل شوو شکلونو سره مساوي شمېر شکلونه په خپلو کتابچو کې رسم کړئ. ټول حساب او ولیکي.

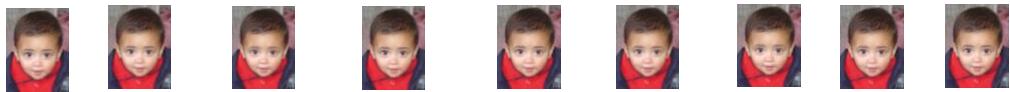
۴- د خپلې خوبنې یو شکل چې له ۶ خنځه زيات، خو له ۱۰ خنځه لړ وي په خپلو کتابچو کې رسم کړئ.

دویم لوست

متناوب شمېرل (دوه، دوه، پنځه، پنځه.... زیاتول)

هدف: په دې لوست کې زده کوونکي باید متناوب شمېرل زده کړي.

لومړۍ فعالیت: د خپلو تولګیوالو له سترګو څخه په کار اخیستوسره ۲، ۲ عدد زیات کړئ او عددونه یې ولیکئ.

۲   ۴   ۶   —   —   —   —   —   —

—   —   —   —   تولې — سترګې

دویم فعالیت: د خپلو تولګیوالو د لاس ګوتو د ۵ په زیاتولو سره عددونه په لاس راورئ او وې لیکئ.

۵   ۱۰   ۱۵   —   —   —

تولې... ګوټې

دریم فعالیت: له بني خوا خخه کین لوري ته کوم عددونه چې پاتې دی
په تشو ځایونو کې ېې ولیکي.

۶، ۵، _____، ۲	-۱
۴، _____، ۲، _____، ۰	-۲
_____، ۷، _____، ۵، ۴	-۳
۱۰، _____، _____، ۴، ۲	-۴
_____، ۷، _____، ۳، ۱	-۵
_____، _____، ۳، ۰	-۶

څلورم فعالیت: له کيني خوا خخه بني لوري ته تشو ځایونه د
مناسبو عددونو په واسطه ډک کړئ.

_____، ۲، _____، ۴، ۵	.۱
۴، _____، _____، _____، ۸، ۹، ۱۰	.۲
۳، _____، ۵، ۶، _____	.۳
۲، _____، ۶، _____، ۱۰، ۱۲	.۴
۱، _____، ۵، _____، ۹، ۱۱	.۵
_____، ۴، ۷، ۱۰ _____	.۶

کورنی دندہ

دلاندي عددونو جدول خپلو کتابچوته نقل او د حل شوي مثال نه په کار اخیستو سره پوبنتنه حل او رنگ کړئ.

د عددونه جدول

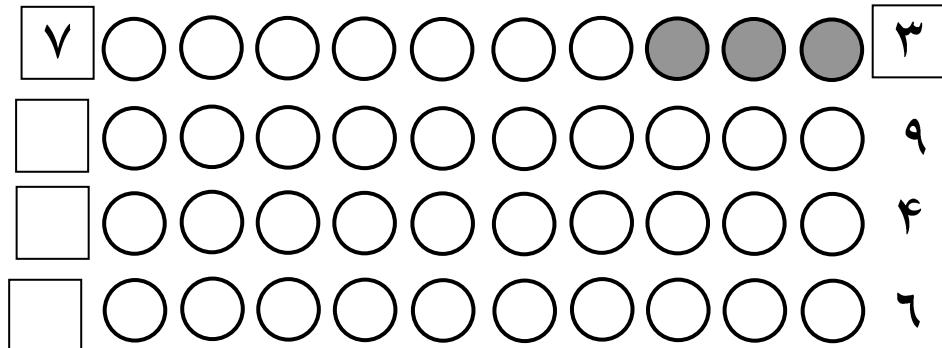
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱
۳۰	۲۹	۲۸	۲۷	۲۶	۲۵	۲۴	۲۳	۲۲	۲۱
۴۰	۳۹	۳۸	۳۷	۳۶	۳۵	۳۴	۳۳	۳۲	۳۱
۵۰	۴۹	۴۸	۴۷	۴۶	۴۵	۴۴	۴۳	۴۲	۴۱
۶۰	۵۹	۵۸	۵۷	۵۶	۵۵	۵۴	۵۳	۵۲	۵۱
۷۰	۶۹	۶۸	۶۷	۶۶	۶۵	۶۴	۶۳	۶۲	۶۱
۸۰	۷۹	۷۸	۷۷	۷۶	۷۵	۷۴	۷۳	۷۲	۷۱
۹۰	۸۹	۸۸	۸۷	۸۶	۸۵	۸۴	۸۳	۸۲	۸۱
۱۰۰	۹۹	۹۸	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۳	۹۲	۹۱

دریم لوست

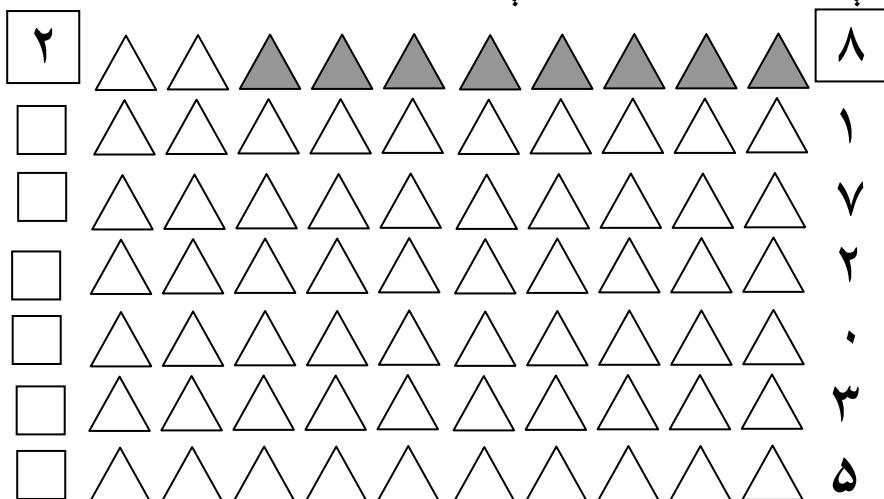
د عدد د مفهوم تمرین

هدف: زده کونکی به د عدد د مفهوم تمرین و کوالي شي.

لومړۍ فعالیت: حل شوي مثال ته په پاملننه سره د هر لیک بنې خواته یو عدد لیکل شوي دی د هغه په شمېر دائري رنګه کړئ او د هغو دائيرو شمېر چې رنګ شوي نه دي کین خواته ولیکي.

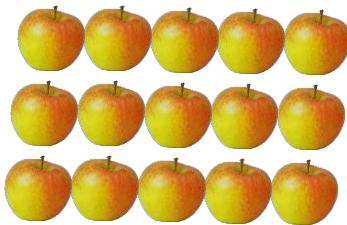
دویم فعالیت: حل شوي مثال ته په پاملننه د هري کربنې بنې خواته یو عدد لیکل شوي دی د هغه په شمېر شکلونه رنګه کړئ او د هغو شکلونو شمېر چې رنګ شوي نه دي کېږي خواته ولیکي.

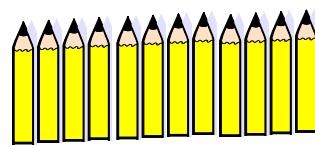
کورنى دنده

له شيانو خخه د لس گونو گروپونو جورول شمېرل آسانه کوي او دا يو چول تفریح ده.

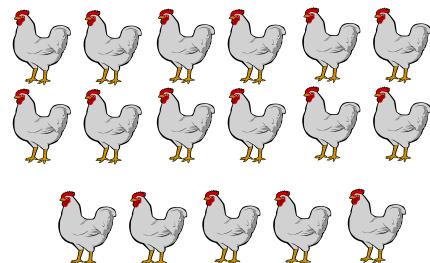
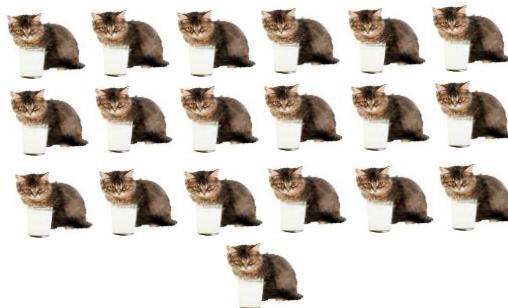
له شيانو خخه لس گونه گروپونه جلا او کربنه ورخخه تاو کړئ، تشنځایونه ډک کړئ او پونتنو ته خواب ووايast.

لسيز او _____ يویز _____ کېږي

کېږي _____ لسيز او _____ يویز _____

لسيز او _____ يویز چرګان _____ چرګان کېږي.

لسيز او _____ يویز پیشوګان _____ پیشوګانی کېږي.

کوم گروپ زيات دی؟ چرګان که پیشوګانی

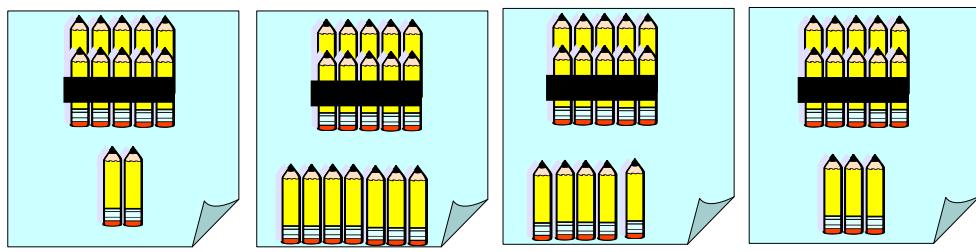
خومره زيات دی؟

څلورم لوست

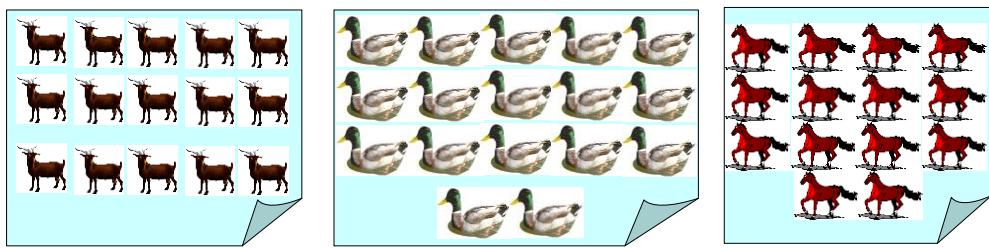
تر ۱۰۰ پوري د عددونو ترتیب او پرته کول

هدف: زده کونکی په ډیر او لې عددونه وپېژني او د هغو له منځې ترتیب (پره پسي توب) وکولاي شي.

لومړۍ فعالیت: شکلونو ته ګورئ، وروسته د هر یو شمیر په خپلو کتابچو کې ولیکی، هر هغه عدد چې له ۱۴ خخه کوچنی دی تر شاوخوا بې یوه مریع رسم کړئ.

دویم فعالیت: لاندې شکلونو ته و ګورئ د هغو د هر یو شمیر په خپلو کتابچو کې ولیکی او هر هغه عدد چې له ۱۵ خخه زیات دی، دائیره ترې تاوه کړئ.

دریم فعالیت: پورته شکلونو ته په دقت سره و ګورئ او ووایئ چې

— ۱— له آسانو خخه خوهبلی زیاتې دی؟

— ۲— له هېليو خخه خو وزې کمې دی؟

— ۳— د وزې شمیر زیات دی که د آسانو؟ خومره زیات دی؟

خلورم فعالیت:

په پنځه کیسزو ډلو تقسیم شئ هر گروپ یا ډلې ته د عدد یو شمېر کارتونه چې له صفر څخه تر ۲۰ پورې ور باندې لیکل شوې دی ورکول کېږي.

۱ - په وار سره کار و کړئ.

۲ - هر زده کوونکۍ دې له کڅورې څخه یو کارت راوباسي.

۳ - هر ډله دې عددونه له ډېرلو لبوا څخه تر لوی عدد پورې ترتیب کړي.

۴ - د هر دور عدد په جدول کې (یاد داښت) کړئ.

د عددونو کارتونه

					لومړۍ دور
					دویم دور
					دریم دور

په وروستي جدول کې چې په مخکي فعالیت کې مو ترتیب کړي و، ولیکي. وروسته لاندې سوالونو ته خواب ورکړئ.

۱ - په هره دوره کې له ۱۳ څخه خو عددونه لوی دي؟

۲ - د ټولو هغو عددونو نه چې له ۱۱ څخه کوچنې دی کربنه تاوکړئ.

۳ - ټول هغه عددونه چې له ۱۶ څخه لوی دي ورڅخه یوه مربع تاوه کړئ.

۴ - آیا ټول عددونه له ۱۶ څخه لبې دي؟

۵ - له ۱۶ څخه زیات او لبې عددونه په جلا جلا توګه ولیکي.

پنځم لوست

تر ۱۰۰ پوري د عددونو ترتیب

هدف: زده کوونکي په عددونه دمقامي قيمت په درلودلو سره په پرله پسي توګه ترتیب کړئ شي.

عددونه چې په جدول کې لیکل شوي نه دي تر ۱۰۰ پوري بشپړ کړئ.
د عددونو جدول

	۸		۱۶		۱۴		۲	۱
۳۰							۲۲	
	۳۷					۳۳		
۴۹	۴۷					۵۳		
۶۹			۵۵			۷۴	۶۲	
			۷۵	۷۴				
۱۰۰	۹۸		۸۶					۸۱

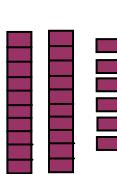
لاندې پوښتنو ته حوابونه وواياست.

- ۱- کوم عدد له ۳۵ خخه د یوه په اندازه زیات دي؟
کوم عدد له ۳۵ خخه د یوه په اندازه لمدی؟
  - ۲- کوم عدد له ۲۷ خخه د دوو په اندازه زیات دي?
کوم عدد له ۲۷ خخه د دوو په اندازه لمدی؟
  - ۳- کوم عدد له ۵۰ خخه د لسو واحدو په اندازه زیات دي?
کوم عدد له ۵۰ خخه د لسو واحدو په اندازه لمدی؟
  - ۴- کوم عدد له ۷۰ خخه د شلو واحدو په اندازه زیات دي?
کوم عدد له ۷۰ خخه د شلو واحدو په اندازه لمدی؟
  - ۵- په تشو ئایونو کې د (<) یا (>) مناسبه نښه ولیکي.
- ۸۲ ○ ۶۸ ۷۷ ○ ۲۲ ۳۵ ○ ۴۷ ۹۷ > ۹۳

شپږم لوست

د متناوب شمېرلو مشق او تمرین

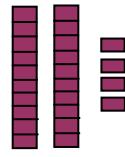
هدف: زده کونکي به په آسانې سره وکولای شي د دوه، دوه، درې، درې عددونه زیات کري او د یوه، یوه عددونو په زیاتولو بسنې ونه کړي.

۲۶

۲۵

۲۴

لومړۍ فعالیت: په دوه کسیزو ډلو کې د عددونو خالي خایونه د کوچنيو ګانو په شمېر لو سره په مناسبو عددونو سره ډک کړئ.

۱۴، ۱۳، — — — ۶۶، ۶۵ ۳۲، ۳۱، ۳۰ -۱

— — ، ۸۴، ۸۳ ۷۳، — ۷۱ ۴۷، ۴۶، — -۲

— — ، ۵۹، ۵۸ ۲۹، ۲۸، — — ۹۷، ۹۶ -۳

دویم فعالیت: په مخکنیو ډلو کې دې لومړۍ زده کونکي عددونه په متناوب ډول «۲، ۴، ۶، ۸، ...» ولري. دویم زده کونکي دې د عددونو په جدول کې په لوتل شوو عددونو باندې کوچني کانې کېږدی. ۳، ۴، ۵ او نورو په زیاتولو سره د متناوب شمېر عددونو فعالیت تکرار او سرته ورسوئ.

دریم فعالیت: د لاندې لارښو د په کارولو سره غوبنتل شوی عدد پیداکړئ.

لومړۍ لارښوونه: غوبنتل شوی عدد ۱۰۵ او ۸۰ په منځ کې دی.

۲ دویم لارښوونه: غوبنتل شوی عدد یوله لاندې عددونو خخه دی.

۱۳، ۳۰، ۲۳، ۸۰، ۸۳، ۶۷، ۵۲

۳ دریم لارښوونه: غوبنتل شوی عدد له ۵۵ خخه لړ کم دی.

څلورم لارښوونه: کوم وخت چې تاسو له صفر (۰) خخه پیل کوي د لس، لس په زیاتولو سره د غوبنتل شوی عدد نوم اخلي. غوبنتل شوی عدد له — خخه عبارت دی.

اووم لوست

مخکی، وروسته، منځ کې، زیات، لې

هدف: په دې لوست کې مخکی به زده کوونکي د ډوہ عدد په منځ کې او وروسته عددونه ولري.

د ۵ کتارونو کتابونو رسم چې د ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲ او

عددونه د هغو کتارونه رابني.

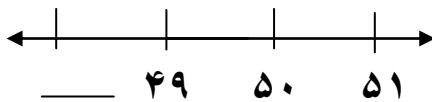
... ... ۲۰ د ۱۹

... ... ۱۸ د ۱۹

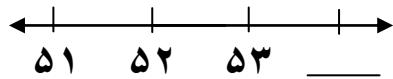
لومړۍ فعالیت

جوره جوره کار و کړئ پونستنوته خوابونه ووایاست.

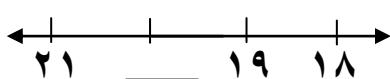
۱ - هغه عدد ولیکی چې مخکی راخي.

۲ - هغه عدد ولیکی چې وروسته راخي.

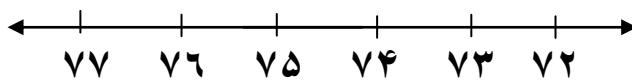

۳ - هغه عدد ولیکی چې په منځ کې راخي.

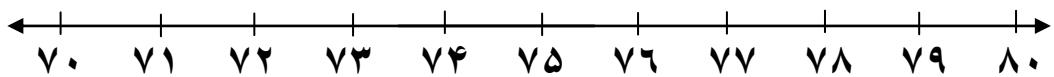

دویم فعالیت: د لاندې ترتیب شوو عددونو په اړه په پورتني چوکاټ کې د کارول

شوو مثالونو نه په ګټې اخیستو سره خبرې اترې وکړئ.

لاندی عددی خط په نظر کې ونيسی او هرې پوبنتنی ته حواب وواياست:

- ١- هغه عدد چې له ٧٢ خخه مخکي دی تري لاندی خط وکاري.
- ٢- له هغه عدد نه دائيره راتاو کړئ چې له ٧٩ خخه وروسته دی.
- ٣- دهجه عدد له شاوخوا نه خط تاوکړئ چې د ٧٤ او ٧٥ په منځ کې دی.
٤. په ټولو هفو عددونو باندي د (X) نښه کېږدی چې د ٧٥ او ٨٠ په منځ کې دی.

دریم فعالیت: لاندی پوبنتنو ته حواب وواياست:

١. له ٤٦ خخه مخ کې کوم یو عدد دی؟
  ٢. کوم یو عدد د ٣٧ او ٣٩ په منځ کې دی؟
  ٣. هغه عدد چې له ٥٥ خخه وروسته راخي کوم دی؟
  ٤. کوم عدد د یوه په اندازه له ٩٤ خخه مخ کې دی؟
- خلورم فعالیت: بنوونکی دی یو عدد پر تختې ولیکي او د (مخ کې)، (وروسته)، (منځ کې)، (زيات)، او (لړ)، په ډول کلمې دې وکاروي، ترڅو وکولاۍ شي دعددونو په هکله خبرې وکړي.

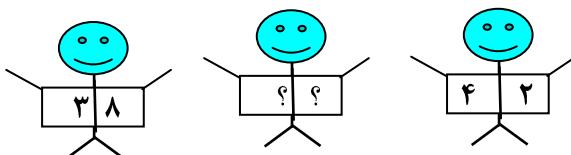
کورني دنده

لاندی معما حل کړئ.

زه د ٣٨ او ٤٢ په منځ کې یم.

زه درې لسيزې لرم.

زه خوم نمره یم؟

اتم لوست

توصیفی(ترتیبی) عددونه

هدف: زده کوونکی به پوه شي چې لومړی دويم، دريم... د یوه شي مقام او منزلت راښي.

لومړۍ فعالیت: تر ۱۰ پورې ترتیبی عددونه استعمالوو، ترڅو د شیانو حالت او مقام خرګند کړي.

پنځم

څلورم

دریم

دویم

اول

لسم

نهم

اتم

اووم

شپرم

دویم فعالیت: که چېږې یوه بله خزنده ورسره جمع کړئ خزنده به په کوم مقام کې وي؟

۱. پنځم موټر په سره رنګ، رنګ کړئ.
۲. نهم موټر ته شین رنګ ورکړئ.
۳. شپرم موټر ته ژیړ رنګ ورکړئ.
۴. اووم موټر ته نصواری رنګ ورکړئ.
۵. دریم موټر ته آبی رنګ ورکړئ.
۶. د شپرم موټر مخې ته خو موټرونه دي؟
۷. د څلورم موټر نه مخکې خو موټرونه دي؟
۸. د پنځم موټر خخه وروسته خو موټرونه دي؟

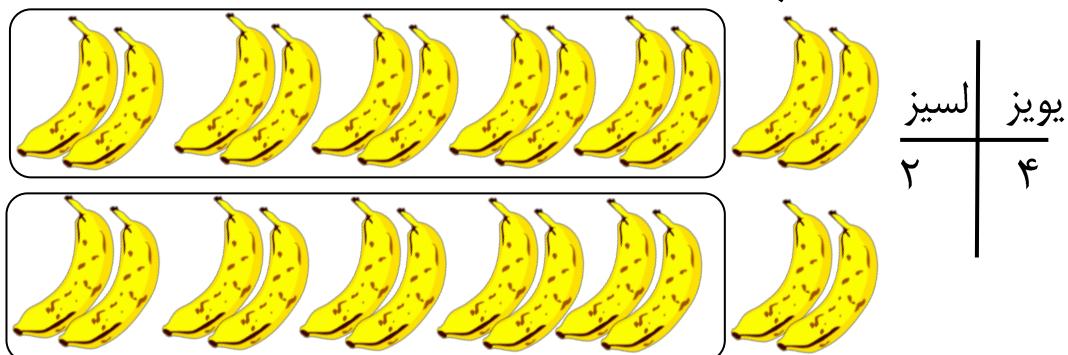
دویم فصل

له (۱۰۰-۱) پورې د عددونو مقامي قيمت او عملبي نهم لوست

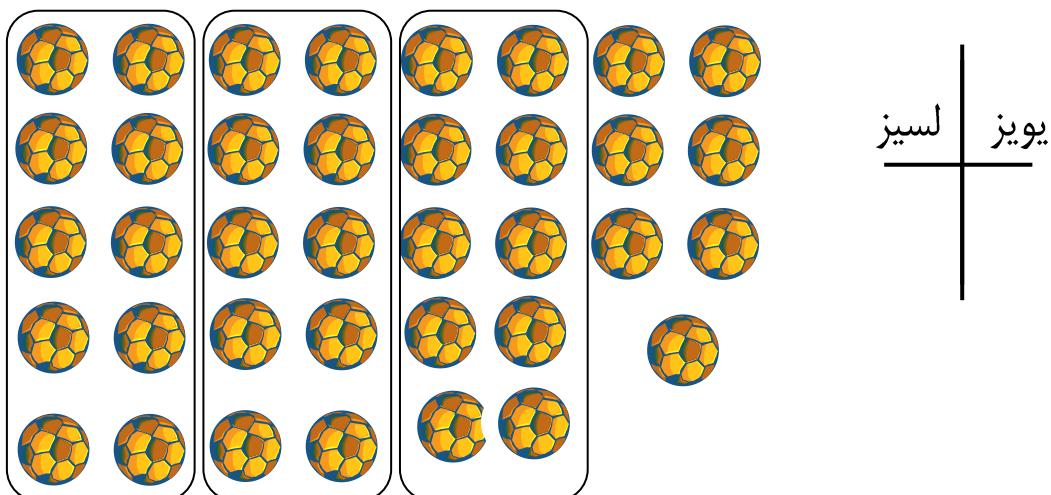
د مقامي قيمت مفهوم

هدف: زده کونکي باید په مرتبو کې درقم په ارزښت پوه شي.

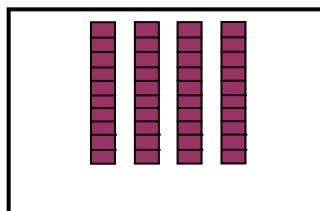
لومړۍ فعالیت: له لاندې شکلونو خخه د لسیزو بنډلونه جلا کړئ او د هغه بنډلونو ترشاوخوا خط و کاربئ. بیا اړوند عددونه د جدول د یویز و او لسیزو په خانو کې ولیکي. د مثال خخه پیروي و کړئ.

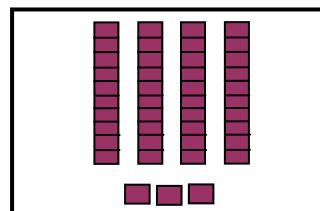
دویم فعالیت: پورته حل شوي مثال په پام کې ونیسي. توپونه وشمپرئ، په خپلو کتابچو کې د لسیزو او یویز جدول رسم کړئ او اړونده عدد یې ولیکي.

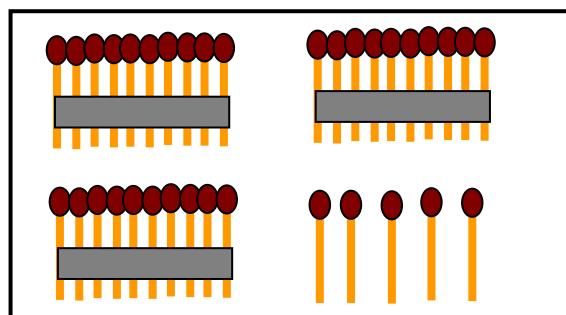
دریم فعالیت: د شکلونو له مخې جدولونه بشپړ کړئ.

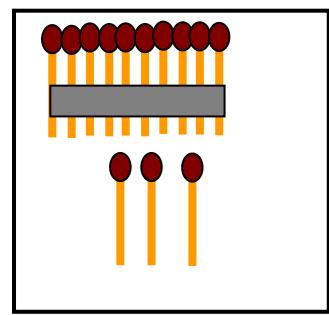
لسيز
يويز

لسيز
يويز

لسيز
يويز

لسيز
يويز

کورنۍ دنده
په خپلو کتابچو کې ولیکۍ چې په لاندې دوہ رقمي عددونو کې خو
يويز او خو لسيز دي؟

۸۲

۶۲

۳۱

۲۶

۹۰

۷۴

۴۹

۳۸

۹۹

۸۰

۵۷

۵۱

لسم لوست

تر ۹۹ پوري د عددونو جمع او تفریق

هدف: زده کوونکي به د دوه رقمي عددونه يوله بله سره جمع کړي او هم به له دوه رقمي عدد خنځه دوه رقمي عدد تفریق کړای شي.

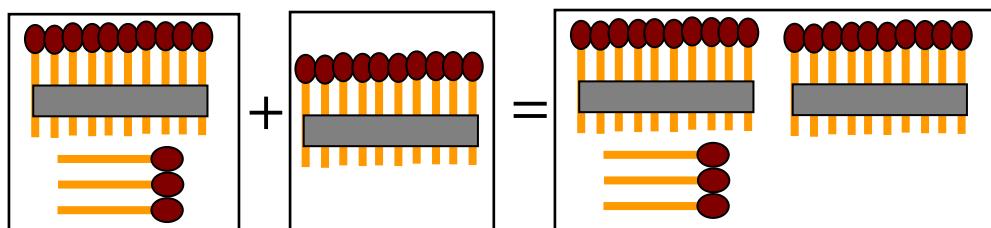
لومري فعالیت: لاندې حل شوي مثال په نظر کې ونيسي. د دوه رقمي پونستني يوله بله سره جمع کړئ.

۱۲ چوغکي په يوې وني کې ناستې وي. ۲۴ چوغکي نوري له هغوي سره يوځاي شوې. په ونه کې ټولې خو چوغکي دي د ۲۴ زیاتوالی په باندې داسي ليکلائي شو.

$$\begin{array}{r}
 \text{د جمعي لومرۍ جز} \\
 + \text{د جمعي دويم جز} \\
 \hline
 \text{د جمعي حاصل}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 1 \quad 2 \\
 + \quad 2 \quad 4 \\
 \hline
 3 \quad 6
 \end{array}$$

د شکل له مخې د جمعي اجزاوي او د جمعي حاصل معرفي کړئ، د هغوي عددي افاده ولیکي او همدارنګه درکړل شوي پونستني جمع کړئ.

$$13 + 10 = 23$$

$$\begin{array}{r}
 31 \\
 + 15 \\
 \hline
 46
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 40 \\
 + 38 \\
 \hline
 78
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 47 \\
 + 20 \\
 \hline
 67
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 63 \\
 + 15 \\
 \hline
 78
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 74 \\
 + 25 \\
 \hline
 99
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 80 \\
 + 16 \\
 \hline
 96
 \end{array}$$

کورنۍ دنده

د دې عمليو د جمعې حاصل په خپلو کتابچو کې ولیکي، د جمعې اجزاوي او د جمعې حاصل معرفي کړئ.

$$13 + 26 = \underline{\hspace{2cm}}$$

-۲

$$16 + 21 = \underline{\hspace{2cm}}$$

-۱

$$17 + 22 = \underline{\hspace{2cm}}$$

-۴

$$18 + 20 = \underline{\hspace{2cm}}$$

-۳

$$22 + 23 = \underline{\hspace{2cm}}$$

-۶

$$21 + 27 = \underline{\hspace{2cm}}$$

-۵

عبارة سوالونه: زرمينې په خپل جېب کې ۱۴ افغاني درلودې او مور يې د
ښوونځي د بکسي لپاره ۲۱ افغانۍ نوري ورکړې، اوس زرمينه خو افغانۍ لري?
حل:

$$\begin{array}{r} & 21 \\ & + 14 \\ \hline & 35 \end{array}$$

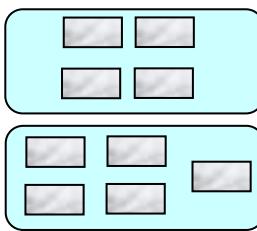
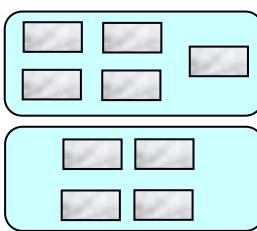
تاسو ددويمې ګڼي پونستني لپاره یوه عبارتي کيسه جوړه کړئ او حل يې کړئ.

یوولسم لوست

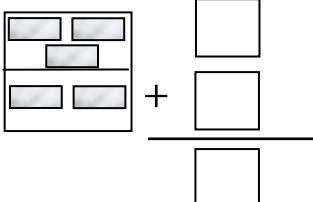
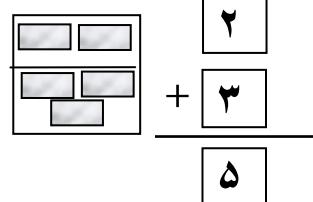
د جمعي په عملې کې د بدلون قانون

هدف: زده کونکي به پوه شي که چېږي د جمعي د اجزاء خاينه بدلون و مومي د جمعي حاصل به بدلون نه کوي.

لومړۍ فعالیت: که چېږي د عددونو د جمعي کولو په وخت کې د عددونو خاينه سره بدل کړو د هفو د جمعي په حاصل کې کوم بدلون نه رائخي.
د خاينو دا بدلون په جمع کې د بدلون د خاصیت په نامه يادېږي.

4 $+ 5$ <hr style="border-top: 1px solid black;"/> 9		5 $+ 4$ <hr style="border-top: 1px solid black;"/> 9	
$4 + 5 = 9$		$5 + 4 = 9$	

دویم فعالیت: عددی جملې په دوو طریقو ولیکي.

	
$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$	$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$

دریم فعالیت: عددی جملې ولیکی:

۱. ۷ هلکان د پتنگ الوزونې لوې کوي.

۵ نور هلکان له هغوي سره يوځای شول.

تول خو هلکان د پتنگ الوزونې لوې کوي؟

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

۲. ۵ هلکان د غرمې ډوډی خوري، ۷ هلکان نور له هغوي سره يوځای

شول. تول خو هلکان دي چې د غرمې ډوډی خوري.

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

څلورم فعالیت: تشن ځایونه په مناسبو عددونو سره ډک کړئ. د جمعې د

اجزاو د هرې جوړې د جمعې حاصل یوله بله سره پرتله کړئ او

وواياست چې خه توپیر ويني؟

۱- ګنې بدلون:

$$\frac{32}{\underline{\quad}} + \underline{\quad} = \frac{42}{\underline{\quad}}$$

$$\frac{10}{\underline{\quad}} + \underline{\quad} = \frac{42}{\underline{\quad}}$$

$$\frac{6}{\underline{\quad}} + \underline{\quad} = \frac{18}{\underline{\quad}}$$

$$\frac{12}{\underline{\quad}} + \underline{\quad} = \frac{18}{\underline{\quad}}$$

$\frac{\square}{\square}$ $+ \frac{\square}{\square}$ $\hline \square$	$\frac{\square}{\square}$ $+ \frac{\square}{\square}$ $\hline \square$	$\frac{\square}{\square}$ $+ \frac{\square}{\square}$ $\hline \square$	$\frac{\square}{\square}$ $+ \frac{\square}{\square}$ $\hline \square$
--	--	--	--

د ۴ شمیرې بدلون

د ۳ شمیرې بدلون

$$\begin{array}{r} 54 \\ + \quad \quad \\ \hline 24 \\ + \quad \quad \\ \hline \end{array} = \begin{array}{r} 78 \\ \hline 78 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 72 \\ + \quad \quad \\ \hline 13 \\ + \quad \quad \\ \hline \end{array} = \begin{array}{r} 85 \\ \hline 85 \end{array}$$

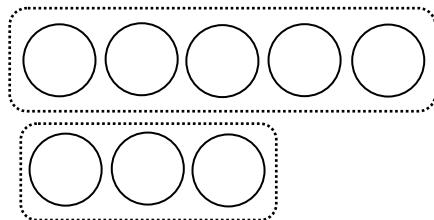
$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ + \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array} \qquad \begin{array}{r} \boxed{} \\ + \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ + \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array} \qquad \begin{array}{r} \boxed{} \\ + \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array}$$

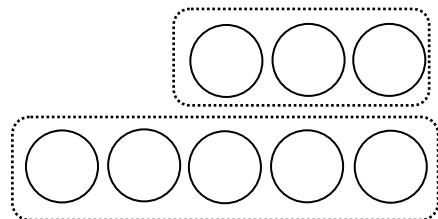
کورنۍ دنده

لاندې هر یوه شکل ته عددی جمله ولیکي.

۲.

۱.

$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$

$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$

که چیرې يو عدد له بل عدد خخه کوچنی يا لوی وي، د لوري په بدلون سره ($>$) علامه په لاندې ډول بسodel کيرې

($6 > 5$)

($7 < 8$)

په لاندې مثالونو کې د جهت (لوري) په بدلون سره د علامې ($>$) کارولو ته د عددونو په جمع کې پاملنہ وکړئ.

مثال -

لومړۍ فعالیت: د پورته مثال خخه په کار اخستنې سره د لاندې پونستنو په تشو څایونو کې مناسب عددونه اویا د $>$, $<$ نبې ولیکي.

$25 + 14 \quad \boxed{} \quad 12 + 30$

$29 + \boxed{} > 12 + 35$

$20 + 37 \quad \boxed{} \quad 40 + 18$

$38 + \boxed{} < 25 + 32$

$45 + 23 \quad \boxed{} \quad 33 + 22$

$\boxed{} + 32 > 32 + \boxed{}$

دولسم لوست

د جمعی د دریو جزو جمع کول

هدف: زده کونکی به د جمعی پونتنی چې درې جزء ولري جمع کړای شي.

تاسو کولای شئ چې دو ه عددونه سره جمع کړئ اوس را خئ چې درې عددونه سره جمع کړو.

موب کولای شو دا عددونه په کوم ډول چې غواړو سره جمع کړو. د جمع کولو لپاره عددونه ګروپ کوو.

د مثال په توګه:

$$\begin{array}{r}
 & 2 \\
 & \diagdown \quad \diagup \\
 9 & + 5 \\
 + 2 & \\
 \hline
 11 &
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 & 2 \\
 & \diagdown \quad \diagup \\
 7 & + 5 \\
 + 4 & \\
 \hline
 11 &
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 & 2 \\
 & \diagdown \quad \diagup \\
 6 & + 5 \\
 + 5 & \\
 \hline
 11 &
 \end{array}$$

لومړۍ کوم دو ه عددونه جمع کوو؟ ولې؟

په دې تمرین کې لومړۍ هغه دو ه عددونه وټاکې چې یوله بله سره بې جمع کړئ. د جمعی حاصل بې ولیکې بیا وروسته د جمعی حاصل له دریم عدد سره جمع کړئ.

$$\begin{array}{r}
 \boxed{} \quad 4 \\
 \boxed{} \quad 6 \\
 + \boxed{} \quad + 1 \\
 \hline
 11
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \boxed{} \quad 7 \\
 \boxed{} \quad 1 \\
 + \boxed{} \quad + 3 \\
 \hline
 11
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \boxed{} \quad 3 \\
 \boxed{} \quad 5 \\
 + \boxed{} \quad + 3 \\
 \hline
 11
 \end{array}$$

فعالیت: زده کونکی په دوو ډلو ويشنل شئ هره زده کونکی ته د کارتونو یوه قوطی چې له (۱-۹) عددونه وي، ورکړئ، وروسته هر زده کونکی خپل کارت نورو ته بنسي.
 زده کونکی دې له خپلو کارتونو خخه درې دو ه رقمي تشکيل کړي په خپله خونسه دې ددرو عددونو مجموعه پیدا کړي. وروسته دې لاسته راغل حاصل له دریم عدد سره جمع کړي.

کورنی دندہ

لاندی سوالونه په خپلو کتابچو کې حل کړئ.

$$\begin{array}{r} 51 \\ 16 \\ + 22 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 17 \\ 31 \\ + 51 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ 32 \\ + 12 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 15 \\ 33 \\ + 21 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \cdot \\ 24 \\ + 35 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 32 \\ 22 \\ + 32 \\ \hline \end{array}$$

$$12 + 25 + 31 = \underline{\quad}$$

$$21 + 12 + 23 = \underline{\quad}$$

دیار لسم لوست

تفریق

هدف: د تفریق د عملیې د اجراء کولو تقویت (د همجنسو گروپونو جلاه کول).

لومړۍ فعالیت: له شکلونو خخه کار و اخلي گروپونه جلا کړئ او عددی جملې

ې ولیکې، د مثال په توګه: په یوه ونه کې ۸ چوغکې ناستې دی. له هېډي ونې خخه ۲ چوغکې والو تلې. او س په ونه کې خو چوغکې پاتې شوي؟

$$8 - 2 = 6$$

او س لیدل کېږي چې په ونه کې ۶ چوغکې پاتې دی چې دا ۶ د فرق يا د تفریق د حاصل په نامه یاد پېږي.

دویم فعالیت: له یوه ساتونکي سره ۱۵ بایسکلونه شته دی. ۹ بایسکلونه خپلو خاوندانو یووړل، خو بایسکلونه پاتې دی؟

$$\underline{\quad} - \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

بایسکلونه

دریم فعالیت: ۱۸ د پنسل قلمونه پر مېز پراته دی. ۸ پنسلونه ېې زده کوونکو واخیستل، خو پنسلونه پاتې کېږي؟

$$\underline{\quad} - \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

پنسلونه

خلورم فعالیت: ۲۵ هلکان مسابقه لري، ۱۴ تنو بې تفريح و کړه، خو تنه
بې د مسابقې په حالت کې دي؟

$$\underline{\quad} - \underline{\quad} = \underline{\quad} \text{ هلکان}$$

پنځم فعالیت: د لاندې پوبنتو په تشو ځایونوکې د >، < يا = مناسبه نښه ولیکي.

$25 - 11$	$\boxed{\quad}$	$28 - 7$	$\boxed{\quad}$
$44 - 23$	$\boxed{\quad}$	$55 - 41$	$\boxed{\quad}$
$60 - 30$	$\boxed{\quad}$	$70 - 40$	$\boxed{\quad}$

$38 - 14$	$\boxed{\quad}$	$15 - 0$	$\boxed{\quad}$
$51 - 30$	$\boxed{\quad}$	$27 - 16$	$\boxed{\quad}$
$32 - 22$	$\boxed{\quad}$	$47 - 15$	$\boxed{\quad}$

کورني. دنده

لاندې پوبنتي تفريقي کړئ.

$23 - 9 = \underline{\quad}$	$- 2$	$16 - 7 = \underline{\quad}$	$- 1$
$\underline{\quad} - 9 = 13$	$- 4$	$28 - \underline{\quad} = 13$	$- 2$

څوارلسم لوست

د تفریق عبارتی پوښتنې

هدف: زده کونکی به له کیسو او عبارت خخه مفهوم و اخیستلای شي او هم دریاضي افاده ولیکلای شي.

لومړی فعالیت: عبارتی پوښتنې ولویع او حل بې کړئ او په ګډه کار و کړئ.

۱. په لومړی مېز باندې ۱۷ **قلمونه** دی په دوهم مېز باندې ۱۴ **قلمونه** دی.

په لومړی مېزباندې خو دانې **قلمونه** زیات دی؟

قلمونه

۲. په لومړی الماری کې ۲۶ کاچوغې شته او په دویمه الماری کې ۱۵

په شمېر کاچوغې شته.

په لومړی الماری کې خو دانې **کاچوغې** زیاتې شتون لري؟

کاچوغې زیاتې دی.

دویم فعالیت: عددی جملې بې ولیکې او حل بې کړئ.

مثال: حمید ۳۹ **کوتري** او جمیلې ۲۵ **کوتري** ليدلي دی.

حمید خو **کوتري** زیاتې ليدلي دی؟

کوتري = ۳۹ - ۲۵ = ۱۴

۱. حمید ۳۸ دانې **منې** او زرغونه ۱۳ دانې **منې** لري.

حمید خو دانې **منې** زیاتې لري؟

منې = **منې** - **منې** = **منې**

۲. ملالۍ ۲۰ چوغکې او گلالۍ ۱۶ چوغکې ليدلي دی.

ملالۍ خو چوغکې زیاتې ليدلي دی؟

چوغکې = **چوغکې** - **چوغکې** = **چوغکې**

دریم فعالیت: د خپل گروپ سره کار و کړئ. له وړو تیېږو یا عددی خط
څنګه کار و اخلي.

۱ - لطيفې ۱۰ پنسلونه په کوتله کې کېښودل او یوشمېر پنسلونه نورهم
په کوتله کې وو چې ټول ۱۲ پنسلونه کېږي وواياست چې مخ کې
په کوتې کې خو پنسلونه وو؟
_____ پنسلونه

۲ - ننګیالي د اوبو ۱۳ جکونه کور ته راول چې په کور کې ټول د اوبو
۱۶ جکونه شول وواياست چې ترمخه په کور کې خو جکونه وو؟
_____ جکونه

۳ - خالد ۵ دانې شیرینې لري او سليمه ۳ دانې شیرینې، خالد خو دانې
شیرینې گانې سليمې ته ورکړې، اوس د هغوي ددواړو د شیرینې گانو
شمېر مساوی دی، وواياست چې خالد به خو دانې شرینې گانې
سليمې ته ورکړې وي.
_____ دانې شرینې گانې

کورنۍ دنده

د ځمکې پرمخ ۴ سطلونه دی هر سطل ۱۲ دانې ډېرې لري وواياست چې
په هغه څای کې سطلونه ډېر دی اوکه ډېرې؟

پنځلسم لوست

د جمع او تفریق تر منځ اړېکې

هدف: زده کوونکي دې د جمع او تفریق په رابطه باندې پوه شي.

که چېږې د دوو عددونو د جمع له حاصل څخه د جمع یو جز منفي کړو، بل جز د جمع حاصل کېږي که چېږې د تفریق حاصل له مفروق سره جمع کړو، مفروق منه ورکوي.

تاسو ۳ کتابونه لري؟ $4 - 3 = 1$

حل: $7 - 4 = 3$

تاسو ۴ کتابونه لري؟ $3 + 4 = 7$

$3 + 4 = 7$

په همدي ډول که چېږې تاسو ۷ کتابونه ولري او $4 - 3 = 1$ کتابونه خپل ملګري
ته ورکړئ، اوس به تاسو خو کتابونه ولري؟ $4 - 3 = 1$

اوسم تاسو ۷ کتابونه لري او $4 + 3 = 7$ کتابونه مو خپل ملګري ته ورکړل، اوسم

تاسو خو کتابونه لري؟ $7 - 4 = 3$

تاسو د جمعي او تفریق د دوو عملیو په سرته رسولو سره ددواړو عملیو
ترمنځ اړیکې وپېژندلې، خرنګه چې $3 + 4 = 7$ د جمعي یوه عملیه ده او
 $7 - 4 = 3$ د تفریق یوه عملیه ده چې په حقیقت کې د جمعي له حاصل څخه
د جمعي یو جز تفریق شو او د جمعي بل جز لاس ته راغلی دی.

لومړی فعالیت: په دوه کسیزو ډلو وویشل شئ لاندې عبارتی سوالونه حل کړئ.

۱- احمد ۵ منې درلودې او مریمې ۴ منې احمد ته ورکړې احمد تولې

څو منې لري؟

منې
— + — = —

۲- احمد ۱ او مریمه ۹ منې لري، مریمې خپلې ۴ منې واخیستلي. له

احمد سره څو منې پاتې دي؟

منې
— - — = —

۳- سارا ۱۳ بکسونه واخیستل او گلالې ۱۴ بکسونه واخیستل، هغوي

تول څو بکسونه اخیستي دي؟

بکسونه
— + — = —

کورنۍ دنده

په کورکې ۲۷ بکسونو شتون درلود او شریفې ۱۴ بکسونه له هغو څخه

واخیستل، او س څو بکسونه پاتې دي؟

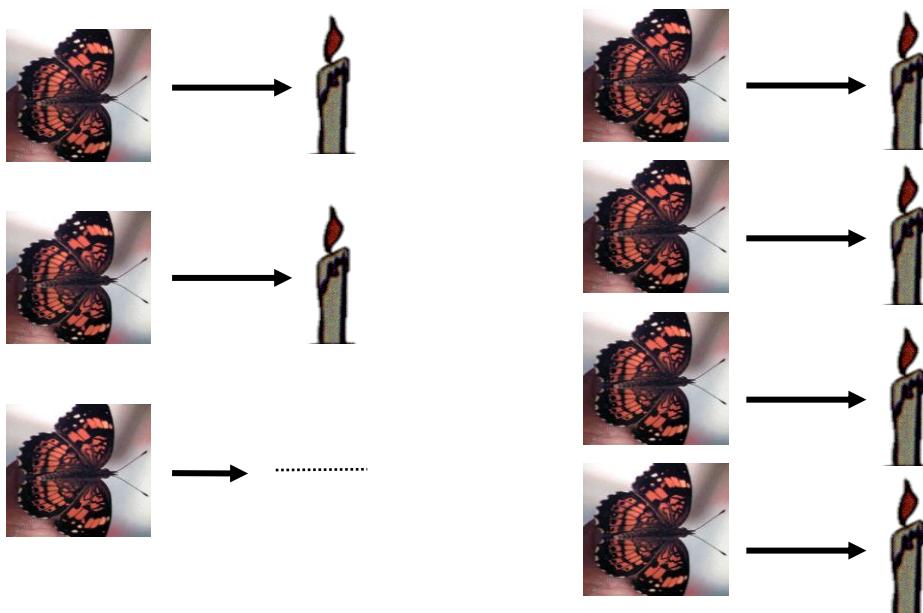
بکسونه
— - — = —

شپا پرم لوست

د جفت او تاق عددونو پېژندنه

هدف: زده کوونکی به د جفت او تاق عددونه و پېژنی.

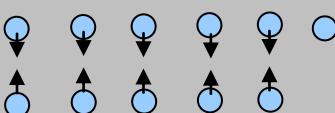
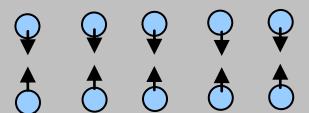
د دې مخ بني خواته ۴ دانې شمعي او ۴ پتنگان دی چې هر پتنگ ته يوه شمع رسپري. يوه شمع او يوه پتنگ يوه جوره جوروسي او يوه جوره ۲ د عدد په واسطه بنو دل کيري نو د ۲ عدد يو جفت عدد دی، دمخ کينې پ خواته ۳ پتنگان او ۲ شمعي دی. خرنگه چې په شکلونو کې ليدل کېري دوه پتنگان ددو شمعو په شاو خوا خرڅري او يوه پتنگ يوازې پاتې کېري، دا يوه بله سره مساوي نه دی (بېشپري جورې نه جوروسي)، نو د ۳ عدد يو تاق عدد دی.

لومړۍ فعالیت: زده کوونکی دې د جفت او تاق عددونه د يو رقمي عددونو په واسطه، لکه: ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، او ۹ د جوره په جوره لو سره، لکه: يو زده کوونکی او يو کتاب، يو زده کوونکي يو قلم، يو قلم او يوه کتابچه، په تولګي کې جفت او تاق عددونه تشخيص او توپير کړای شي.

له دې لوست خخه پوهېدلی شو چې د (۲، ۴، ۶ او ۸) عددونه جفت عددونه او د (۱، ۳، ۵، ۷ او ۹) عددونه تاق عددونه دي.

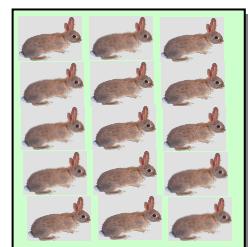
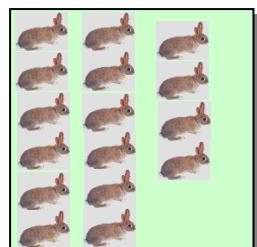
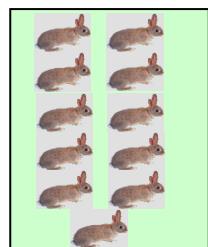
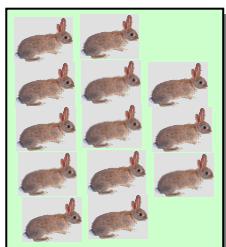
تول هغه عددونه چې د یویز رقمونه يې (۰، ۲، ۴، ۶ او ۸) وي، جفت عددونه او تول هغه عددونه چې د یویز رقمونه يې (۱، ۳، ۵، ۷ او ۹) وي تاق عددونه بلل کېږي. په همدي ډول تاسي جفت او تاق عددونه د ډرو ډبرو په جوړه کولو سره په نهه توګه ليدلی شئ.

 يوولس وړې ډبرې	 لس وړې ډبرې
 موږ کوچنۍ ډبرې په دوو مساوي برخو	 کتار کولاۍ نه شو
نو ۱۱ یو تاق عدد دی.	نو ۱۰ یو جفت عدد دی.

دویم فعالیت: کوچنۍ ډبرې و کاروئ او چارتې ډک کړئ.

جفت عدد، دي او که تاق؟	آيا دوه مساوي برخې جوړولی شی؟	يوکتار د دې کوچنۍو ډبرو په اندازه سره جوړ کړئ	
جفت	هو	۱۲	۱
		۱۳	۲
		۱۴	۳
		۱۵	۴
		۱۶	۵
		۱۷	۶
		۱۸	۷
		۱۹	۸

دریم فعالیت: په لاندې شکلونو کې کوم یو یې جفت او گوم یو یې تاق دی؟

څلورم فعالیت: جفت او یا تاق عددونه ولیکي.

_____ ۴۲ .۳

_____ ۷۳ .۲

_____ ۵۵ تاق

_____ ۲۶ .۶

_____ ۱۷ .۵

_____ ۳۴ .۴

کورني، دندنه

لومړۍ درې جفت عددونه ولیکي، بیا وروسته درې تاق عددونه ولیکي.

جفت عددونه:

_____

_____

_____

تاق عددونه:

_____

_____

تمرین:

- ۱ له ۷۰، ۵۴، ۴۶، ۳۳، ۲۳، ۱۶، ۱۵ عددونو خنخه جفت عددونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.
- ۲ له ۷۵، ۶۰، ۴۲، ۲۵، ۳۸، ۲۲، ۱۸ عددونو خنخه تاق عددونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.
- ۳ ټول جفت عددونه چې د ۳ او ۱۵ ترمنځ دی وې ليکي؟
- ۴ ټول تاق عددونه چې ۶۵ او ۲۲ ترمنځ شته دی وې ليکي؟
- ۵ لاندې جدول په خپلو کتابچو کې په مناسبو عددونو سره ډک کړئ.

۳۰	۳۲	۳۴							۵۰
----	----	----	--	--	--	--	--	--	----

- ۶ لاندې جدول خپلو په کتابچو کې په مناسبو عددونو سره ډک کړئ.

۱	۳	۵					۱۵		۱۹
---	---	---	--	--	--	--	----	--	----

کورني دنده

- ۱ - د ۲۲ او ۴۲ عددونو ترمنځ طاق عددونه ولیکي.
- ۲ - د ۱۵ او ۴۵ عددونو ترمنځ جفت عددونه ولیکي.

دریم فصل د دوه رقمی عددونو جمع

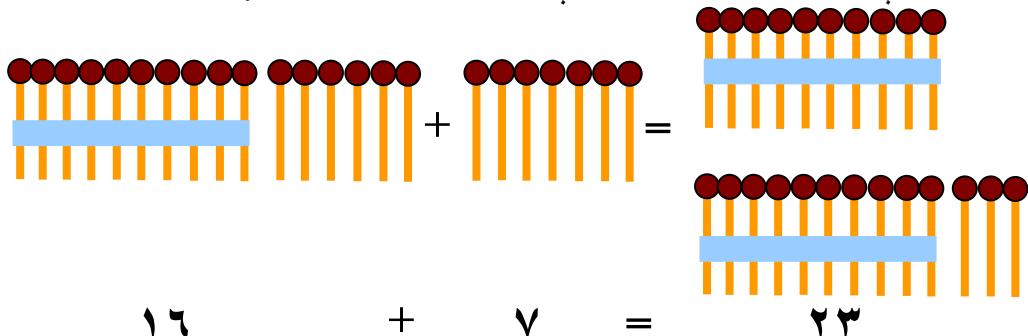
اووه لسم لوست

له يوه رقمي

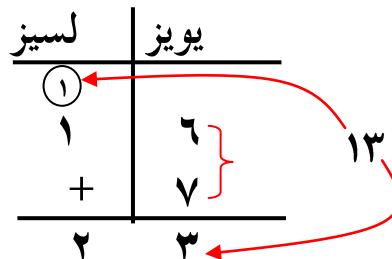
عددونو سره د دوه رقمی عددونو جمع کول (چې حاصل ولري)

هدف: زده کورونکي به دوه رقمی عددونه له يوه رقمی عددونو سره چې حاصل ولري جمع کرای شي.

مثال: غواړو چې ۱۶ عدد ۷ له عدد سره چې حاصل لرونکي دي جمع کړو.

پوهېرو چې ۱۶ عدد له ۶ یودانه بې او د لسو يوه بنډل خخه جور شوی دی، کله چې ۷ یودانه بې له هغه سره جمع شي د یو دانه بې شمېر ۱۳ کېږي چې د هغو یودانه بې خخه یو د لسی بنډل لاس ته رائحي او ۳ یودانه بې پاتې کېږي، په دې ډول د تولو لرګیو شمېر دوه بنډله د لسیو او درې یودانه بې ته رسپېري. چې د ۲۳ عدد حاصلېږي. خرنګه چې ۳ یو دانه بې د یویزو په مرتبه کې او ۲ لسی د لسیزو په مرتبه کې لیکل کېږي، نو له همدې امله ویل کېږي چې د جمعې عملیه حاصل لرونکي ده.

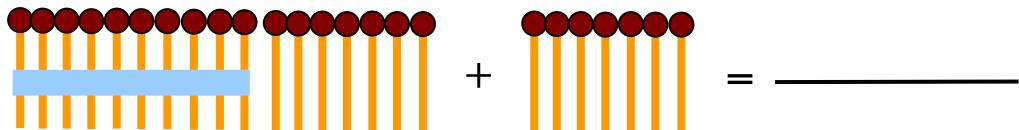

لومړۍ فعالیت: د پورتني مثال له حل کولو خخه په استفادې سره لاندې پوبنتې جمع کړئ.

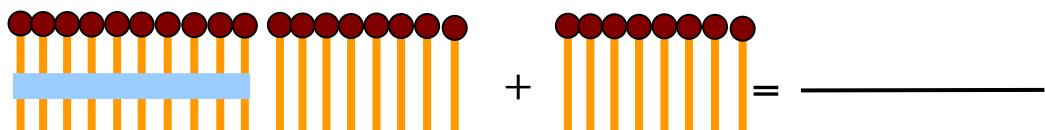
$$\begin{array}{r} 54 \\ + 7 \\ \hline 61 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r} 45 \\ + 8 \\ \hline 53 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r} 39 \\ + 6 \\ \hline 45 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r} 25 \\ + 8 \\ \hline 33 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r} 17 \\ + 9 \\ \hline 26 \end{array}$$

دویم فعالیت:

شکلونو ته و گورئ د جمع عملیه مرسته ورسوئ او دهفو له مخې د لیسزو
دله جوړه کړئ او د جمع حاصل لاسته راوړئ.

$$\underline{\hspace{2cm}} + \underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$\underline{\hspace{2cm}} + \underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$$

کورنۍ دنده

لاندې پونستې جمع کړئ.

۳۶

$$\begin{array}{r} + \\ 7 \\ \hline \end{array}$$

۴۵

$$\begin{array}{r} + \\ 9 \\ \hline \end{array}$$

۵۷

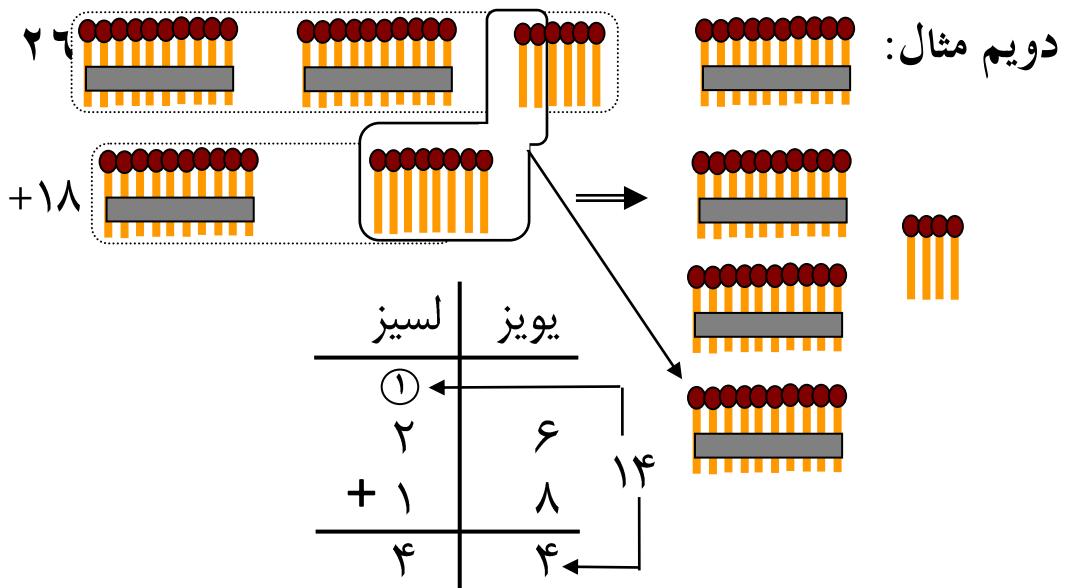
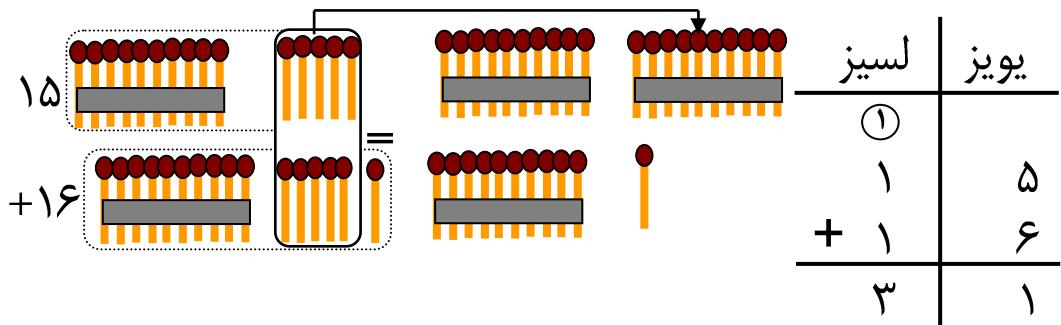
$$\begin{array}{r} + \\ 3 \\ \hline \end{array}$$

اتلس لوت

د دوه رقمي عددونو جمع کول له دوه رقمي عددونو سره چې حاصل ولري

هدف: زده کورونکي به دوه رقمي عددونه له دوه رقمي عددونو سره چې حاصل ولري جمع کړای شي.

لومړۍ مثال: غواړو چې د ۱۵ د دوه رقمي عدد له ۱۶ د دوه رقمي عدد سره جمع کړو، د تپر شوي لوست خخه پوهېږو چې حاصل ولري په همدي ډول د ۱۶ د عدد له ۶ یو دانه يې او لسي بندل خخه جوړ شوي دي. په همدي ډول د ۱۶ د عدد له ۶ یو دانه يې او یوه لسي خخه منځ ته راغلی دي.

د هفه دوه رقمي عددونو مشق او تمرین چې حاصل ولري.

(لومړۍ یویز سره جمع کړئ. دويم) یا گروپ (حاصل ونيسي) جوړ کړئ.
درېم لسیز جمع کړئ.

$$\begin{array}{r} 46 \\ + 35 \\ \hline 81 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 46 \\ + 35 \\ \hline 11 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 46 \\ + 35 \\ \hline \end{array}$$

تاسو ولې لومړۍ یویز سره جمع کوي؟

د پورته مثال خخه په کار اخستنی سره لاندې پوبنتنې په حل کړئ.

	یویز	لسیز
<input type="text"/>		
3	7	
+ 2	9	
<hr/>		

	یویز	لسیز
<input type="text"/>		
3	9	
+ 1	5	
<hr/>		

	یویز	لسیز
<input type="text"/>		
2	7	
+ 3	1	
<hr/>		

	یویز	لسیز
<input type="text"/>		
6	3	. 1
+ 1	7	
<hr/>		

	یویز	لسیز
<input type="text"/>		
3	1	
+ 2	2	
<hr/>		

	یویز	لسیز
<input type="text"/>		
6	5	
+ 2	7	
<hr/>		

	یویز	لسیز
<input type="text"/>		
4	7	
+ 1	8	
<hr/>		

	یویز	لسیز
<input type="text"/>		
2	9	. 2
+ 6	6	
<hr/>		

فعاليت: په دوه کسيزو ډلو وويشل شئ، لاندي عبارتي سوالونه حل کړئ.

- په الماري کې ۱۴ صندوقه شربت دي. يوه سپري ۳۸ نور صندوقه هم په هغه الماري کي کېښودل. اوس په الماري کې د شربت خو صندوقه دي؟
- ګلالۍ دوه سفری بکسونه لري چې دروندوالۍ بي ۳۴ کيلو گرامه دي، په لاندي بکسونو کې د ګلالۍ سفری بکسونه کوم دي او هر يو یې خو کيلو گرامه دي؟

- په يوه کارتنه کې ۳۶ د شربت بوتله دي، آيا دوه کارتنه شربتونه د ۷۰ زده کونکو لپاره بس دي؟

کورني دنده

په خپلو کتابچو کې يوه عبارتي پوبنتنه ولیکی او په هغه کې دوه رقمي عددونه وکاروئ او حل بي له ئان سره راوري.

نولسم لوست

د جمعي د دريو جزو جمع کول چې حاصل ولري

هدف: زده کورونکي به د دريو عددونو د جمعي حاصل چې حاصل لرونکي دي پيداکړي شي.

په يوه بسوونځي کې ۲۷ هلکان مطالعه کوي، ۳۴ هلکان دریاضي کورنۍ کار سرته رسوي او ۱۸ هلکان رسامي کوي، ټول څو هلکان دنسوونځي درسي فعالیتونه سر ته رسوي؟

اوسم د جمعي درې جزه یوله بله سره جمع کوو. د دې منظور لپاره لاندي حل په پام کې نيسو.

په دريم ګام کې لسیز جمع کړئ	په دویم ګام کې حاصل ونیسی	په لوړی ګام کې یویز جمع کړئ
۱ ۲۷	۱ ۲۷	۲۷
۳۴	۳۴	۳۴
+ ۱۸	+ ۱۸	+ ۱۸
_____	_____	_____
۷۹	۹	۹

۱۹

۷۹ هلکان دنسوونځي کار کوي.

لوړۍ فعالیت: د خپل ټولګیوال سره یوځای کار وکړئ، جمع ېې کړئ. که چېږې ارتیاوه حاصل ونیسی د جمعي حاصل پیداکړئ.

یویز	لسیز	یویز	لسیز	یویز	لسیز	یویز	لسیز
□	□	□	□	□	□	□	□
۴	۷	۶	۳	۱	۸	۳	۲
۱	۰	۱	۴	۲	۱	۱	۸
+ ۲	۶	+ ۲	۳	+ ۱	۷	+ ۴	۲
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____

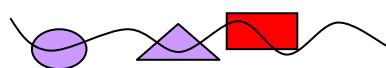
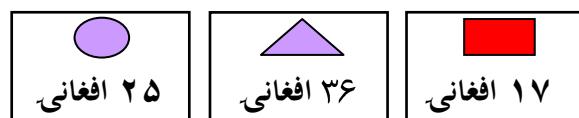
دویم فعالیت: له خپل یوه تولگیوال سره کار او جمع بې کړئ.

$$\begin{array}{r}
 30 & 12 & 56 & 48 & 16 & 51 \\
 24 & 25 & 27 & 21 & 20 & 23 \\
 +20 & +51 & +4 & +2 & +6 & +13 \\
 \hline
 87 & 63 & 60 & 50 & 36 & 64
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 22 & 15 & 23 & 47 & 35 & 27 \\
 13 & 47 & 23 & 12 & 21 & 43 \\
 +42 & +35 & +23 & +7 & +25 & +14 \\
 \hline
 67 & 50 & 46 & 54 & 60 & 40
 \end{array}$$

$$36 + 18 + 12 = \underline{\quad} .5 \quad 25 + 37 + 25 = \underline{\quad}$$

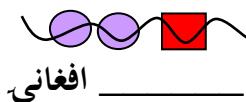
دریم فعالیت: کوچنیان مری په تار کې اچوي چې په مارکېټ کې بې وپلوري هر تار خو بیه لري؟

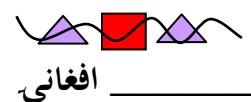
افغانی

افغانی

افغانی

افغانی

د دوو رقمي عددونو د جمعې د عملې مشق او تمرین

لومړۍ فعالیت: حبیب ۹۳ افغانۍ لري هغه په دې افغانیو له لاندې شیانو خخه کوم دوه شیان اخیستلای شي.

جاکټ

پتلون

بوټ

کوتۍ

۴۹ افغانۍ ۴۸ افغانۍ ۴۵ افغانۍ ۴۰ افغانۍ

فکر و کړئ، ترڅو تاسوته معلومه شي چې ستاسو فکر سم دی او که نه؟

تاسو پوره پیسې لري چې دا دوه شیان واخلئ.	زه نبردې يم، خو بې پې او س هم زیات ده کوښن و کړئ داسې شي واخلئ چې بیاهم لړه بېه ولري.	د دې دواړو جنسونو بېه زیاتېږي: کوښن و کړئ داسې شي واخلئ چې بېه بې لړه وي.
۴۹ افغانۍ + ۴۰ افغانۍ	۴۹ افغانۍ ۴۵ افغانۍ	۴۹ افغانۍ ۴۸ افغانۍ
۸۹ افغانۍ	۹۴ افغانۍ	۹۷ افغانۍ

دویم فعالیت: له خپل ګروپ سره خبرې و کړئ.

۱ - حبیب په ۹۳ افغانیو نور کوم دوه شیان اخیستلای شي؟

مرسته: هلتنه درې نور امکانات شته.

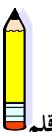
حل بې کړئ او فکر و کړئ

۲ - جمیله ۸۶ افغانۍ لري هغه غواړي چې له پورته شیانو خخه دوه شیان واخلی هغه

کوم دوه شیان اخیستلای شي؟

جمیله او اخیستلای شي.

دریم فعالیت: دشیانو قیمت ته په کتلو سره لاندې پوبنتو ته څوابونه ورکړئ.

	قلم		جورابې		ناوه کې
۴۲	افغانی	۴۹	افغانی	۲۹	افغانی
	موټرکې		عینکې		کتاب
۲۵	افغانی	۳۰	افغانی	۳۵	افغانی

۱- جمیله ۶۹ افغانی لري هغه غواړي چې دوه شیان واخلي، هغه کوم شیان اخیستلاي شي؟

جمیله _____ او _____ اخیستلاي شي؟

۲- جمیله په ۶۹ افغانیو نور کوم دوه شیان اخیستلاي شي؟

جمیله _____ او _____ اخیستلاي شي.

۳- جمشید ۶۰ افغانی لري، هغه غواړي له پورته شیانو خنځه دوه شیان واخلي

هغه کوم شیان اخیستلاي شي؟

جمشید _____ او _____ اخیستلاي شي.

۴- جمشید په ۶۰ افغانیو نور کوم دوه شیان اخیستلاي شي؟

جمشید _____ او _____ اخیستلاي شي.

کورني دنده

جمیله غواړي چې درې شیان واخلي. آیا پوره پیسې ورته لري؟ تاسو خرنګه پوهېږي؟

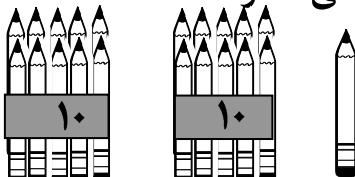
څلورم فصل د دوه رقمي عددونو تفريقي

شلم لوست

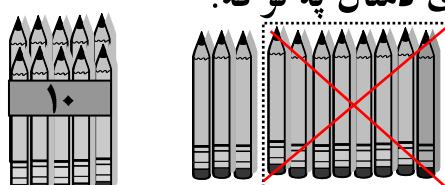
له دوه رقمي عدد خخه ديوه رقمي عدد تفريقي کول چې په هغه کې پور اخيستل وي

هدف: زده کروونکي به له دوه رقمي عدد خخه ديوه رقمي عدد چې په هغه کې پور اخيستل وي تفريقي کړئ شي.

مثال: تاسو ۲۱ قلمونه لرئ، غواړئ چې له هغو خخه ۸ قلمونه خپل ورورته ورکړئ، آیا په آسانه سره دا کار کولای شي؟ خرنګه؟

په شکل کې ليدل کېږي چې يو دانه او دوه بنډلونه د لس گونو قلمونه شته دي تر هغه وخت پوري له هغو خخه ۸ خپل ورورته ورکولای نشي. په دې صورت کې باید دلسيو یوبنډل خلاص کړئ دمثال په توګه:

اوسم چې ټول یو ولس یودانه یې قلمونه او یو بنډل د لسیو دی له هغو خخه ۸ دانې قلمونه خپل ورورته ورکړئ چې په پای کې ۳ دانې یودانه یې او یو بنډل د لسی پاتې کېږي چې ۱۳ قلمونه کېږي په رياضي کې د تفريقي دا عملیه داسي بنو دل کېږي.

⑪

$$\begin{array}{r}
 \text{مفرق منه} \\
 - \\
 \text{مفارق} \\
 \hline
 \text{د تفريقي حاصل}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 21 \\
 - \\
 8 \\
 \hline
 13
 \end{array}$$

چې لوی عدد ته مفارق منه، کوچنۍ عدد ته مفارق او پاتې شوي عدد ته د تفريقي حاصل وايې.

مشق او تمرین: له دوه رقمي عدد خنخه د يوه رقمي عدد تفریق کول د پور
اخیستلو په صورت کې.

لاندې پونستې په خپلو کتابچو کې تفریق کړئ.

$$\begin{array}{r} 24 \\ - 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 26 \\ - 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 27 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 32 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 38 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 45 \\ - 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 51 \\ - 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 57 \\ - 8 \\ \hline \end{array}$$

کورني دنده

لاندې سوالونه حل کړئ.

$$\begin{array}{r} 63 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 70 \\ - 1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 82 \\ - 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 95 \\ - 7 \\ \hline \end{array}$$

يو ويشتم لوست

له دوه رقمي عددونو خخه د دوه رقمي عدد تفريقي (د پوراخيسيلوپه صورت کې)

هدف: زده كونكى به له دوه رقمي عدد خخه دده رقمي عدد چې په هغه کې پوراخيسيلوپه وې تفريقي كړا شی.

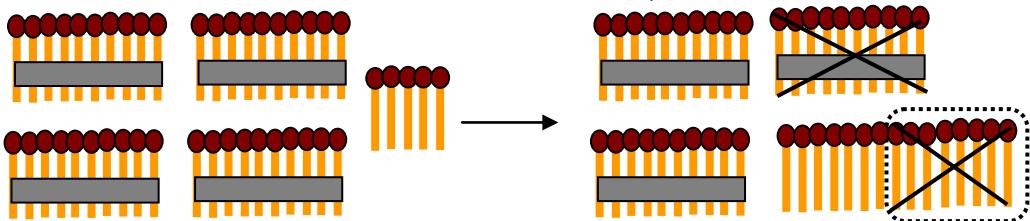
لومړۍ فعالیت: د تاسو اورلګيت ۴۵ لرگوتی لري او غوارئ چې د اورلګيت

۱۸ دانې خپل ورور ته ورکړئ، داکار خرنګه سرته رسولی بشی؟

لسيز	يوينز
۳	۵
-۱	۸

پوهېرو چې ۴۵ د لسيو خلور بنډلو او ۵ يودانه يې خخه جوړ شوي دی او د ۱۸ عدد له يوه بنډل لسي او ۸ يوه دانه يې خخه حاصل شوي دی.

اوپه دې هم پوهېرو چې د تفريقي په عملیه کې يوينز له لسيز او لسيز له لسيز خخه منفي کوو. خرنګه چې د لوی عدد (مفروق منه) د يوينزو رقم ۵ يودانه يې دی او له هغه خخه د ۸ يوه دانه يې عدد منفي کېداي نشي، نو د لسي يوبنډل خلاصوو او په لسو يودانه يې بدلوا.

$$45 - 18 =$$

$$27$$

لس يودانه يې چې له ۵ يوه دانه يې سره يوځای شي ۱۵ يودانه يې حاصلېږي او د لسيو له بنډلو خخه د لسيو درې بنډله پاتې کېږي. له ۱۵ يودانه يې خخه چې ۸ يودانه يې منفي کړو ۷ يوه دانه يې پاتې کېږي او له دریو لسيو خخه چې يو بنډل د لسيو منفي شي ۲ بنډله پاتې کېږي چې د تفريقي د دې عملیې په نتيجه کې ۲۷ لرگوتی پاتې کېږي.

دا عملیه په ریاضي کې دا سې تر سره کوو.

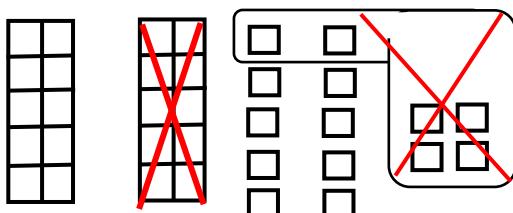
لسيز	يويز
۳	۱۵
۴	۵
-۱	۸
۲	۷

مفروق منه .....
مفروق .....
د تفریق حاصل

دویم فعالیت:

					مفروق منه ..... مفروق ..... د تفریق حاصل	۳۴ - ۱۶ ____
--	--	--	--	--	--	--------------------

په پورتني شکل کې نشو کولای سمدلاسه له ۳۴ عدد خخه د ۱۶ عدد تفریق کرو، ترڅو چې یو بنډل د لسي چې یو دانه یې بدل نکرو، نوله دې امله د لسي یو بنډل په یو دانه یې باندې بدلورو او وروسته عملیه سرته رسوو.

په دې شکل کې لیدل کېږي چې ۱۶ یو دانه یې او ۲ لسي حاصل شوي دي. که چېړې له ۱۶ یودانه یې خخه ۶ یودانه یې منفي شي ۸ یودانه یې پاتې کېږي او له ۲ لسيو خخه چې یو لسي منفي شي ۱ لسي پاتې کېږي، د مثال په توګه:

لسيز	يويز
۳	۱۶
۴	
-۱	۶
۱	۸

مشق او تمرین: ددوو رقمي عددونو تفریق.
عددونه تفریق کړئ او په هغو کې مفروق منه، مفروق او د تفریق حاصل
وبنایاست.

⑦⑪

$$81 - 14 = 67$$

$$81 - 14 =$$

$$64 - 25 =$$

$$49 - 31 =$$

$$73 - 36 =$$

$$22 - 15 =$$

$$62 - 12 =$$

$$94 - 7 =$$

$$38 - 9 =$$

$$56 - 19 =$$

کورني دنده:

تفریق بې کړئ.

$$45 - 35 =$$

$$69 - 49 =$$

$$77 - 18 =$$

$$54 - 34 =$$

$$91 - 66 =$$

$$83 - 44 =$$

مشق او تمرین: ددوو رقمي عددونو تفريقي.

ددوو رقمي عددونه تفريقي كړئ.

درېم

$$\begin{array}{r} \text{---} \\ 4 \\ - 2 \\ \hline 2 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3 \\ 1 \\ \cancel{5} \\ \cancel{1} \\ \hline 2 \end{array}$$

دويم

$$\begin{array}{r} 3 \\ 1 \\ \cancel{5} \\ \cancel{1} \\ \hline 2 \end{array} \quad \begin{array}{r} \text{---} \\ 11 \\ - 9 \\ \hline 2 \end{array}$$

لومړۍ

$$\begin{array}{r} 3 \\ 1 \\ \cancel{5} \\ \cancel{1} \\ \hline 2 \end{array}$$

$$51 - 29 = 22$$

لومړۍ فعالیت: د خپل ټولګیوال سره په ګډه کار و کړئ، تفريقي بې کړئ، که چېږي اړتیاوی پور واخلي.

لسيز	يوېز
<input type="text"/>	<input type="text"/>
7	3
- 2	1
<hr/>	

لسيز	يوېز
<input type="text"/>	<input type="text"/>
8	7
- 5	7
<hr/>	

لسيز	يوېز
<input type="text"/>	<input type="text"/>
4	5
- 3	8
<hr/>	

لسيز	يوېز
<input type="text"/> 5	<input type="text"/> 18
6	8
- 4	9
<hr/>	
	19

لسيز	يوېز
<input type="text"/>	<input type="text"/>
9	5
- 2	6
<hr/>	

لسيز	يوېز
<input type="text"/>	<input type="text"/>
7	8
- 4	9
<hr/>	

لسيز	يوېز
<input type="text"/>	<input type="text"/>
6	3
- 2	7
<hr/>	

لسيز	يوېز
<input type="text"/>	<input type="text"/>
4	5
- 1	8
<hr/>	

په چوکاټ کې د کارشوی مثال نه په کار اخیستلو سره لاندې پونسټنې حل کړئ.

$$\begin{array}{r} 97 \\ - 78 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 67 \\ - 38 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 43 \\ - 5 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 36 \\ - 17 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 90 \\ - 71 \\ \hline \end{array}$$

دویم فعالیت: د تفریق عملیه سر ته ورسوئ.

$$\begin{array}{r} 42 \\ - 19 \\ \hline 23 \end{array} \quad \begin{array}{r} 85 \\ - 20 \\ \hline 65 \end{array} \quad \begin{array}{r} 20 \\ - 13 \\ \hline 7 \end{array} \quad \begin{array}{r} 46 \\ - 25 \\ \hline 21 \end{array} \quad \begin{array}{r} 39 \\ - 12 \\ \hline 27 \end{array} \quad \begin{array}{r} 83 \\ - 24 \\ \hline 59 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 83 \\ - 24 \\ \hline 59 \end{array} \quad \begin{array}{r} 40 \\ - 25 \\ \hline 15 \end{array} \quad \begin{array}{r} 56 \\ - 47 \\ \hline 9 \end{array} \quad \begin{array}{r} 78 \\ - 19 \\ \hline 59 \end{array} \quad \begin{array}{r} 93 \\ - 61 \\ \hline 32 \end{array} \quad \begin{array}{r} 52 \\ - 37 \\ \hline 15 \end{array}$$

قوانين تعقیب او تفریق بې کړئ، قانون او قاعده پیداکړئ او ورک شوي عددونه ولیکي.

تفریق بې کړئ		
د تفریق حاصل	مفرق	مفرق منه
	19	37
	77	93
	43	63
	52	70
	40	58

عددله لاندې عددنو خخه تفریق کړئ	
51	68
	49
	73
	31
	55

کورني دنده

صادق د ریاضي د پوبنتو د حل لپاره د کاغذ ۳۷ پاني درلودې چې یوڅه شمېر د دې پابو خخه یوه کوچني مورک و خورلې چې ۱۹ پاني بې پاتې دی د مورک خورلو پابو شمېر معلوم کړئ؟

دوه ويشتم لوست

د جمعي او تفریق د عملیو آزمول د يو بل په واسطه

هدف: زده کونکی دې د جمع او تفریق په عملیو پوه شي.

د دې لپاره چې پوه شو، د جمعي عملیه صحیح سرته رسپدلې ده اوکه غلطه د جمعي پونسته حل او د لاندي عملیي په واسطه يې آزمويو.

مثال: $\begin{array}{r} 75 \\ - 18 \\ \hline 57 \end{array}$

د جمعي لومړي جز $\leftarrow$ مفروق منه $\leftarrow$ د تفریق حاصل

د جمعي دويم جز $\leftarrow$ مفروق $\leftarrow$ د تفریق حاصل

د جمعي حاصل $\leftarrow$ مفروق منه $\leftarrow$ د تفریق حاصل

$\begin{array}{r} 93 \\ - 18 \\ \hline 75 \end{array}$

مفروق منه $\leftarrow$ مفروق $\leftarrow$ د تفریق حاصل

يعني د جمعي د پونستي د صحیح والي لپاره د جمعي له حاصل خخه د جمعي يو جز تفریق کوو که چېږي د جمعي بل جز لاس ته راشي د جمعي پونسته صحیح ده. که چېږي د جمعي بل جز لاس ته راشي، نو پونسته غلطه جمع شوي ده. لاندي پونستي حل او امتحان يې کړئ.

$$\begin{array}{r} \boxed{} & 48 & \boxed{} & 45 & \boxed{} & 59 & \boxed{} & 63 \\ \boxed{} & + 24 & \boxed{} & + 28 & \boxed{} & + 14 & \boxed{} & + 29 \\ \hline \boxed{} & & \boxed{} & & \boxed{} & & \boxed{} & \end{array}$$

کورنۍ دنده

$$\begin{array}{r} \boxed{} & 75 & \boxed{} & 67 & \boxed{} & 48 & \boxed{} & 39 \\ - \boxed{} & + 16 & - \boxed{} & + 27 & - \boxed{} & + 37 & - \boxed{} & + 36 \\ \hline \boxed{} & & \boxed{} & & \boxed{} & & \boxed{} & \end{array}$$

درویشتم لوست

د تفريقي د عملېي آزمونينه

هدف: زده کونونکي به د جمعي د عملېي په سرته رسولو سره د تفريقي د عملېي په صحيح والي باندي ډاده اوسي.

مثال:

$$\begin{array}{r} 48 \\ - 32 \\ \hline 16 \end{array}$$

آزمونينه:

د دې لپاره چې پوه شو د تفريقي عملېي مو صحيح سرته رسولي ده او که نه په دې صورت کې د تفريقي حاصل دمفروق سره جمع کوو که چېړي مفروق منه لاس ته راشي د تفريقي پونښته صحيح حل شوي ده او که چېړي مفروق منه لاس ته رانشي نو پونښته غلطه حل شوي ده. فعالیت: لاندې سوالونه لوړۍ حل کړئ وروسته بې امتحان کړئ.

$$\begin{array}{r} 38 \\ - 28 \\ \hline \end{array} \quad + \quad \begin{array}{r} \boxed{} \\ \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 49 \\ - 17 \\ \hline \end{array} \quad + \quad \begin{array}{r} \boxed{} \\ \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 70 \\ - 20 \\ \hline \end{array} \quad + \quad \begin{array}{r} \boxed{} \\ \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 87 \\ - 48 \\ \hline \end{array} \quad + \quad \begin{array}{r} \boxed{} \\ \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 67 \\ - 50 \\ \hline \end{array} \quad + \quad \begin{array}{r} \boxed{} \\ \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array}$$

کورني، دنده: د تفريقي عملېي لاندې پونښته حل او امتحان بې کړئ.

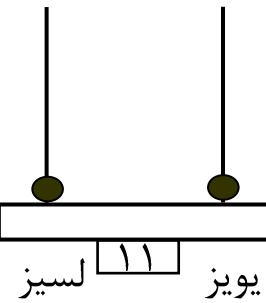
$$\begin{array}{r} 67 \\ - 50 \\ \hline \end{array} \quad + \quad \begin{array}{r} \boxed{} \\ \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array}$$

څلور ويشتم لوست

د عددونو جمع کول د چوت په واسطه

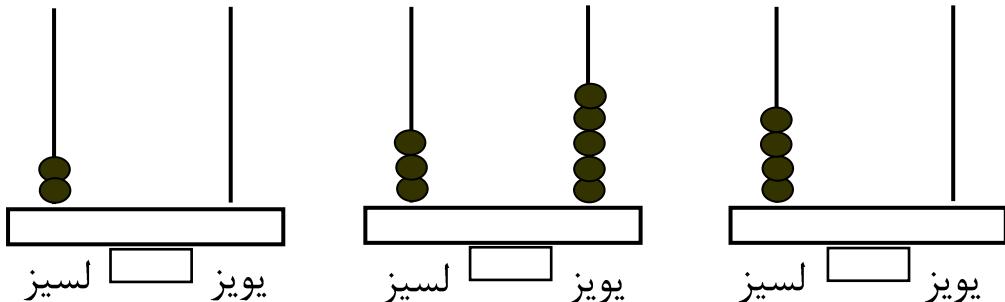
هدف: زده کونکی به عددونه د چوت په واسطه جمع کړای شي.

دا د چوت یو کوچنی نمونه ده. په دا سې حال کې د بني خوا سیخ یا میله د یویزو مرتبه او د کین خوا سیخ یا میله د لسیزو مرتبه بنسی، دا چوت د یویزو په مرتبه کې ۸ دانې مرۍ لري او د لسیزو په یویز لسیز مرتبه کې یې مرۍ نشه چې صفر رابنسی. دا چوت چې تاسو وينه ۸ د عدد بنسی. مثال: د ۱۰ او ۱۱ عددونه په لاندې چوتونو کې بسودل شوي دي.

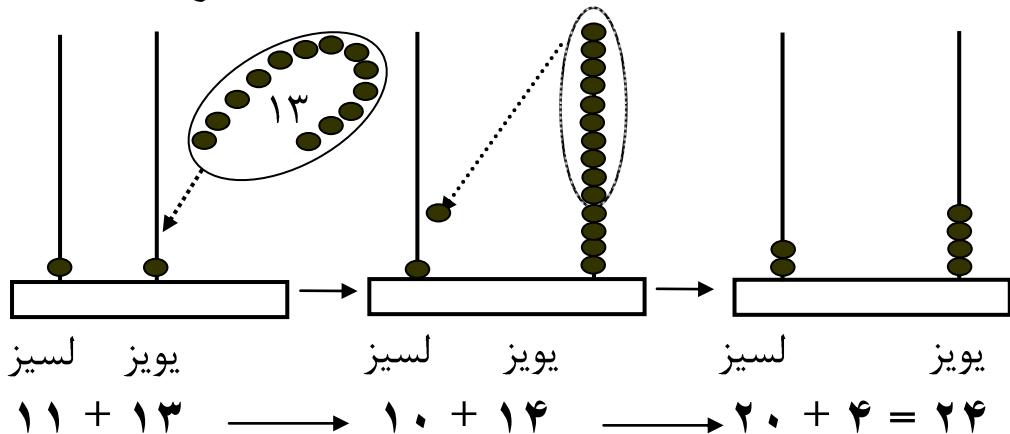

لومړۍ فعالیت:

تاسو دا هر یو شکل خپلو کتابچو ته نقل کړئ او د هغه اړوند عدد ولیکئ.

او س غواړو د چوت په واسطه د دوو عددونو د جمع کولو په طریقہ باندې پوه شو،
د دې مطلب د روښانه کولو لپاره د ۱۳ عدد له ۱۱ له عدد سره جمع کوو.

له کین خوا خخه په لومړي چوت کې د یویزو په ځای کې یوه مری او د لسیزو
په ځای کې هم یوه مری شته ده چې ۱۱ د عدد رابنېي. او ۱۳ مری په هفو
باندې دزیاتوالي په حالت کې دي. کله چې ۱۳ مری ګانې په هفو باندې
ورزیات شي، نو په دویم شکل کې د یویزو په ځای ۱۴ مری او د لسیزو په
ځای کې بیاهم هغه یوه مری ده. خرنګه چې پوهېرو چې لس یو دانه یې دیو
لسی سره مساوی کېږي، نو د لسو یو دانه یې مريو په ځای د لسیزو په ځای
کې یوه مری بدو چې د یویزو په ځای کې ۴ مری پاتې کېږي او د لسیزو په
ځای کې ۲ مری پاتې کېږي چې دوه لسه یعنې ۲۰ رابنېي په دې صورت کې
وروستي چوت د ۲۴ د عدد رابنېي.

دویم فعالیت: د چوت خخه په کار اخیستلو سره لاندې پوبنتني د زده کونکو
په واسطه جمع کړئ.

$$\begin{array}{r}
 15 \\
 + 8 \\
 \hline
 24
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 24 \\
 + 10 \\
 \hline
 34
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 28 \\
 + 13 \\
 \hline
 41
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 12 \\
 + 7 \\
 \hline
 19
 \end{array}$$

کورنۍ دنده: د ۳۵ او ۷۷ عددونه په چوت کې وښی.

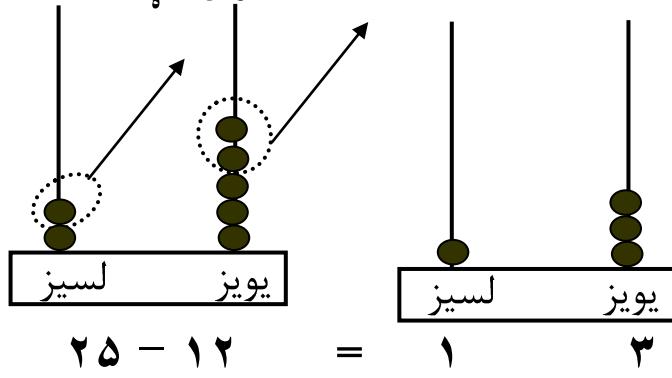
پنځه ويشتم لوست

د عددونو تفريقي د چوت په واسطه

هدف: زده کړونکي به د تفريقي عمليه ډجوت په واسطه سرهه ورسولي شي.

غواړو ډجوت په واسطه د ۲۵ له عدد خخه د ۱۲ عدد تفريقي کړو.

$$25 - 12 = \boxed{\quad}$$

د شکل له مخې ليدل کېږي چې د یویزو له سیخ خخه دوه مرۍ او د لسیزو خخه یوه مرۍ اېستل کېږي، په نتيجه کې د بني خوا په چوت کې د یویزو په سیخ کې ۳ مرۍ او د لسیزو په سیخ کې یوه مرۍ پاتې کېږي. چې د تفريقي حاصل یې ۱۳ د عدد کېږي.

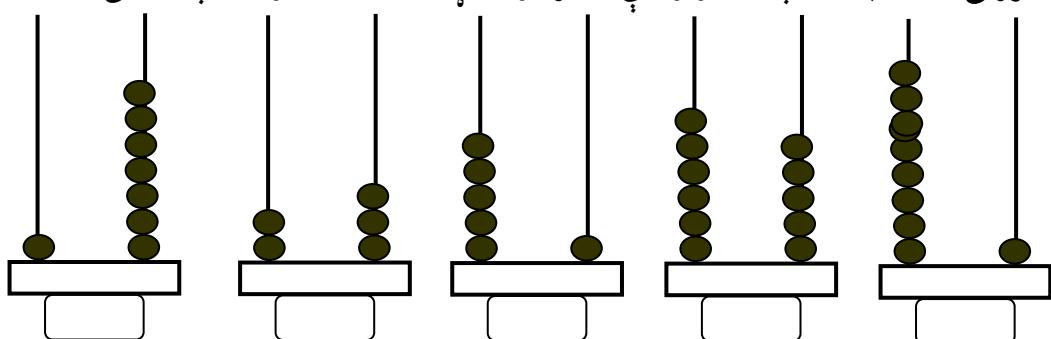
فعاليت:

- د تفريقي لاندې پونښتي په چوت کې سرهه ورسوئ.

$$\begin{array}{r} 12 \\ - 7 \\ \hline 5 \end{array} \quad \begin{array}{r} 15 \\ - 8 \\ \hline 7 \end{array} \quad \begin{array}{r} 24 \\ - 10 \\ \hline 14 \end{array} \quad \begin{array}{r} 23 \\ - 13 \\ \hline 10 \end{array}$$

- د ۶، ۱۶، ۲۵، ۶۳ او ۷۹ عددونه په چوت کې ونسياست.

کورني دنده: په لاندې شکلونو کې د هر چوت اړوند عدد د هفو لاندې ولیکي.

پنځم فصل

شپږ ويشم لوست

له (۱۰۰ - ۱۰۰۰) پوري د عددونو لوستل او ليکل

هدف: زده کونکي به تر ۱۰۰۰ پوري عددونو لوستل او ليکل زده کري.

موږ پوهېرو چې تول عددونه له لاندې لسو شکلونو خخه جوړ شوي دي.

۹، ۸، ۷، ۶، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱، ۰

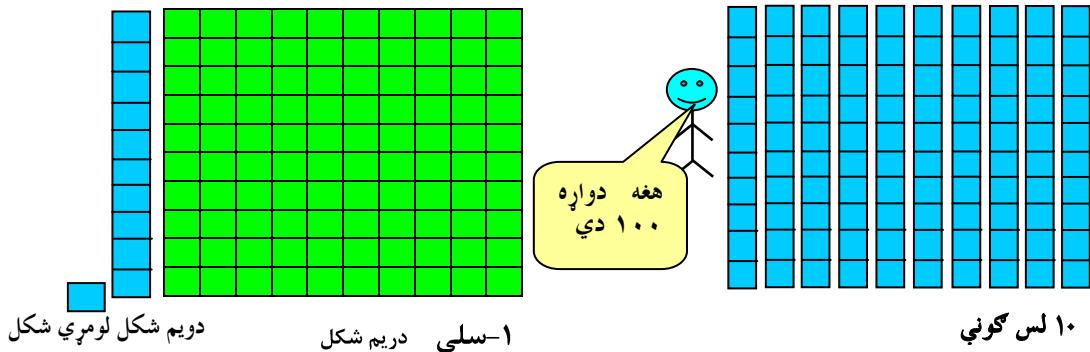
چې پورته هر يوه شکل ته رقم وايي، که چېري د ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸ او ۹ عددونو بنې خواته یو صفر کېدو، نو لاندې عددونه لاس ته راخي.
۱۰، ۲۰، ۳۰، ۴۰، ۵۰، ۶۰، ۷۰، ۸۰، ۹۰ چې دا عددونه یو لسى
ياخو لسيه رابنيي او دا له ۱۰ خخه تر ۹۹ پوري عددونه دوه رقمي عددونه
دي چې له بنې خوا خخه د کين خواته په ترتیب سره لوړي رقم ته د یوېزو
څای او د هغو دویم رقم ته د لسيزو څای وايي.

اوسم که چېري د یو رقمي عددونو بنې خواته دوه صفرونه کېښودل شي،
نو د ۱۰۰، ۲۰۰، ۳۰۰، ۴۰۰، ۵۰۰، ۶۰۰، ۷۰۰، ۸۰۰ او ۹۰۰
عددونه حاصلېږي چې دا عددونه یو سلي يا خو سلونه رابنيي او درې رقمي
عددونه بلل کېږي.

اووه ويشتم لوست

لس گوني (لسيز) او سل گوني

هدف: زده کونکي به په دې بوه شي چې لس يویز مساوي له بوه لسي، اولس (لسيز) لسي مساوي له بوه سلي سره کېږي.

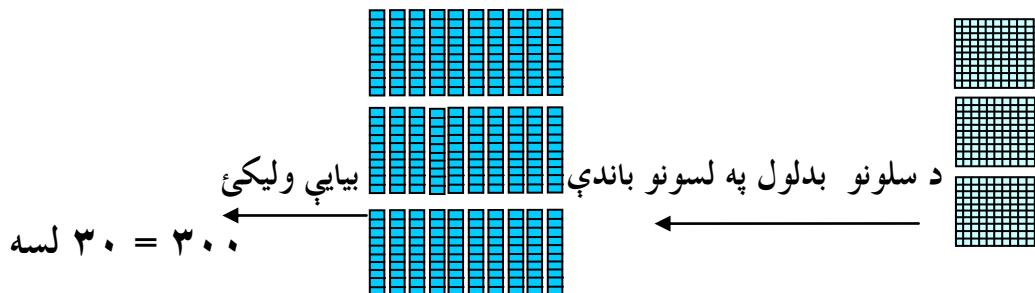

که چېري پورتنې شکلونه ولیدل شي په آسانې سره پوهېدلاي شو چې د دويم شکل د لومړۍ شکل لس برابر د چې ۱۰ د دووه رقمو کوچنۍ عدد دی او د هفو دريم شکل ۱۰۰ معروفي کوي چې د دويم شکل لس برابر او سل برابر د لومړۍ شکل خخه دی چې د درې رقميو کوچنۍ عدد دی.

لومړۍ فعالیت: هر کتار خو سلیه رابنېسي ويې ليکي

۲۰۰	<u>سل گوني</u>		.۱
	<u>سل گوني</u> —		.۲
	<u>سل گوني</u> —		.۳
	<u>سل گوني</u> —		.۴
	<u>سل گوني</u> —		.۵
	<u>سل گوني</u> —		.۶

مودر سلونه د لسوونو په توګه ليکلای شو خرنگه:

دویم فعالیت: د پورته مثال خخه په کار اخیستو سره د شکلونو له منځی تesh
خایونه ډک کړئ.

.۲ لسيه $\underline{\quad} = \underline{\quad}$	.۱ لسيه $\underline{10} = \underline{100}$
.۳ لسيه $\underline{\quad} = \underline{\quad}$	.۴ لسيه $\underline{\quad} = \underline{\quad}$
.۵ لسيه $\underline{\quad} = \underline{\quad}$	.۶ لسيه $\underline{\quad} = \underline{\quad}$

کورني دنده:

لاندې عددونه خپلو کتابچو ته نقل کړئ او په تورو بې ولیکئ.

۸۰۰ ، ۷۰۰ ، ۵۰۰ ، ۸۰۰ ، ۹۰۰ ، ۴۰۰ ، ۲۰۰ ، ۳۰۰

اته ويشتم لوست

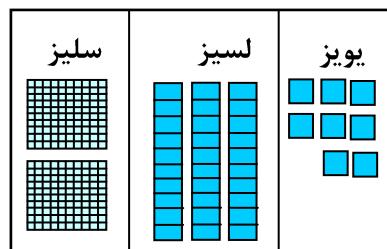
سليز، لسيز او يويز

هدف: زده کوونکي به درې رقمي عددونه په اړوند مرتبو کې خای پر خای ګرای شي.

گرانو زده کوونکو! تاسو په تېر لوست کې له ۱۰۰ خخه تر ۹۰۰ پورې عددونه پېژندلې دی. اوس که چېرې ۱۰۰۵، ۲۰۰، ۹۰۰، ۰۰۰ عددونو د لوړۍ رقم په خای ۱۵، ۲، ۰۰۰، ۹ یو رقمي عدد ولیکو ۱۰۱۵، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹ عددونه حاصلېږي، همدارنګه که چېرې ددوارو صفرنو په خای نور رقمونه ولیکل شي له ۱۱۱ خخه تر ۹۹۹ پورې عددونه لاس ته رائي چې له ۱۰۰ خخه تر ۹۹۹ پورې درې رقمي عددونه دی. تر ټولو کوچنۍ درې رقمي عدد ۱۰۰ دی او تر ټولو لوی درې رقمي عدد ۹۹۹ دی او د هغو اړوند رقم د یويزو، لسيز او سليز په ځایونو کې په لاندې توګه لیکل کېږي:

يويز	لسيز	سليز	سليز	لسيز	لسيز	يويز	لسيز	سليز	لسيز	لسيز	يويز
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

سلیز	لسيز	يوizer
۲	۳	۸

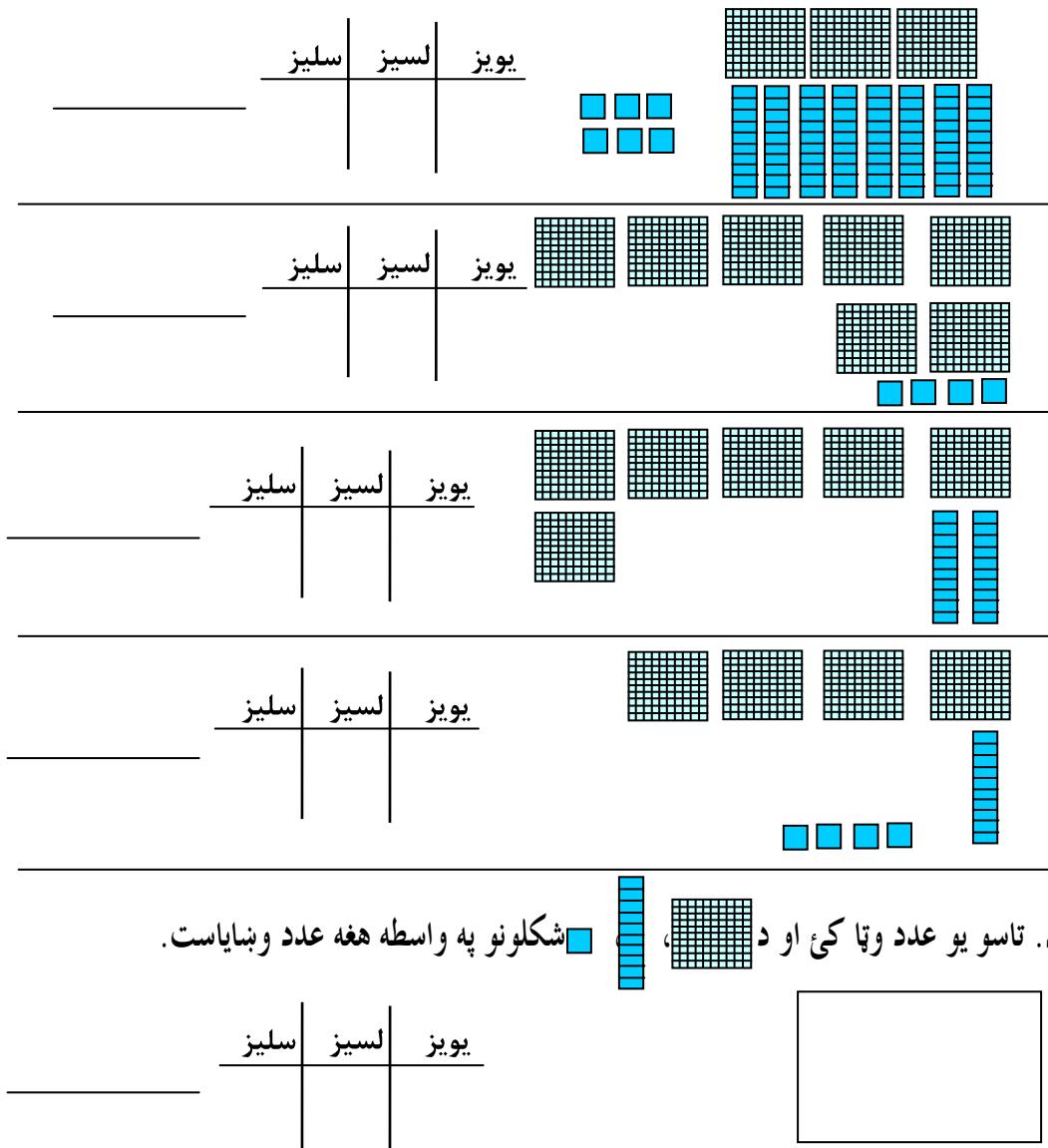

زه لومپی سلیز
شمیرم و روسته
لسیز او یویز اور
وروسته تر هفه
عدد لیکم.

دو ۵ سو ۵ اته دپرش

فعالیت: لاندی مثالونه د نمونې په خیر حل کړئ.

$\underline{\quad \quad}$ $\underline{4 \cdot 4}$	سلیز	لسیز	یویز							
$\underline{\quad \quad}$										
$\underline{\quad \quad}$										
$\underline{\quad \quad}$										
$\underline{\quad \quad}$	سلیز	لسیز	یویز							
$\underline{\quad \quad}$										

کورني دنده: نموني ته و گوري او خوابونه يې پيدا کړئ.

? په ۹۰۰ کې خومره

? په ۹۰۰ کې خومره

? په ۹۰۰ کې خومره

? په ۴۰۰ کې خومره

? په ۴۰۰ کې خومره

? په ۴۰۰ کې خومره

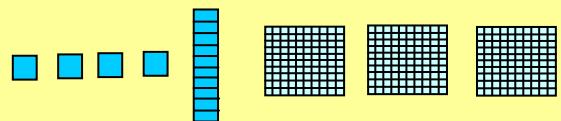
نه ويشتم لوست

تر ۱۰۰۰ پوري د عددونو مقامي ارزبست

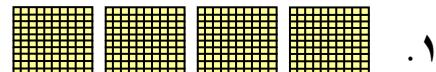
هدف: زده کورونکي به برسيره بردې چې تر زرو پوري عددونو مقامي قيمت ويژني او وي ليکي د شکلونو له منځي به وکړۍ شي اړوند عددولیکي.

يو عدد په ۳ ډوله ليکلائي شو لکه:

$$\begin{array}{r} 3 \text{ سلی ۱ لسي ۴ یودانه ې} \\ 4 + 10 + 300 \\ \hline ۳۱۴ \end{array}$$

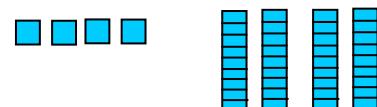

لومړۍ فعالیت: د خپل يوه ټولګیوال سره ګاروکړئ، د حل شوي مثال خخه په کاراخیستلو سره عدد په ۳ ډوله ولیکي:

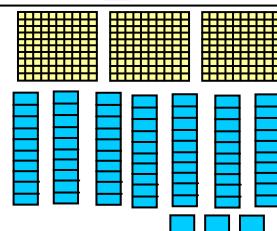

. ۱

$$\begin{array}{r} \text{سلیز} \quad \text{لسیز} \quad \text{یویز} \\ \hline - + - + - \\ \hline \end{array}$$

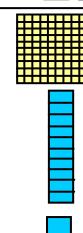

$$\begin{array}{r} \text{سلیز} \quad \text{لسیز} \quad \text{یویز} \\ \hline - + - + - \\ \hline \end{array}$$

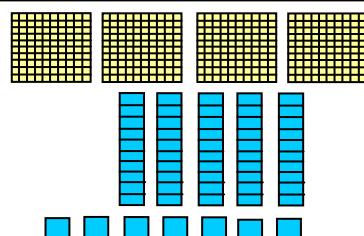
. ۲

$$\begin{array}{r} \text{سلیز} \quad \text{لسیز} \quad \text{یویز} \\ \hline - + - + - \\ \hline \end{array}$$

. ۳

$$\begin{array}{r} \text{سلیز} \quad \text{لسیز} \quad \text{یویز} \\ \hline - + - + - \\ \hline \end{array}$$

. ۴

دويم فعاليت: شكلونه و گوري او دهغۇ اپوند عددونه گروپ بندى او وېلىكى.
مثال:

1. ۱ سلیز ۱ لسیز ۱۲ یویز

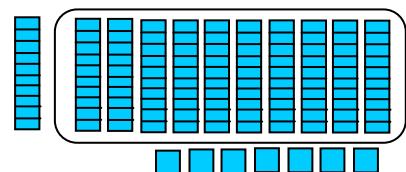
2. شكل تە و گوري له یویزو خخە يوبال لسى يا لسیز جور كپئى.

۱ سلی ۲ لسی ۲ یودانە يې ۱۲۲

3. ۱۲۳

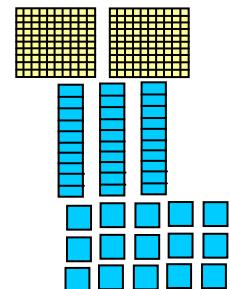
1. له لسپو (لسیزو) خخە د سلپو(سلیزو) گروپ جور كپئى او اپوند عدد يې ولېكى.

$$\begin{array}{r} 1 \\ \text{سلی} \quad \text{لسی} \quad \text{1} \\ \hline 122 \end{array}$$

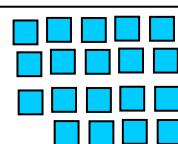

2. ۱۲۴

$$\begin{array}{r} \text{سلی} \quad \text{لسی} \quad \text{1} \\ \hline \text{1} \end{array}$$

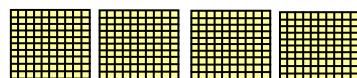

3. ۱۲۵

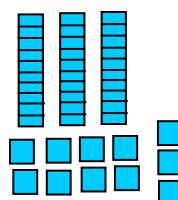

گورنى دندە: زده كۈونكى دې د شكل له مخي ولېكى پە دريو طريقو پە خالي ئايونو كې

$$\begin{array}{r} \text{سلی} \quad \text{لسی} \quad \text{1} \\ \hline \text{1} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{سلی} \quad \text{لسی} \quad \text{1} \\ \hline \text{1} \end{array}$$

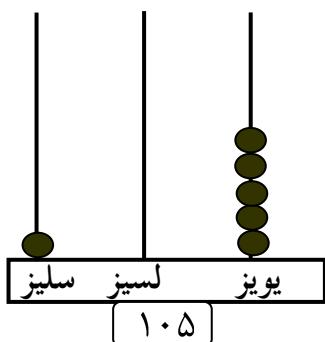
لاندې جدول د عددونو سلسله (پرله پسي توب) له ۱۰۰-۵۰۰ پوري نسي.

۱۰۹	۱۰۸	۱۰۷	۱۰۶	۱۰۵	۱۰۴	۱۰۳	۱۰۲	۱۰۱	۱۰۰
۱۱۹	۱۱۸	۱۱۷	۱۱۶	۱۱۵	۱۱۴	۱۱۳	۱۱۲	۱۱۱	۱۱۰
۱۲۹	۱۲۸	۱۲۷	۱۲۶	۱۲۵	۱۲۴	۱۲۳	۱۲۲	۱۲۱	۱۲۰
۱۳۹	۱۳۸	۱۳۷	۱۳۶	۱۳۵	۱۳۴	۱۳۳	۱۳۲	۱۳۱	۱۳۰
۱۴۹	۱۴۸	۱۴۷	۱۴۶	۱۴۵	۱۴۴	۱۴۳	۱۴۲	۱۴۱	۱۴۰
۱۵۹	۱۵۸	۱۵۷	۱۵۶	۱۵۵	۱۵۴	۱۵۳	۱۵۲	۱۵۱	۱۵۰
۱۶۹	۱۶۸	۱۶۷	۱۶۶	۱۶۵	۱۶۴	۱۶۳	۱۶۲	۱۶۱	۱۶۰
۱۷۹	۱۷۸	۱۷۷	۱۷۶	۱۷۵	۱۷۴	۱۷۳	۱۷۲	۱۷۱	۱۷۰
۱۸۹	۱۸۸	۱۸۷	۱۸۶	۱۸۵	۱۸۴	۱۸۳	۱۸۲	۱۸۱	۱۸۰
۱۹۹	۱۹۸	۱۹۷	۱۹۶	۱۹۵	۱۹۴	۱۹۳	۱۹۲	۱۹۱	۱۹۰
۲۰۹	۲۰۸	۲۰۷	۲۰۶	۲۰۵	۲۰۴	۲۰۳	۲۰۲	۲۰۱	۲۰۰
۲۱۹	۲۱۸	۲۱۷	۲۱۶	۲۱۵	۲۱۴	۲۱۳	۲۱۲	۲۱۱	۲۱۰
۲۲۹	۲۲۸	۲۲۷	۲۲۶	۲۲۵	۲۲۴	۲۲۳	۲۲۲	۲۲۱	۲۲۰
۲۳۹	۲۳۸	۲۳۷	۲۳۶	۲۳۵	۲۳۴	۲۳۳	۲۳۲	۲۳۱	۲۳۰
۲۴۹	۲۴۸	۲۴۷	۲۴۶	۲۴۵	۲۴۴	۲۴۳	۲۴۲	۲۴۱	۲۴۰
۲۵۹	۲۵۸	۲۵۷	۲۵۶	۲۵۵	۲۵۴	۲۵۳	۲۵۲	۲۵۱	۲۵۰
۲۶۹	۲۶۸	۲۶۷	۲۶۶	۲۶۵	۲۶۴	۲۶۳	۲۶۲	۲۶۱	۲۶۰
۲۷۹	۲۷۸	۲۷۷	۲۷۶	۲۷۵	۲۷۴	۲۷۳	۲۷۲	۲۷۱	۲۷۰
۲۸۹	۲۸۸	۲۸۷	۲۸۶	۲۸۵	۲۸۴	۲۸۳	۲۸۲	۲۸۱	۲۸۰
۲۹۹	۲۹۸	۲۹۷	۲۹۶	۲۹۵	۲۹۴	۲۹۳	۲۹۲	۲۹۱	۲۹۰
۳۰۹	۳۰۸	۳۰۷	۳۰۶	۳۰۵	۳۰۴	۳۰۳	۳۰۲	۳۰۱	۳۰۰
۳۱۹	۳۱۸	۳۱۷	۳۱۶	۳۱۵	۳۱۴	۳۱۳	۳۱۲	۳۱۱	۳۱۰
۳۲۹	۳۲۸	۳۲۷	۳۲۶	۳۲۵	۳۲۴	۳۲۳	۳۲۲	۳۲۱	۳۲۰
۳۳۹	۳۳۸	۳۳۷	۳۳۶	۳۳۵	۳۳۴	۳۳۳	۳۳۲	۳۳۱	۳۳۰
۳۴۹	۳۴۸	۳۴۷	۳۴۶	۳۴۵	۳۴۴	۳۴۳	۳۴۲	۳۴۱	۳۴۰
۳۵۹	۳۵۸	۳۵۷	۳۵۶	۳۵۵	۳۵۴	۳۵۳	۳۵۲	۳۵۱	۳۵۰
۳۶۹	۳۶۸	۳۶۷	۳۶۶	۳۶۵	۳۶۴	۳۶۳	۳۶۲	۳۶۱	۳۶۰
۳۷۹	۳۷۸	۳۷۷	۳۷۶	۳۷۵	۳۷۴	۳۷۳	۳۷۲	۳۷۱	۳۷۰
۳۸۹	۳۸۸	۳۸۷	۳۸۶	۳۸۵	۳۸۴	۳۸۳	۳۸۲	۳۸۱	۳۸۰
۳۹۹	۳۹۸	۳۹۷	۳۹۶	۳۹۵	۳۹۴	۳۹۳	۳۹۲	۳۹۱	۳۹۰
۴۰۹	۴۰۸	۴۰۷	۴۰۶	۴۰۵	۴۰۴	۴۰۳	۴۰۲	۴۰۱	۴۰۰

۴۱۹	۴۱۸	۴۱۷	۴۱۶	۴۱۵	۴۱۴	۴۱۳	۴۱۲	۴۱۱	۴۱۰
۴۲۹	۴۲۸	۴۲۷	۴۲۶	۴۲۵	۴۲۴	۴۲۳	۴۲۲	۴۲۱	۴۲۰
۴۳۹	۴۳۸	۴۳۷	۴۳۶	۴۳۵	۴۳۴	۴۳۳	۴۳۲	۴۳۱	۴۳۰
۴۴۹	۴۴۸	۴۴۷	۴۴۶	۴۴۵	۴۴۴	۴۴۳	۴۴۲	۴۴۱	۴۴۰
۴۵۹	۴۵۸	۴۵۷	۴۵۶	۴۵۵	۴۵۴	۴۵۳	۴۵۲	۴۵۱	۴۵۰
۴۶۹	۴۶۸	۴۶۷	۴۶۶	۴۶۵	۴۶۴	۴۶۳	۴۶۲	۴۶۱	۴۶۰
۴۷۹	۴۷۸	۴۷۷	۴۷۶	۴۷۵	۴۷۴	۴۷۳	۴۷۲	۴۷۱	۴۷۰
۴۸۹	۴۸۸	۴۸۷	۴۸۶	۴۸۵	۴۸۴	۴۸۳	۴۸۲	۴۸۱	۴۸۰
۴۹۹	۴۹۸	۴۹۷	۴۹۶	۴۹۵	۴۹۴	۴۹۳	۴۹۲	۴۹۱	۴۹۰
									۵۰۰

تمرين:

د ۱۰۵ عدد په چوت کې بنودل شوي دي له هغه خخه په کار اخيستلو سره ۹۵، ۱۰۸، ۱۰۹ او ۱۲۰ عددونه په چوت کې ونساياتست.

کورني دنده

په خپلو کتابچو کې د (۲۰۱ او ۲۱۰) عددونه په چوت کې ونساياتست.

دېرشم لوست

د یوه عدد مخ کې عدد، وروسته او د دو ه عددونو منځ عدد

هدف: په دې لوست کې به زده کوونکي دیوه عدد نه مخ کې عدد، دیوه عدد خنځه وروسته او هغه عدد چې د دو ه عددونو په منځ کې دي ويژني.

۱- هغه عددونه ولیکي چې د درکړل شوو عددونو خنځه یو عدد مخ کې شتون لري.

مثال. ۲۷۷ ، ۵۴۶ ، ۲۷۸ ، ۱۲۷ ،

۳۲۹ ، ۴۴۰ ، ۷۸۱ ،

۶۳۰ ، ۹۱۷ ، ۸۴۶ ،

۲- هغه عددونه ولیکي چې د درکړل شوو عددونو خنځه یو عدد وروسته قرار لري.

۱۱۲ ، ۳۱۹ ، ۸۵۵ ، ——

۴۷۸ ، ۹۹۸ ، ۲۵۲ ، ——

۵۹۱ ، ۷۴۳ ، ۶۶۹ ، ——

۳- هغه عددونه ولیکي چې د لاندې درکړل شوي عددونو په منځ کې راشي.

۷۸۹ ، ——	۷۸۷ ، ——	۵۰۱ ، ——	۴۹۹ ، ——	۱۲۰ ، ——	۱۱۸ ، ——
----------	----------	----------	----------	----------	----------

۹۵۵ ، ——	۹۵۳ ، ——	۳۰۱ ، ——	۲۹۹ ، ——	۶۴۳ ، ——	۶۴۲ ، ——
----------	----------	----------	----------	----------	----------

۳۸۰ ، ——	۳۷۸ ، ——	۳۳۷ ، ——	۳۳۵ ، ——	۸۲۹ ، ——	۸۲۷ ، ——
----------	----------	----------	----------	----------	----------

۴- ټول هغه عددونه چې د ۵۴۰ او ۵۶۰ په منځ کې دي ويې ليکي.

کورني دنده:

د درکړل شوو عددونو مخ کې وروسته يا منځ کې عددونه ولیکي.

— ، ۲۳۴	— ، ۱۹۶	— ، ۲۲۴
— ، ۹۱۹	— ، ۶۵۱	— ، ۴۲۱
— ، ۶۴۹	— ، ۳۳۵	— ، ۸۲۹

یوډېرشم لوست

د عددونو پرتله

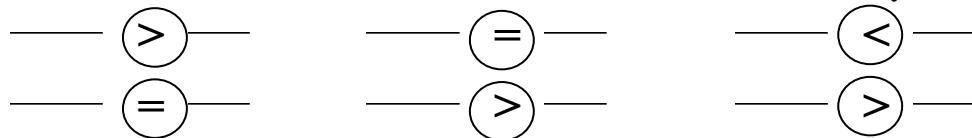
هدف: زده کوونکي به کوچني او لوی عددونه بوله بله سره تشخيص او همدارنگه دوه مساوي عددونه و پیژنی د، >, = او = نښي و کاروي.

=	<	>
دا = نښه مساوي رابنيسي. ١٥٠ = ١٥٠	دا > نښه لپ رابنيسي ١١١ < ٣٤٢	دا > نښه زيات رابنيسي ٣٤٢ > ١١١
١٥٠ مساوي له ١٥٠ سره دي.	١١١ لپ له ٣٤٢ خخه دي.	٣٤٢ زيات له ١١١ ٣٤٢ خخه دي

فعاليت: د عددونو هره جوره د (>, <, =) نښي په دائيره کې په اپسولو سره پرتله کړئ.

٢٧١	○	٢٧١	٤٩٢	○	٥٠١	٣٥٣	○	<	٤٢٣
٢٤٢	○	١٤٢	٨١٢	○	٧٧٧	٤٩٩	○	٥٤٧	
٩٢٩	○	٩٢٨	٣١٧	○	٣١٧	٨٢١	○	٦٨٧	
٥٨٩	○	٥٨٩	٢٥٧	○	٤١٨	٦٢٥	○	٦٢٥	
٥٦٩	○	٦٦٩	٢٨١	○	٣٦٤	١٧٢	○	١٢٩	
٤١٢	○	٤١٢	٨٠١	○	٧٦٨	١٠٠	○	٢٣٠	

تاسو ٣٠٠ او ٤٠٠ په منځ کې مناسب عددونه د لاندې پونستنو په حل کې استعمال کړئ.

کورني دنده: معما حل کړئ.

۱. زه يو عددديم چې له ٦٧٥ خخه لپ او له ٦٦٧ خخه زيات يم په داسي توګه چې زما د یویز رقم ۲ دی. زه کوم عدد يم؟
۲. د يوه عدد په برخه کې يوه معما ولیکي او هغه خپل ملګري ته ورکړئ چې حل يې کړي.

دوه دېرشم لوست

د عددونو ترتیب نظر په مقامی ارزښت سره

هدف: زده کورونکي به عددونه نظر په مقامی ارزښت سره ترتیب او دخایونو ټاکل و کړای شي.

دیوه کتاب له فهرست خخه دا مخونه په نظر کې نیسو.

لاندي عددونه له بني خوا خخه کېټي خواته د کوچنې عدد خخه لوی عدد ته ترتیب شوي دي

٤٦٢، ٣٣٧، ٣١٨، ٤٠٠، ٤٢٠، ٣٣٧

او دا عددونه د ډېر لوی عدد خخه د کوچنې عدد خواته

ترتیب شوي دي ٣١٨، ٣٣٧، ٤٠٠، ٤٢٠، ٤٦٢

فهرست

۳۱۸ ..... عفصل

۳۳۷ ..... فصل

۴۰۰ ..... فصل

۴۲۰ ..... فصل

۴۶۲ ..... فصل

لومړۍ فعالیت:

۱- لاندي عددونه د ډېر لبو خخه د ډېر زیاتو خواته ترتیب او ويې ليکئ.

_____، _____، _____، _____، ٢٠١، ١٢٥، ٩٣، ١١٩

_____، _____، _____، _____، ٢٨٣، ٢٥٢، ٢٢٨، ٢٩٦

_____، _____، _____، _____، ١٥٢، ٤١٥، ٦٩٠، ٧٧

۲- لاندي عددونه د ډېر زیاتو خخه د ډېر لبو خواته ترتیب او ويې ليکئ.

_____، ٣٤٨، ٤٦٤، ٢٢٠، ٧٣٢، _____، _____، _____

_____، ٩٧٣، ٧٥١، ٤٨٩، _____، _____، _____

_____، ٢٤٥، ٢١٧، ٢٧٣، ٢٢٩، _____، _____

۳. د ٨، ٢ او ٦ رقمونو په کارولو سره کوم درې رقمي عددونه ليکلی او جورولي شي؟

۴. د خپلې خوبنې عددونه د ډېر لبو خخه د ډېر لوی خواته ترتیب او ويې ليکئ

_____، _____، _____، _____، _____، _____، _____، _____، ډېر زیات

کورنۍ دنده: خلور عددونه په ترتیب سره د ډېر زیات خخه د ډېر کوچنې

عدد خواته ترتیب کړئ او دا عددونه د ٦٠٠ او ٨٠٠ ترمنځ وټاکئ.

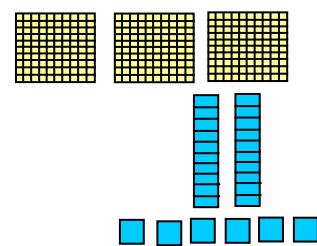
دويم فعاليت:

لاندي پونستو ته خوابونه ووايast.
د ٤٦٤ او ٧٠٩ عددونه استعمال کړئ، ترڅو هري پونستي ته خواب
ووايast.

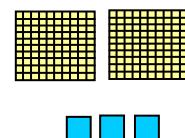
- ۱ - د کوم عدد یوبizer ۴ دی؟
- ۲ - د کوم عدد لسیز صفر دی؟
- ۳ - د کوم عدد لسیز ۶ دی؟
- ۴ - د کوم عدد سلیز ۷ دی؟
- ۵ - د دې دواړو عددونو د تفريقي حاصل پیدا کړئ؟
- ۶ - کوم عدد لوی دی؟

دلاندي شکلونو څخه په ګڼي اخيستلو سره اړوند عددونه په درې ډوله
وليکئ.

$$\begin{array}{r}
 \text{سل} \quad \text{لسه} \quad \text{يو} \\
 \hline
 + + +
 \end{array}$$

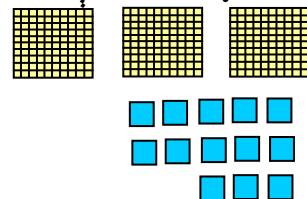

$$\begin{array}{r}
 \text{سل} \quad \text{لسه} \quad \text{يو} \\
 \hline
 + + +
 \end{array}$$

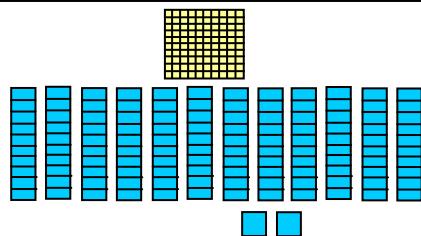

دریم فعالیت: لاندې شکلونه په خپلو کتابچو کې رسم کړئ له یویزو او لسیزو
څخه په ترتیب سره د لسو او سلو ګروپونه جور او د هغو له شاوخوا څخه دایره
وکارې او اړوند عدد بې ولیکي.

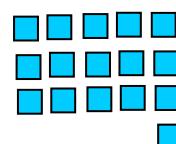
سل لسہ یو

سلسہ یو + سلسلہ + سلسلہ

سلسہ یو

۲- لاندې پونستې خپلو کتابچوته نقل کړئ اوپه دایرو کې د >، < يا = مناسبه نښه ولیکۍ.

۱۲۱ ۲۲۰

161 116

۷۰۲ ۲۰۷

૧૨૩

፩፻፲፭

፳፻፲

د حل شوي مثال سره سه تشن خاينه ډک کړئ.

— 616 —

— ۷۹۹ ۵۹۹ ۸۹۹

— ۷۲۸، ۷۲۹، ۷۲۰ —

— ፳፲፭፻ ፳፲፭፻ ፳፲፭፻

کوہ نمہ دنده:

منځ کی عدد وروسته عدد او د دوو عددونو په منځ کی عدد ولیکي.

— ۱۷: — ۸۱۱، — ۸۰۹ — ۴۳۶، —

— ۳۳۳ — ۲۳۹ — ۶۳۷

شپرم فصل

د درې رقمي عددونو جمع او تفريق

درې دېرشم لوست

د سلونو جمع کول

هدف: په دې لوست کې به زده کورونکي په درې رقمي (سلونو) عددونو کې جمع او تفريق سره ورسولي شي.

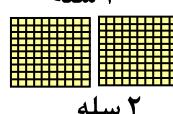
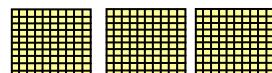
د چوکات په تشو خایونو کې هغه وزنونه ولیکي چې په
افقی ډول سره جمع شي او د موټر بار بشپړ شي.

۵ کيلوگرامه	.....	۵۰۰
۷ کيلوگرامه	....	۷۰۰
۱ کيلوگرامه	.....	۱۰۰
۱ کيلوگرامه	.....	۸۰۰

مثال:

$$5 \text{ سله} = 2 \text{ سله} + 3 \text{ سله}$$

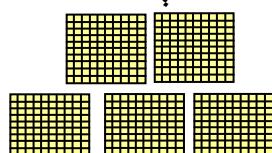
$$300 + 200 = 500$$

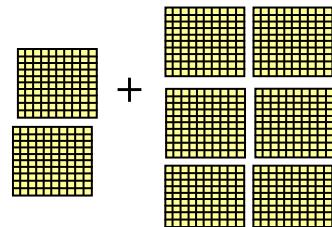
فعاليت: پورتني مثال په نظر کې ونيسي اولاندي پونستني جمع کړئ.

$$\text{_____} + \text{_____} = \text{_____}$$

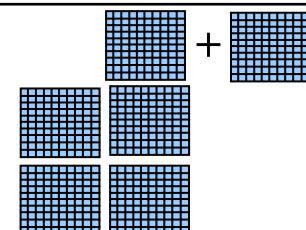
$$\text{_____} + \text{_____} = \text{_____}$$

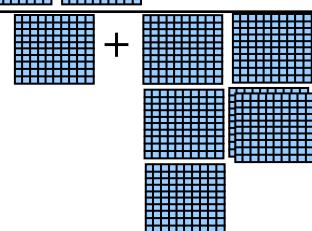
$$\text{سله } \underline{\quad} + \text{سله } \underline{\quad} = \text{سله } \underline{\quad} . \underline{2}$$

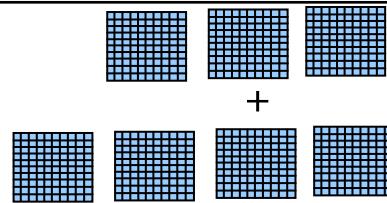
$$\text{سله } \underline{\quad} + \text{سله } \underline{\quad} = \text{سله } \underline{\quad} . \underline{3}$$

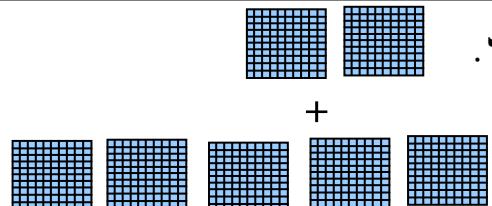
$$\text{سله } \underline{\quad} + \text{سله } \underline{\quad} = \text{سله } \underline{\quad} . \underline{4}$$

$$\begin{array}{r} \text{سله } \underline{\quad} \\ + \text{سله } \underline{\quad} \\ \hline \text{سله } \underline{\quad} \end{array} . \underline{5}$$

$$\begin{array}{r} \text{سله } \underline{\quad} \\ + \text{سله } \underline{\quad} \\ \hline \text{سله } \underline{\quad} \end{array} . \underline{6}$$

کورنی دندە: لاندی پونتنی د سلگونو بنایلونه په خپلو کتابچو کې رسم او جمع يې کړئ.

$$\begin{array}{r} \text{سله } \underline{\quad}^2 \\ + \text{سله } \underline{\quad}^3 \\ \hline \text{سله } \underline{\quad} \end{array}$$

د دري رقمي عدد جمع کول له دري رقمي عددسره چې ديويز او لسيز رقمنه
بې صفر وي

هدف: زده کوونکی به یو دری رقمي عدد له بل دری رقمي عدد سره چي دیویز او لسیز رقمونه یی صفر وی جمع کرای شی.

مثال

$ \begin{array}{r} 331 \\ + 500 \\ \hline 831 \end{array} $	<p>٣ سله ٣ لسه ١ يو</p> <p>٥ سله ٠ لسه ٠ يو</p> <p>٨ سله ٣ لسه ١ يو</p>		<p>مثال</p> <p>= ٨٣١</p>
--	---	--	--------------------------

فعاليت: د پورته مثالونه په خير لاندي سوالونه حل کري.

$$\begin{array}{r}
 & \text{سله} \quad \text{لسه} \quad \text{يو} \\
 + & \text{سله} \quad \text{لسه} \quad \text{يو} \\
 \hline
 & \text{سله} \quad \text{لسه} \quad \text{يو}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 & \text{سله} \quad \text{لسه} \quad \text{يو} \\
 + & \text{سله} \quad \text{لسه} \quad \text{يو} \\
 \hline
 & \text{سله} \quad \text{لسه} \quad \text{يو}
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{c}
 \text{يو} \quad \text{سله} \quad \text{لسه} \\
 \text{سله} \quad \text{لسه} \quad \text{يو}
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{ccccccccc}
 \text{يو} & \text{سله} & \text{لسه} & \text{يو} & \text{سله} & \text{لسه} & \text{يو} & \text{سله} & \text{لسه} \\
 \text{سله} & \text{يو} & \text{سله} & \text{يو} & \text{سله} & \text{يو} & \text{سله} & \text{يو} & \text{سله} \\
 \text{لسه} & \text{يو} & \text{لسه} & \text{يو} & \text{لسه} & \text{يو} & \text{لسه} & \text{يو} & \text{لسه}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 643 \\
 + 200 \\
 \hline
 843
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 439 \\
 + 500 \\
 \hline
 939
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 612 \\
 + 100 \\
 \hline
 712
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 187 \\
 + 500 \\
 \hline
 687
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 273 \\
 + 300 \\
 \hline
 573
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 373 \\
 + 400 \\
 \hline
 513
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 512 \\
 + 100 \\
 \hline
 612
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 483 \\
 + 300 \\
 \hline
 783
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 728 \\
 + 200 \\
 \hline
 928
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 527 \\
 + 100 \\
 \hline
 627
 \end{array}$$

کورنی دندہ: جمع یہ کروئی۔

$$\begin{array}{r}
 547 \\
 + 300 \\
 \hline
 847
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 371 \\
 + 500 \\
 \hline
 871
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 482 \\
 + 200 \\
 \hline
 682
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 247 \\
 + 700 \\
 \hline
 947
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 847 \\
 + 100 \\
 \hline
 947
 \end{array}$$

پنځه دېرشم لوست

د درې رقمي عددونو جمعکول

هدف: زده کوونکي به تول درې رقمي عددونه یوله بله سره جمع کړي شي.

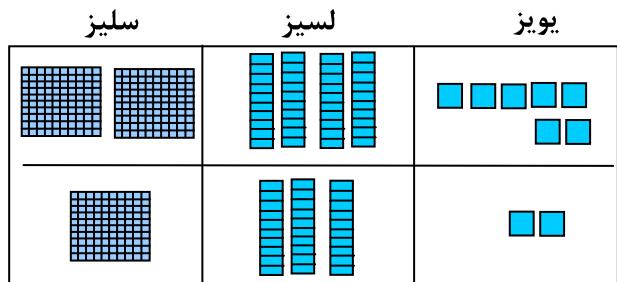
مثال: د امانی بنوونځي یو لوی سالون د زده کوونکو د کارونو د بنودلو لپاره لري.

د سه شنبې په ورڅ ۲۴۷ تنه راغلل او د چهارشنبې
په ورڅ ۱۳۲ تنه راغلل.

په مجموع کې د دې سالون خخه خو تو لیدنه کړي ده؟

سلیز	لسیز	یویز
۲	۴	۷
+ ۱	۳	۲
۳	۷	۹

۳۷۹ تنه د لوړګاري سالون ته راغلې دی

۳۷۹

لومړي یویز جمع کړئ
وروسته لسیز او په پائے
کې سلیز جمع کړئ.

پونستنه: ولې مور، لومړي یویز جمع کوو؟

لومړي فعالیت: د خپل یو ټولګیوال سره کار وکړئ له یویزو خخه یې پیل کړي
او جمع یې کړئ.

سلیز	لسیز	یویز
۳	۱	۴
+ ۱	۲	۵

سلیز	لسیز	یویز
۱	۲	۵
+ ۳	۳	۴

سلیز	لسیز	یویز
۴	۲	۲
+ ۵	۱	۵

سلیز	لسیز	یویز
۳	۱	۶
+ ۲	۵	۱

سلیز	لسیز	بوییز
۶	۳	۷
+ ۱	۶	۱

سلیز	لسیز	بوییز
۲	۷	۵
+ ۴	۱	۹

سلیز	لسیز	بوییز
۴	۵	۴
+ ۱	۱	۴

سلیز	لسیز	بوییز
۵	۳	۸
+ ۱	۵	۰

دویم فعالیت: جمع بې کړي:

$$\begin{array}{r} 612 \\ + 35 \\ \hline 206 \end{array} \quad \begin{array}{r} 206 \\ + 172 \\ \hline 378 \end{array} \quad \begin{array}{r} 170 \\ + 312 \\ \hline 482 \end{array} \quad \begin{array}{r} 341 \\ + 128 \\ \hline 469 \end{array} \quad \begin{array}{r} 129 \\ + 30 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 412 \\ + 44 \\ \hline 508 \end{array} \quad \begin{array}{r} 508 \\ + 210 \\ \hline 718 \end{array} \quad \begin{array}{r} 325 \\ + 71 \\ \hline 396 \end{array} \quad \begin{array}{r} 159 \\ + 220 \\ \hline 379 \end{array} \quad \begin{array}{r} 403 \\ + 214 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 823 \\ + 164 \\ \hline 771 \end{array} \quad \begin{array}{r} 771 \\ + 108 \\ \hline 879 \end{array} \quad \begin{array}{r} 537 \\ + 21 \\ \hline 558 \end{array} \quad \begin{array}{r} 111 \\ + 443 \\ \hline 554 \end{array} \quad \begin{array}{r} 331 \\ + 517 \\ \hline \end{array}$$

کورنۍ دندنه:

په تشو خایونو کې مناسب عددونه ولیکي.

سلیز	لسیز	بوییز
۲	<input type="text"/>	۶
+ <input type="text"/>	۵	<input type="text"/>
۶	۶	۶

سلیز	لسیز	بوییز
<input type="text"/>	۱	<input type="text"/>
+ ۲	<input type="text"/>	۶
۹	۸	۹

شپږ دېشم لوسټ

د درې رقمي ععددونو جمع کول چې حاصل ولري

هدف: زده کورونکي به وکولای شي د درې رقمي حاصل لروونکي ععددونه جمع کړي.

مودر سلیز، لسیز او یویز په لاندې توګه جمع کولای شو.

$$\begin{array}{r}
 364 \\
 + 273 \\
 \hline
 637
 \end{array}$$

سلیز	لسیز	یویز

لومړۍ مرحله:
یویز رقمونه سره
جمع کړئ که
چېړي حاصل
ولري دوروستي
رقم سره پې جمع
کړئ.

$$\begin{array}{r}
 \boxed{1} & & \\
 364 & & 6 \\
 + 273 & & + 7 \\
 \hline
 37 & - 13 &
 \end{array}$$

سلیز	لسیز	یویز

دویمه مرحله:
لسیز رقمونه سره
جمع کړئ که
چېړي حاصل
ولري دوروستي
رقم سره پې جمع
کړئ.

$$\begin{array}{r}
 \boxed{1} \\
 364 \\
 + 273 \\
 \hline
 637
 \end{array}$$

سلیز	لسیز	یویز

درېمه مرحله:
دلیزوو رقمونه
جمع کړئ.

فعالیت: جمع بې کې او كه حاصل ولري حاصل بې ونيسى.

مثال:

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
۳	۲	۹
+ ۳	۵	۶

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
۱	۶	۲
+ ۵	۳	۶

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
۴	۳	۶
+ ۲	۵	۷

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
۵	۳	
+ ۵	۵	۴

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
۴	۰	۹
+ ۲	۱	۳

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
۲	۴	۹
+ ۱	۳	۶

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
۴	۲	۵
+ ۵	۴	۸

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
۴	۵	۳
+ ۵	۱	۲

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
۲	۷	۴
+ ۶	۶	۱

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
۲	۸	۱
+ ۳	۵	۶

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
۳	۴	۷
+ ۷	۲	۲

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
۱	۳	۵
+ ۵	۲	۴

کورنى دندە: حل بې کې.

د يوه تولگىي زده كوونكۇ ۳۷۸ کارتونه جور كېل.

د يوه بل تولگىي زده كوونكۇ ۲۶۵ کارتونه جور كېل.

د داپرو تولگىي زده كوونكۇ تول خو کارتونه جور كېي دى؟

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ + \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array}$$

د درې رقمي عددونو د جمعې مشق او تمرین:
تاسو درې رقمي عددونه په لاندې توګه جمع کولای شي.
په دې ډول:

لومړۍ مرحله: یویز جمع کړئ
دویمه مرحله: لسیز جمع کړئ که
چېږي اړتیاوې حاصل ونیسي.
سلیز سره جمع کړئ.

جمع یې کړئ.

$\underline{85}$	$\underline{192}$	$\underline{149}$	$\underline{567}$	$\underline{245}$	$\underline{374}$
$+ 197$	$+ 44$	$+ 75$	$+ 333$	$+ 458$	$+ 147$
614	177	586	455	238	36
$\underline{+ 187}$	$\underline{+ 168}$	$\underline{+ 364}$	$\underline{+ 145}$	$\underline{+ 44}$	$\underline{+ 73}$

کورني دنده: جمع یې کړئ.

$\underline{123}$	$\underline{346}$	$\underline{517}$	$\underline{494}$	$\underline{253}$	$\underline{198}$
$+ 345$	$+ 364$	$+ 487$	$+ 363$	$+ 335$	$+ 267$

اوه دېشم لوست

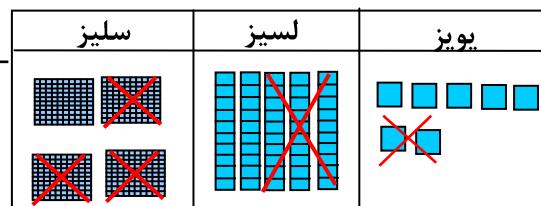
د درې رقمي عددونو تفريق

هدف: زده کونکی به درې رقمي عددونه له درې رقمي عددونو خخه تفريق کړای شي.

لومړۍ یویز
تفريق کړئ،
دویم لسيز تفريق
کړئ،
درېم سليز تفريق
کړئ

سليز	لسيز	يویز
۴	۵	۷
- ۳	۳	۲
۱	۲	۵

فعاليت: په ډله یيزيه توګه کار و کړئ.

سليز	لسيز	يویز
۵	۳	۷
- ۲	۱	۶

سليز	لسيز	يویز
۶	۸	۹
- ۴	۷	۳

سليز	لسيز	يویز
۷	۲	۶
- ۱	۱	۵

سليز	لسيز	يوويز
۸	۴	۴
- ۳	۲	۱

سليز	لسيز	يوويز
۹	۷	۱
- ۳	۲	۰

سليز	لسيز	يوويز
۴	۹	۴
- ۱	۰	۳

$$\begin{array}{r} 659 \\ - 27 \\ \hline 632 \end{array} \quad \begin{array}{r} 573 \\ - 130 \\ \hline 443 \end{array} \quad \begin{array}{r} 389 \\ - 64 \\ \hline 325 \end{array} \quad \begin{array}{r} 487 \\ - 237 \\ \hline 250 \end{array} \quad \begin{array}{r} 679 \\ - 151 \\ \hline 528 \end{array}$$

کورني دندنه:

$$\begin{array}{r} 659 \\ - 437 \\ \hline 222 \end{array} \quad \begin{array}{r} 673 \\ - 132 \\ \hline 541 \end{array} \quad \begin{array}{r} 489 \\ - 164 \\ \hline 325 \end{array} \quad \begin{array}{r} 587 \\ - 337 \\ \hline 250 \end{array} \quad \begin{array}{r} 689 \\ - 253 \\ \hline 436 \end{array}$$

اټه دېشم لوست

د درې رقمي عددونو تفريقي په پور اخیستلو سره

هدف: زده کونکي به وکولای شي له يوه درې رقمي عدد خخه درې رقمي عدد چې پور اخیستلوته اړتیا ولري تفريقي کړئ شي.

تاسو د ۱۴۶ عدد له ۳۱۸ خخه په لاندې توګه تفريقي کولای شي.

سلیز	لسيز	يویز

$$\begin{array}{r} 318 \\ - 146 \\ \hline 2 \end{array}$$

لومړۍ: یویز تفريقي کړئ که چېږي اړتیا وي د لسيزو له مرتبې خخه پور واخلي (لسیز، په يوه دانه پې بدله کړئ)

سلیز	لسيز	يویز

$$\begin{array}{r} 318 \\ - 146 \\ \hline 72 \end{array} \quad \begin{array}{r} 11 \\ - 4 \\ \hline 7 \end{array}$$

دوبم: لسيز تفريقي کړئ که چېږي اړتیاوی د سليزو خخه پور واخلي.

سلیز	لسيز	يویز

$$\begin{array}{r} 318 \\ - 146 \\ \hline 172 \end{array}$$

دروبم: سليز تفريقي کړئ.

فعاليت: د خپل يوه تولګیوال سره کار وکړئ لومړۍ یویز تفريقي کړئ که چېږي پور اخستلو ته اړتیا وي د لسيزو له مرتبې خخه پور واخلي.

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
۴	۶	۱
- ۲	۵	۳

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
۷	۴	۵
- ۵	۳	۱

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/> ۸	<input type="text"/> ۱۵
۶	۹	۵
- ۲	۴	۸

سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز
٤	٢	٩	٧	٢	١	٥	٣	٧
- ١	٦	١	- ٤	١	٤	- ٣	١	٩

سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز
٧	٤	١	٥	٨	٩	٦	٤	٥
- ٢	٣	٠	-	٩	٢	- ٢	١	٨

سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز
٧	٥	٩	٩	٣	٦	٨	٤	٦
- ٦	١	٣	- ٤	٢	٦	-	٩	٥

سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز
٧	٢	٥	٥	٣	٧	٤	٥	٠
-	٩	١	-	٦	٤	- ٣	٦	٠

کورنى دندە: په تشو ئايونو كې مناسب عددونه ولېكىء.

سلیز	لسيز	يویز
٥	□	٧
- ٢	٤	□
□	٨	٩

سلیز	لسيز	يویز
٥	□	٧
- ٢	٤	□
٣	٠	٩

دپور اخیستلو په صورت کې د تفریق مشق او تمرين

تاسو درې رقمي عددونه په لاندې تو گه تفریق کولای شي.

دریمه مرحله: سلیز تفریق کړئ.

دویمه مرحله: لسیز تفریق کړئ

که چېږي اړتیاوې پور واخلي.

لومړۍ مرحله: یوېز تفریق

کړئ که چېږي اړتیاوې پور

واخلي.

$$\begin{array}{r}
 5\ 0\ 3\ 1\ 2 \\
 6\ 4\ 2 \\
 - 2\ 6\ 7 \\
 \hline
 3\ 7\ 5
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 5\ 0\ 1\ 3\ 1\ 2 \\
 6\ 4\ 2 \\
 - 2\ 6\ 7 \\
 \hline
 1\ 3\ 5 \\
 - 6 \\
 \hline
 7\ 5
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 3\ 1\ 2 \\
 6\ 4\ 2 \\
 - 2\ 6\ 7 \\
 \hline
 1\ 2\ 5 \\
 - 7 \\
 \hline
 5
 \end{array}$$

فرق یې ۳۷۵ دی

تفریق یې کړئ.

$$\begin{array}{r}
 4\ 1\ 7 \\
 - 3\ 3\ 2 \\
 \hline
 8\ 3\ 7 \\
 - 4\ 7\ 2 \\
 \hline
 8\ 4\ 0 \\
 - 4\ 1\ 5 \\
 \hline
 4\ 2\ 9 \\
 - 1\ 0\ 6 \\
 \hline
 5\ 1\ 6 \\
 - 3\ 5\ 5 \\
 \hline
 3\ 4\ 6 \\
 - 1\ 6\ 3
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 8\ 1\ 6 \\
 - 4\ 3\ 2 \\
 \hline
 7\ 5\ 4 \\
 - 6\ 5\ 7 \\
 \hline
 9\ 6\ 3 \\
 - 7\ 8\ 9 \\
 \hline
 5\ 9\ 3 \\
 - 3\ 2\ 8 \\
 \hline
 4\ 8\ 0 \\
 - 1\ 2\ 6 \\
 \hline
 7\ 6\ 3 \\
 - 2\ 8\ 4
 \end{array}$$

کورنۍ دنده: تفریق یې کړئ.

$$\begin{array}{r}
 9\ 3\ 2 \\
 - 5\ 5\ 6 \\
 \hline
 7\ 2\ 5 \\
 - 2\ 5\ 6 \\
 \hline
 5\ 7\ 4 \\
 - 1\ 8\ 8 \\
 \hline
 3\ 6\ 5 \\
 - 1\ 8\ 7 \\
 \hline
 5\ 7\ 6 \\
 - 1\ 3\ 8 \\
 \hline
 6\ 5\ 5 \\
 - 3\ 7\ 7
 \end{array}$$

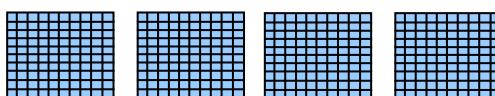
نه دېرشم لوست

د درې رقمي عددونو تفريق چې یوېز او لسيز بې صفر وي

هدف: زده کونکي به دصفر لرونکي درې رقمي عددونو خخه درې رقمي عددونه تفريق کړئ شي.

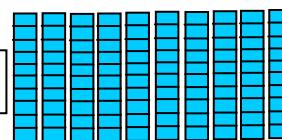
تاسو د صفر لرونکو عددونو خخه د نورو عددونو تفريق په لاندې ډول کولای شي.

$$\begin{array}{r} 400 \\ - 136 \\ \hline \end{array}$$

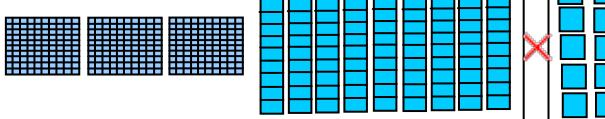
لومړۍ مرحله: یوېز تفريق کړئ
څرنګه چې لسيز رقم صفر دی
چې په یوېزو بدليداي نشي.

$$\begin{array}{r} 310 \\ \cancel{2} \cancel{4} / 0 \\ - 136 \\ \hline \end{array}$$

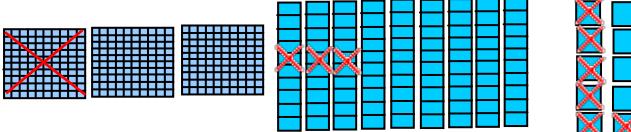
درېمه مرحله: سلیز
په لسونو سره بدل
کړئ لکه مقابل
شکل:

$$\begin{array}{r} 2410 \\ 400 \\ - 136 \\ \hline \end{array}$$

درېمه مرحله: یولسی
په ۱۰ یودانه بې سره
بدل کړئ.

$$\begin{array}{r} 3910 \\ 400 \\ - 136 \\ \hline 264 \end{array}$$

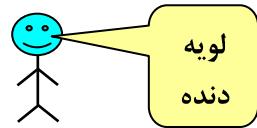
څلورمه مرحله: تفريق
بې کړئ.

فعاليت: پورته حل شوي مثال په نظر کې ونيسي او تفريق بې کړئ.

$$\begin{array}{r} 506 \\ - 49 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 603 \\ - 489 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 700 \\ - 363 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 400 \\ - 158 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 540 \\ - 273 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 810 \\ - 325 \\ \hline 485 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 903 \\ - 324 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 270 \\ - 207 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 300 \\ - 37 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 500 \\ - 124 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 700 \\ - 540 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 908 \\ - 280 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 300 \\ - 123 \\ \hline \end{array}$$

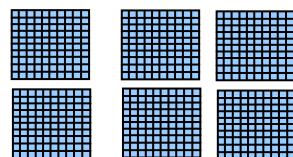
د دریو رقمي عددونو د جمعې او تفریق مشق او تمرين:

آيا تاسو کولای شئ پونستوته خوابونه وواياست؟

د شکلونو خخه په ګڼي اخيستو سره تشن خاينونه په مناسبو عددونو ډک کړئ.

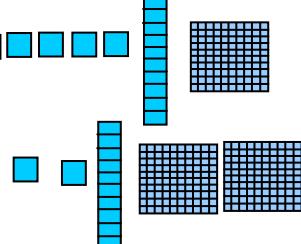
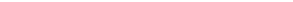
$$\text{سله } \underline{\quad} + \text{سله } \underline{\quad} = \text{سله } \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$\begin{array}{r}
 & \boxed{\quad} & \text{سله } \underline{\quad} & \text{لسه } \underline{\quad} & \text{يودانه بي} \\
 + & \boxed{\quad} & \text{سله } \underline{\quad} & \text{لسه } \underline{\quad} & \text{يودانه بي} \\
 \hline
 & \boxed{\quad} & \text{سله } \underline{\quad} & \text{لسه } \underline{\quad} & \text{يودانه بي}
 \end{array}$$

د قانون خخه په کار اخيستني سره لاندي جدولونه بشپړ کړئ.

جمع کري ۳۰	
۷۳۰	
۸۷۰	
۱۹۰	
۴۲۰	

جمع کري ۴۰۰	
۵۰۰	
۳۵۰	
۴۳۰	
۵۷۰	

جمع کري ۲۰۰	
۲۲۰	
۶۷۰	
۵۱۰	
۱۷۰	

جمع یې کړئ.

سلیز	لسيز	يویز
2	7	6
+ 1	4	5

سلیز	لسيز	يویز
4	2	5
+ 3	4	8

سلیز	لسيز	يویز
6	7	3
+ 1	1	9

تفریق یې کړئ.

سلیز	لسيز	يویز
5	2	6
- 1	4	8

سلیز	لسيز	يویز
3	3	7
- 6	1	

سلیز	لسيز	يویز
8	3	7
- 2	2	5

جمع یا تفریق یې کړئ.

$$\begin{array}{r} 127 \\ + 584 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 324 \\ + 258 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 700 \\ - 211 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 324 \\ - 32 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 823 \\ + 69 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 762 \\ - 571 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 700 \\ - 331 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 591 \\ - 103 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 683 \\ + 77 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 557 \\ - 329 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 307 \\ - 122 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 495 \\ + 108 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 290 \\ + 575 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 139 \\ + 483 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 601 \\ - 127 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 274 \\ + 666 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 947 \\ - 358 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 499 \\ + 201 \\ \hline \end{array}$$

کورنۍ دنده:

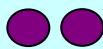
اووم فصل

د عددنو ضرب او پېش عملې

خلوېبىتىم لوست

د ضرب مفهوم

هدف: دا لوست بە زدە كۈونكىي چىتىر كېرى، تر خۇ د ضرب او تقسيم مفهومونە پە بىنە آسانى سره زدە كېرى.

٢ چېرى

٤ چېرى

٦ چېرى

٨ چېرى

تولە

متناوب شىپەرل يعنى د عىن عدد جمع كول پە تكرارى توگە.

لومرى فعالىت: د خپل يوه تولگىوال سره كار و كرئ، كوچنى چېرى و كارۋى او
له هەفي خخە مساوي گروپونە جور كرئ، متناوب شىپەر ور كرئ، او مجموعە
يې و لىكى؟

٤ وارى ، ٤ زيات كېرى

— ، — ، — ، —
— تولە

٥ وارى ، ٢ زيات كېرى

— ، ٨ ، ٦ ، ٤ ، ٢
— تولە

٤ وارى درى، درى زيات كېرى.

— ، — ، — ، —
— تولە

٣ وارى ، ٥ زيات كېرى

— ، — ، —
— تولە

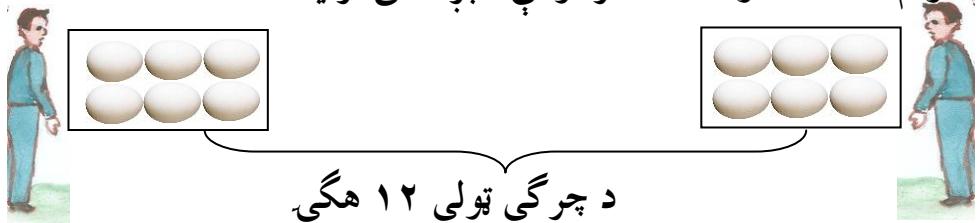
٤ وارى ، ٥ زيات كېرى.

— ، — ، — ، —
— تولە

٥ وارى ، ٣ زيات كېرى

— ، — ، — ، —
— تولە

د دويم فعالیت: دوه بکسه هر یو یې شپږ هګي لري

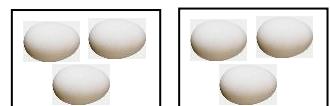

د چرګې هګي رسم کړئ، متناوب شمېر یې وکړئ او وې لیکي خومره؟

۴ بکسونه، هر بکس ۵ هګي لري

۲ بکسونه، هر بکس ۳ هګي لري

د چرګې تولې — هګي

د چرګې تولې ۶ هګي

۴ - ۴ بکسونه، هر بکس ۴ هګي لري

۲ بکسونه، هر بکس ۴ هګي لري

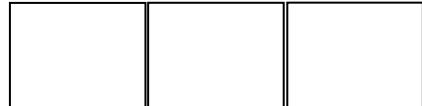
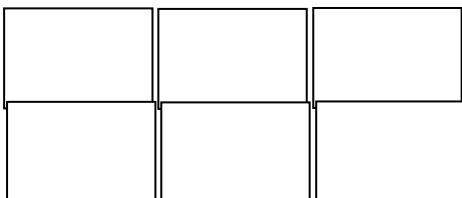

د چرګې تولې — هګي

د چرګې تولې — هګي

۶ بکسونه، هر بکس ۳ هګي لري

۳ بکسونه، هر بکس ۶ هګي لري

د چرګې تولې — هګي

د چرګې تولې — هګي

کورنۍ دنده: ۴ چرګان هر یو یې ۲ پښې لري په یوه ونه باندي ناست دي شکل یې
رسم کړئ، متناوب شمېر یې وکړئ او وې لیکي تولې خو پښې دي؟

— ، — ، —

پښې — تولې

یو خلوپښتم لوست

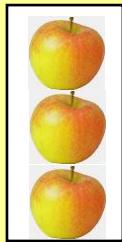
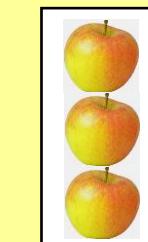
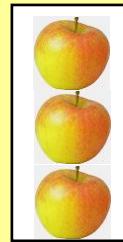
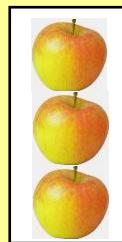
دهفو عددونو جمع کول چې مساوي اجزاوي ولري (نکاري جمع)

هدف: د جمعي د مساوي اجزاواو خخه په ګټې اخيستې سره د زده کونونکو چمتوکول د ضرب د زده کړي لپاره

د منيو مساوي گروپونه جمع کوو، تو خو مجموعه یې پیدا گړو.

مساوي گروپونه خه ډول
جوړولی شي

$$3 + 3 + 3 + 3 = 12$$

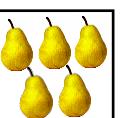
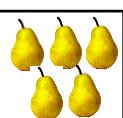
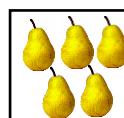

۳ دانه یې ۴ گروپونه = ۱۲

لومړۍ فعالیت: وې لیکیء خومړه؟

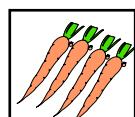
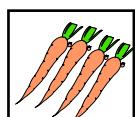

$$\text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپه د ---

$$5 + 5 + 5 = 15$$

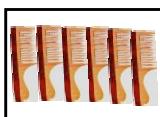
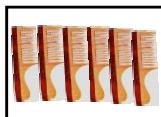
د ۵ دانه یې ۳ گروپونه = ۱۵

$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپونه د ---

$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپونه د ---

$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپونه د ---

$$\text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپونه د ---

دویم فعالیت: جمع بې کړئ، وې لیکي چې خومره کېږي؟

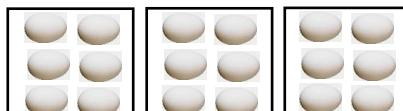
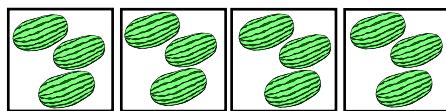

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

گروپونه د $\underline{\quad}$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

گروپونه د $\underline{\quad}$

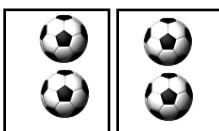

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

گروپونه د $\underline{\quad}$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

گروپونه د $\underline{\quad}$

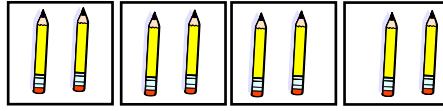
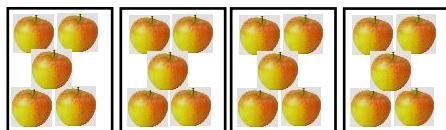

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

گروپونه د $\underline{\quad}$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

گروپونه د $\underline{\quad}$

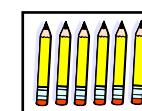
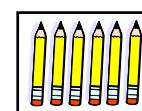
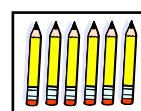
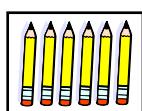
$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

گروپونه د $\underline{\quad}$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

گروپونه د $\underline{\quad}$

کورنۍ دندہ : جمع بې کړئ، وې لیکي چې خومره کېږي؟

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

گروپونه د $\underline{\quad}$

دوه خلوپنتم لوست

ضرب

هدف: زده کروونکی به د ضرب عملیه زده کری او علامه بی و پیشنه.

که چیری گروپونه مساوی او
هم جنسه وي هفه جمع يا
ضرب کولای شو، ترخو چې
مجموعه بی پیدا شي.

$$4 + 4 + 4$$

۳ واري خلور

$$3 \times 4 = 12$$

۱۲ حاصل
۵۵

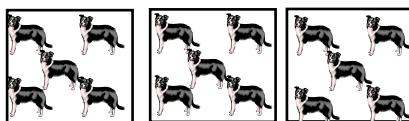
۱۲ × نښه د ضرب ده

۳ واري ۴ مساوی له ۱۲ گلان دي.

هله په ۳ گلدانیوکې ۱۲ گلان دي.

لومړۍ فعالیت: په ډله ئیزه توګه کار و کړئ جمع يا ضرب بی کړئ، ترخو چې مجموعه بی پیدا کړئ.

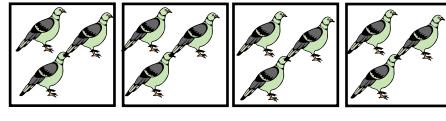
مثال: ۴ گروپونه ۳ دانه بی خو چوغکې کېږي؟

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

پنځه $\underline{\quad}$

$$\underline{\quad} = \underline{\quad} \times \underline{\quad}$$

$$3 + 3 + 3 + 3 = 12$$

۱۲ = ۴

یا $4 \times 3 = 12$ چوغکې

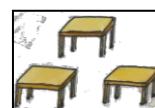
$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

یو $\underline{\quad}$

$$\underline{\quad} = \underline{\quad} \times \underline{\quad}$$

بایسکلونه

۲ گروپونه ۳ دانه بی خومه مېزونه کېږي؟

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

درې $\underline{\quad}$

$$\underline{\quad} = \underline{\quad} \times \underline{\quad}$$

دویم فعالیت:

۱ - دجمعی دافادو له مخی د ضرب د افادو تش ځایونه ډک کړئ.

$$1 + 1 = 2 \quad \text{يا} \quad 2 \times 1 = \boxed{}$$

$$1+1+1=3 \quad \text{يا} \quad 3 \times \boxed{} = 3$$

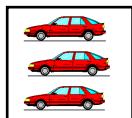
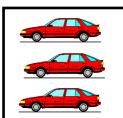
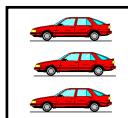
$$1 + 1 + 1 + 1 = 4 \quad \text{يا} \quad 4 \times \boxed{} = 4$$

$$2 + 2 + 2 + 2 = 8 \quad \text{يا} \quad 4 \times \boxed{} = 8$$

$$3+3+3+3+3=15 \quad \text{يا} \quad 5 \times \boxed{} = 15$$

۲ - جمع او ضرب ې کړئ، ترڅو حاصل ې پیدا کړئ.

تول څو موټرونه دي؟

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} = \underline{\quad} \text{ ګروپونه د } \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} = \text{درې } \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad} \text{ موټره}$$

$$4 + 4 + 4 = 12$$

$$12 = 4 \times 3$$

$$12 = 3 \times 4$$

$$12 = 4 \times 3 \text{ قفله}$$

تول خو داني گپلاسونه دي؟

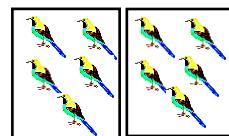
$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ درې

يا گپلاس $\underline{\quad} = \underline{\quad} \times \underline{\quad}$

تول خومره کوتري دي؟

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

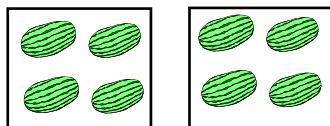
$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ پنځه

يا کوتري $\underline{\quad} = \underline{\quad} \times \underline{\quad}$

کورني، دنده:

تول خوداني خټکي دي؟

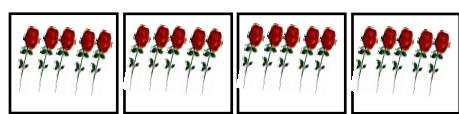
$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ خلور

يا خټکي $\underline{\quad} = \underline{\quad} \times \underline{\quad}$

تول خوداني ګلان دي؟

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د

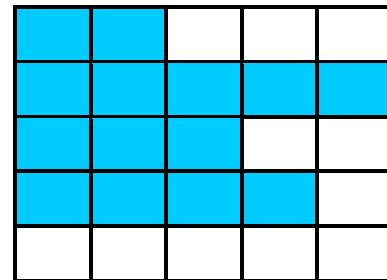
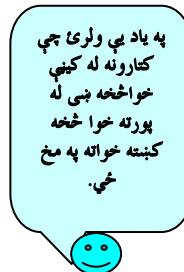
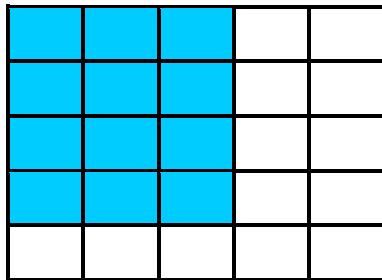
$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ پنځه

يا ګلونه $\underline{\quad} = \underline{\quad} \times \underline{\quad}$

درې خلوېنستم لوست

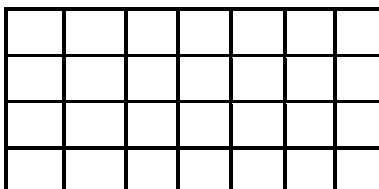
د کتارونو جورول

هدف: زده کونکی به وپوهیرې که چېرې د جمعي اجزاء په مساوي نه وي د جمعي عملیه په ضرب باندي بدليلاي نشي.

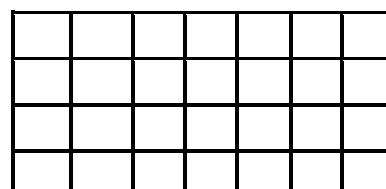

- پورته مریع ۵ افقی قطاره او ۵ عمودی قطاره لري.
- ۳ عمودی قطاره او ۴ افقی قطاره رنگ شوي دي.
- د رنگ شو مریع گانو قطار منظم نه دي. مونږ هغه ضربولي نشو.
- د رنگ شو مریع گانو شمير مساوي دی له:
(رنګه مریع گانې) $3 \times 4 = 12$

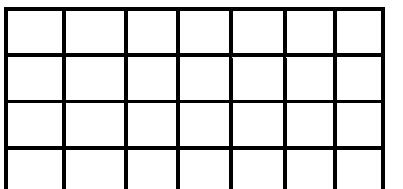
هر زده کونکی دې په خپله خوبنې کتارونه رنگ کړي او ده ګډوی شمير دې وښیء.

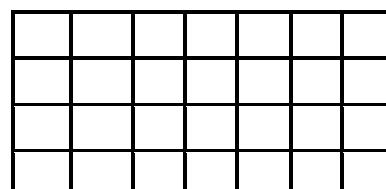
له پورته خڅه کښته خواته
قطارونه له کین خڅه بنې خواته
حاصل

له پورته خڅه کښته خواته
قطارونه له کین خڅه بنې خواته
حاصل

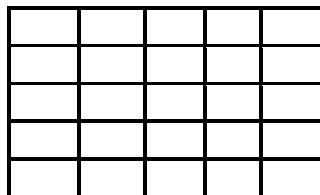
له پورته خڅه کښته خواته
قطارونه له کین خڅه بنې خواته
حاصل

له پورته خڅه کښته خواته
قطارونه له کین خڅه بنې خواته
حاصل

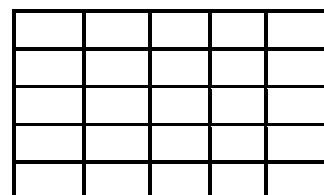
دویم فعالیت: مساوی کتابونه رنگه کرئ او دهفوی شمېر معلوم کړئ.

۴ کتابه ۲ د وښی

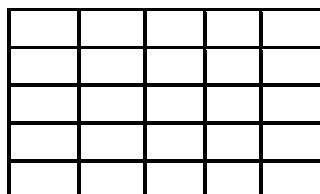
$$\begin{array}{l} \text{کتابه} \\ \text{په هر کتابار کې} \\ \hline = 2 \times 4 \end{array}$$

۳ کتابه ۴ د وښی

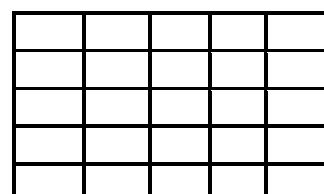
$$\begin{array}{l} \text{کتابه} \\ \text{په هر کتابار کې} \\ \hline = 4 \times 3 \end{array}$$

۵ کتابه ۵ د وښی

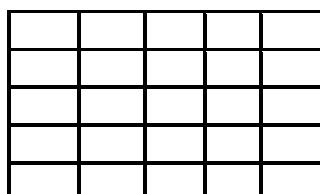

$$\begin{array}{l} \text{کتابه} \\ \text{په هر کتابار کې} \\ \hline = 5 \times 5 \end{array}$$

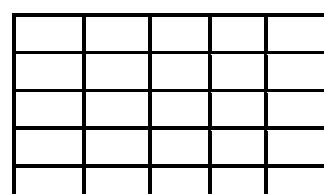
۶ کتابه ۵ د وښی

$$\begin{array}{l} \text{کتابه} \\ \text{په هر کتابار کې} \\ \hline = 5 \times 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{کتابه} \\ \text{په هر کتابار کې} \\ \hline = 5 \times 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{کتابه} \\ \text{په هر کتابار کې} \\ \hline = 3 \times 2 \end{array}$$

کورنۍ دندنه:

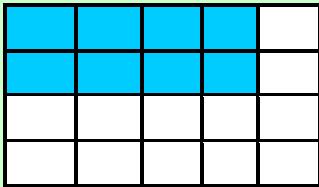
۱. د اسې شکلونه رسم کړئ چې 5×3 وښی
۲. د اسې شکلونه رسم کړئ چې 5×7 وښی

خلور خلوپنستم لوست

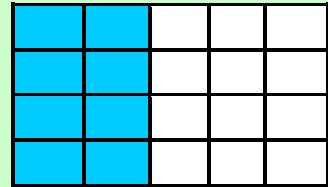
په ضرب کي د بدلون خاصیت

هدف: زده کونکي به په دې پوه شي که چېري د ضرب د اجزاو خایونه بدلون و کړي د ضرب په حاصل کې بدلون نه راخي.

تاسو عددونه په لاندې ډول ضرب کولای شئ چې عین حاصل ولري.

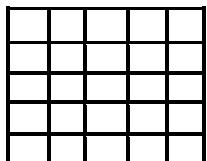

$$4 \times 2 = 8$$

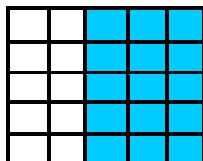
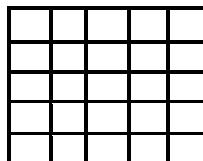

$$2 \times 4 = 8$$

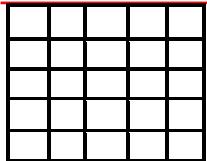
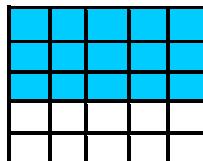
لومړۍ فعالیت: مساوی کتارونه جوړ کړئ، هر کتار رنګ کړئ او حاصل یې پیدا کړئ.

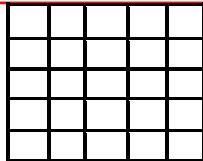
$$4 \times 3 = \underline{\quad}, \quad 3 \times 4 = \underline{\quad}$$

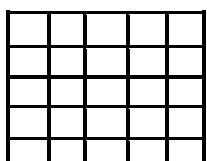
$$3 \times 5 = 15, \quad 5 \times 3 = 15$$

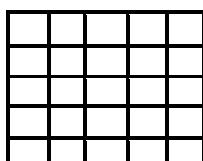
$$1 \times 5 = \underline{\quad}, \quad 5 \times 1 = \underline{\quad}$$

$$2 \times 3 = \underline{\quad}, \quad 3 \times 2 = \underline{\quad}$$

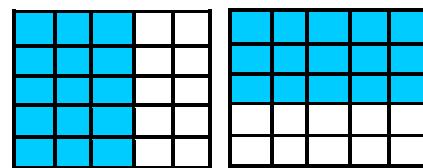
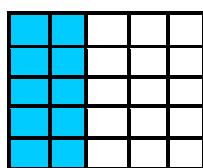
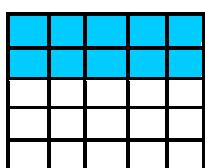

$$2 \times 4 = \underline{\quad}, \quad 4 \times 2 = \underline{\quad}$$

$$5 \times 4 = \underline{\quad}, \quad 4 \times 5 = \underline{\quad}$$

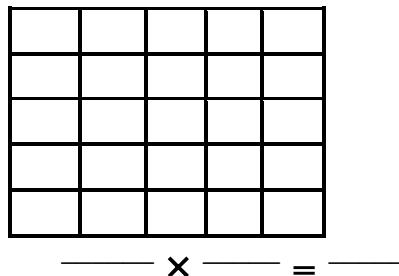
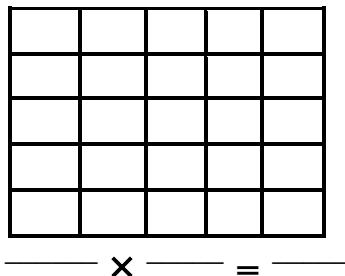
دویم فعالیت: د ضرب حاصل پیدا کړئ.

$$5 \times 2 = \underline{\quad}, 2 \times 5 = \underline{\quad}$$

$$3 \times 5 = \underline{\quad}, 5 \times 3 = \underline{\quad}$$

عددونه وليکي او ګتارونه ېې رنګ کړئ. د ضرب ډول، ډول پونستني وليکي.

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

ورې ډېري استعمال کړئ، ترڅو له تاسو سره د ضرب د حاصل په پیدا کولوکې مرسته وکړي.

$$4 \times 5 = \underline{\quad}$$

$$2 \times 9 = \underline{\quad}$$

$$4 \times 6 = \underline{\quad}$$

$$5 \times 4 = \underline{\quad}$$

$$9 \times 2 = \underline{\quad}$$

$$6 \times 4 = \underline{\quad}$$

کورني. دنده: د لاندې پونستنو د ضرب حاصل په لاس راوړئ.

$$8 \times 3 = \underline{\quad}$$

$$3 \times 6 = \underline{\quad}$$

$$2 \times 7 = \underline{\quad}$$

$$3 \times 8 = \underline{\quad}$$

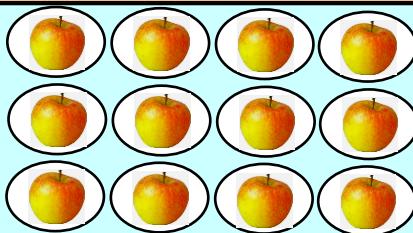
$$6 \times 3 = \underline{\quad}$$

$$7 \times 2 = \underline{\quad}$$

پنځه خلوبېشم لوست

په عمودي شکل ضرب کول

هدف: زده کوونکي به سرېره په افقي (په یوه لیک کې) ډول د ضرب په عمودي ډول (یوتربل لاندې) هم پوه شي

$$4 \times 3 = \underline{12}$$

کله چې ضرب کوي تاسو
 ضرب عملیه په دو له
 ليکلای شي.

$$\begin{array}{r}
 \text{په هر کتار کې } 4 \text{ منې} \\
 \text{کتارونه } 3 \times \\
 \text{تبوله } \underline{12} \text{ داني منې}
 \end{array}$$

لومړۍ فعالیت: ضرب حاصل پیدا کړئ. ۲ کتاره، دی هر کتار ۷ دانه بې. ۴ گروپونه، هر گروپ کې ۲ داني پیالې.

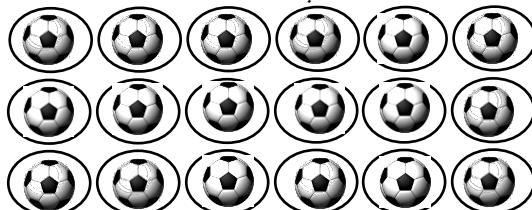

$$\begin{array}{r}
 \text{گروپ } 4 \\
 \times 2 \quad 4 \times 2 = \underline{\quad}
 \end{array}$$

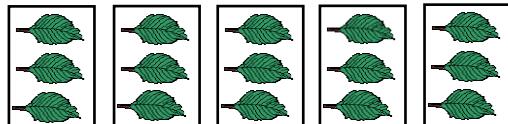
$$\begin{array}{r}
 \text{کتاره } 7 \\
 \times 2 \quad 7 \times 2 = \underline{14}
 \end{array}$$

۳ کتاره، هر کتار کې ۶ توپونه.

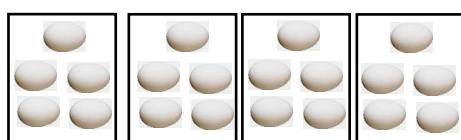
$$\begin{array}{r}
 \text{گروپ } 6 \\
 \times 3 \quad 3 \times 6 = \underline{\quad}
 \end{array}$$

۵ گروپونه، هر گروپ کې ۳ داني پانې.

$$\begin{array}{r}
 \text{گروپ } 3 \\
 \times 5 \quad 5 \times 3 = \underline{\quad}
 \end{array}$$

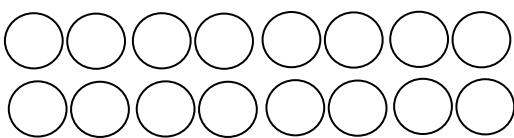
٤ گروپونه، په هر گروپ کې ۵ هنگی.

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ \times \quad \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array} \quad \times \quad \text{---} = \text{---}$$

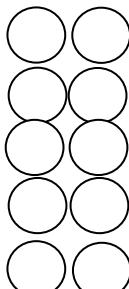
دویم فعالیت:

٢ کتاره، په هر کتار کې ٨ دایرې.

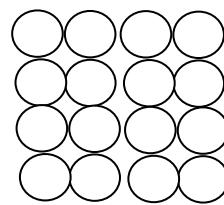
$$\begin{array}{r} \boxed{8} \\ \times \quad \boxed{2} \\ \hline \boxed{16} \end{array} \quad 8 \times 2 = 16$$

٥ کتاره، په هر کتار کې ٢ دایرې.

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ \times \quad \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array} \quad \text{---} \times \text{---} = \text{---}$$

٤ کتارونه، په هر کتار کې ٤ دایرې.

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ \times \quad \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array} \quad \text{---} \times \text{---} = \text{---}$$

له محیطی موادو خخه گته و اخلي او ضرب يې کړئ.

$$\begin{array}{r} 7 \\ \times 1 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 4 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 2 \\ \times 7 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 7 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 3 \\ \times 4 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 5 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 2 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

کورنۍ دندنه:

$$2 \times 3 = \text{---} , \quad 3 \times 3 = \text{---} , \quad 4 \times 3 = \text{---}$$

$$2 \times 4 = \text{---} , \quad 3 \times 4 = \text{---} , \quad 4 \times 4 = \text{---}$$

شپږ خلوبېنسم لوست

د شکلونو څخه په کار اخیستلو سره د ضرب بسوونه

هدف: دشیانو په کارولو سره په زده کورونکي ۲ د ژبني ضرب زده کړي او خپلو حافظوته به پې وسپاري.

1		2	$1 \times 2 = 2$
2		4	$2 \times 2 = 4$
3		6	$3 \times 2 = 6$
4		8	$4 \times 2 = 8$
5		10	$5 \times 2 = 10$
6		12	$6 \times 2 = 12$
7		14	$7 \times 2 = 14$
8		16	$8 \times 2 = 16$
9		18	$9 \times 2 = 18$
10		20	$10 \times 2 = 20$

لکه د ۲ ضرب د ۳ ضرب هم د شکل له مخچی په لاندې توګه په لاس راوړو.

۱	۳
۲	۶
۳	۹
۴	۱۲
۵	۱۵
۶	۱۸
۷	۲۱
۸	۲۴
۹	۲۷
۱۰	۳۰

$$3 = 1 \times 3 = 3$$

$$3 + 3 = 2 \times 3 = 6$$

$$3 + 3 + 3 = 3 \times 3 = 9$$

$$3 + 3 + 3 + 3 = 4 \times 3 = 12$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 5 \times 3 = 15$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 6 \times 3 = 18$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 7 \times 3 = 21$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 8 \times 3 = 24$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 9 \times 3 = 27$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 10 \times 3 = 30$$

فعالیت:

له حل شوي مثال خنځه په کار اخیستلو سره لاندې تشن ځایونه ډک کړئ.

$$3 \times \boxed{2} = 6$$

$$3 \times \boxed{} = 9$$

$$3 \times \boxed{} = 12$$

$$3 \times 5 = \boxed{}$$

$$\boxed{} \times 6 = 18$$

د ۴ ضرب

$$1 \times 4 = 4$$

$$2 \times 4 = 8$$

$$3 \times 4 = 12$$

$$4 \times 4 = 16$$

$$5 \times 4 = 20$$

$$6 \times 4 = 24$$

$$7 \times 4 = 28$$

$$8 \times 4 = 32$$

$$9 \times 4 = 36$$

$$10 \times 4 = 40$$

د ۵ ضرب

$$1 \times 5 = 5$$

$$2 \times 5 = 10$$

$$3 \times 5 = 15$$

$$4 \times 5 = 20$$

$$5 \times 5 = 25$$

$$6 \times 5 = 30$$

$$7 \times 5 = 35$$

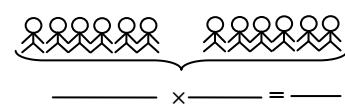
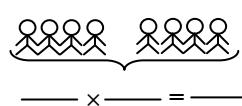
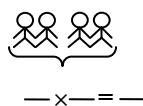
$$8 \times 5 = 40$$

$$9 \times 5 = 45$$

$$10 \times 5 = 50$$

کورنی دندہ:

زده کونکی دی دلاندی شکلونو له مخي ضرب بشپر کري.

اوه خلوپښتم لوست

د ضرب عبارتی پونستي

هدف: زده کونکي به د عبارتی پونستو په مفهوم و پوهېږي او د رياضي افاده به پې ولیکي.

د ضرب د عملې خخه په کار اخیستلو سره ۶ پونستې حل کړئ عددی جملې
پې ولیکي او د ضرب حاصل پې پیدا کړئ.

۱. د مرسل په بوټي کې ۳ سره گلونه دي او هر ګل ۶ پانې لري، ټولې خو پانې لوی؟

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

د ګل پانې

۲. جمیله کباب پخوي او هغې د کباب ۶ سیخونه پاخه کري دي، د کباب هر
سیخ پې ۴ ټوټي غوبنه لري ټوله خو ټوټي غوبنه کېږي؟

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

ټوله ټوټي غوبنه

۳. زیبا ۵ ګلداني لري په هر ګلداني کې پې دوہ د ګلانو بوټي کېنول، د
ګلانو ټول شمېر خو کېږي.

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

ټوله بوټي

۴. یو بنوال غواړي په هر کتار کې د خټکيو ۴ تخمه کېنوي ۳ کتاره پې پوره کري دي،
په آخر کتار کې پې یوازې دوہ تخمه کېنولي، ټول خو تخمه کېږي؟

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

ټوله تخمه

کورني دنده:

په څپلو کتابچو کې حل کړي.

$$2 \times 5 = ? \quad 3 \times 6 = ?$$

اته خلوپنتم لوست

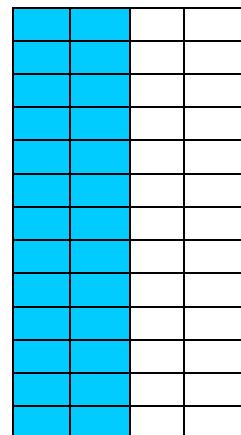
په دوه رقمي عدد کې د یوه رقمي عدد ضربول

هدف: زده کونکي به یو رقمي عدد په دوه رقمي عدد کې ضرب کړای شي او په عين وخت کې د ضرب اجزاوي او د ضرب حاصل ويژني.

لاندې مثال په نظر کې نيسو، په شکل کې ليدل کېږي چې ۱۳ کتار جوړ شوي دي او په هر کتار کې ۲ خانې تورې شوې دي چې د جمعې د دوو مساوی اجزاوو په توګه یې ليکو

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 2 \\ \hline 26 \end{array}$$

د ضرب حاصل   د ضرب دويم جز   د ضرب لومړۍ جز

اوس غواړو پورتنی مثال د یوې ضربی افادي په توګه ولیکو او ضرب یې کړو.

$$\begin{array}{r}
 13 \\
 \times 2 \\
 \hline
 \end{array}$$

↓ د ضرب لومړۍ جز
↓ د ضرب دويم جز

بويز لسيز

لومړۍ ۲ د عدد په یویزو يعني ۳ کې ضرب کړو چې ۶ کېږي او هغه د ضرب د حاصل د یویزو په څای کې ليکو.

$$\begin{array}{r}
 \times 2 \\
 \hline
 6
 \end{array}$$

وروسته ۲۵ عدد په لسیزو یعنی ۱ کې ضرب کوو داچی ۱ د لسیزو په خای کې شتون لري، يو لسى دى، د ۲ سره د هغه د ضرب حاصل ۲۵ عدد نه دى، خو ۲ لسیه یعنی ۲۰ دى.

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 2 \\ \hline 26 \end{array}$$

چې د دې دواړو له جمع کولو وروسته د ضرب حاصل په لاس راخي.

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 2 \\ \hline 26 \end{array}$$

لوړۍ فعالیت: غواړو د ۱۲ عدد په ۴ کې ضرب کړو.

۱۲	لسيز	يوizer
$\times$	۴	۱
<hr/>		
۲		

لكه مخکنی مثال ۴ په يوizer کې ضرب کوو چې ۸ حاصلېږي یعنی:

$$\begin{array}{r} 12 \\ \times 4 \\ \hline 8 \end{array}$$

اوسم ۴ عدد په لسیزو کې چې په حقیقت کې (۱) لسي دى، ضرب کوو چې د هغه د ضرب حاصل ۴ کېږي. په دې باید پوه شو چې ۴، دى، خو خلور لسیه دی او هغه د لسیزو په خای کې ليکو یعنی:

$$\begin{array}{r} 12 \\ \times 4 \\ \hline 48 \end{array}$$

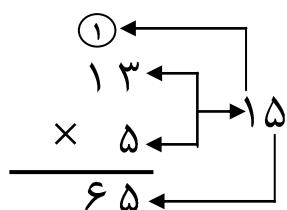
حاصل شوی عدد ۴۸ دی چې د ۸ یویزو او ۴ لسیزرو څخه عبارت دی.

دویم فعالیت: غواړو د ۱۳ عدد د ۵ په عدد کې ضرب کړو.

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 5 \\ \hline 65 \end{array} \quad \begin{array}{r} \text{لسيز} \\ \text{يويز} \\ \hline 1 & 3 \end{array}$$

لومړی د ۵ عدد په یویزو یعنې (۳) کې ضرب کوو چې د هفو د ضرب حاصل ۱۵ کېږي، د ۱۵ د یویزو رقم یعنې ۵ د ضرب د حاصل د یویزو په څای کې لیکو او د هغه د لسیزرو رقم چې (۱) لسی دی د حاصل په توګه د ۱۳ د لسیزرو د مرتبې پورته یې لیکو.

کوم وخت چې ۵ د لسیزرو په مرتبه یعنې (۱) کې ضرب کړو، د حاصل شوی یادداښت سره یې جمع کوو چې د ۶ عدد په لاس راځي او د ۶ عدد د ضرب د حاصل د لسیزرو په مرتبه کې لیکو چې ۶۵ حاصل کېږي.

کورنۍ دنده:

د لاندې پونستنو د ضرب حاصل په لاس راوړئ.

$$\begin{array}{r} 21 \\ \times 2 \\ \hline 42 \end{array} \quad \begin{array}{r} 18 \\ \times 4 \\ \hline 72 \end{array} \quad \begin{array}{r} 16 \\ \times 5 \\ \hline 80 \end{array} \quad \begin{array}{r} 17 \\ \times 3 \\ \hline 51 \end{array} \quad \begin{array}{r} 14 \\ \times 5 \\ \hline 70 \end{array} \quad \begin{array}{r} 25 \\ \times 4 \\ \hline 100 \end{array}$$

نېه خلوېبىشم لوست

د ضرب په عمليةه کي د(۱) د عدد خاصىت

هدف: زده كورونكىي په پوه شي چې(۱) په هر عدد کې ضرب شي د ضرب حاصل بې هم هغه عدد دى.

په تېر لوست کې مو ولوستل چې:

$$1 + 1 = 2 \quad \text{يا} \quad 2 \times 1 = 2$$

$$1 + 1 + 1 = 3 \quad \text{يا} \quad 3 \times 1 = 3$$

$$1 + 1 + 1 + 1 = 4 \quad \text{يا} \quad 4 \times 1 = 4$$

$$1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 5 \quad \text{يا} \quad 5 \times 1 = 5$$

دا لوست مورب په دې پوهوي هر عدد چې په (۱) کې ضرب شي د

ضرب حاصل بې په خپله هم هغه عدد کېرىي يعنې:

$$6 \times 1 = 6$$

$$7 \times 1 = 7$$

$$8 \times 1 = 8$$

$$25 \times 1 = 25$$

کورنى دندە: لاندى سوالونه په خپلو کتابچو کې حل کرى.

$$\square \times 1 = 5 , \quad 12 \times \square = 12$$

$$17 \times 1 = \square , \quad 35 \times 1 = \square$$

پنځوسم لوست

د ضرب په عملیه کې د (۰) صفر خاصیت

هدف: زده کونکي به پوه شي هر عدد چې په صفر کې ضرب شي د ضرب حاصل بي صفر دي.

موږ پوهېږو چې په يوازې تو ګه صفر په معنا د هيڅ دی، په هره اندازه چې

د صفرونو شمېر زیات شي بیا هم هيڅ دی یعنې:

$$0 = 1 \times 0 = 0$$

$$0 + 0 = 0 \quad \text{يا} \quad 2 \times 0 = 0$$

$$0 + 0 + 0 = 0 \quad \text{يا} \quad 3 \times 0 = 0$$

$$0 + 0 + 0 + 0 = 0 \quad \text{يا} \quad 4 \times 0 = 0$$

$$0 + 0 + 0 + 0 + 0 = 0 \quad \text{يا} \quad 5 \times 0 = 0$$

په همدي ډول:

$$6 \times 0 = 0$$

$$7 \times 0 = 0$$

$$8 \times 0 = 0$$

$$9 \times 0 = 0$$

د پورتنې مثال له مخې ويلاي شو هر عدد چې په صفر کې ضرب شي د هغه د ضرب حاصل صفر دي.

کورنۍ دنده:

۱ - د جمعې افادې په ضرب باندې بدلې کړئ.

$$0 + 0 + 0 + 0 + 0 + 0 =$$

$$0 + 0 + 0 + 0 + 0 + 0 + 0 =$$

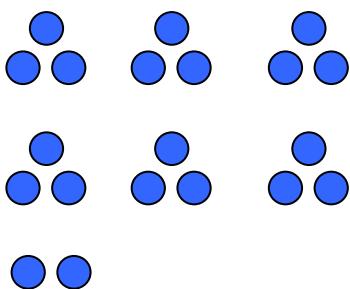
۲ - دا افادې په جمع باندې بدلې کړئ.

$$11 \times 0 =$$

يو پنهوسم لوست

د گروپونو جورول

هدف: دا لوست به زده کرونکي د ویش د عملیي لپاره چمتو کړي.

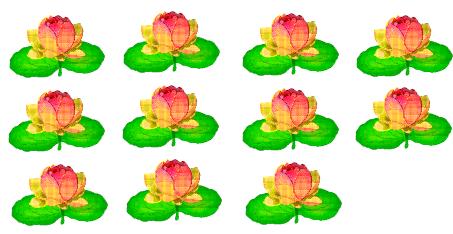

د خپل يوه ملګري سره کار وکړئ
۲۰ کوچنۍ ډبرې استعمال کړئ.
مساوي گروپونه جور کړئ.
په شکل کې خو گروپونه دي؟
څومره کوچنۍ ډبرې پاتې دي؟

لومړۍ فعالیت: په جوړه بې توګه کار وکړئ، هره جوړه دې ۲۰ کوچنۍ ډبرې استعمال کړي، عددونه ولیکي.

	عملیه	مساوي گروپونه	د کوچنیو ډبرو پاتې
۱	د ۴ گروپونو جورول	۵	.
۲	د ۵ گروپونو جورول		
۳	د ۲ گروپونو جورول		
۴	د ۸ گروپونو جورول		
۵	د ۳ گروپونو جورول		
۶	د ۶ گروپونو جورول		
۷	د ۱۲ گروپونو جورول		

دویم فعالیت: وې لیکي خو گروپونه کېرى او خو پاتى کېرى؟

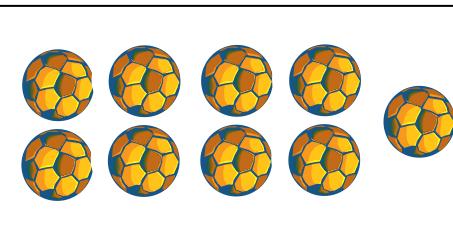

گلان _____

د هرو ۵ گلانو په شاو خوا دایرە و کاری.

گروپونه _____

پاتى _____

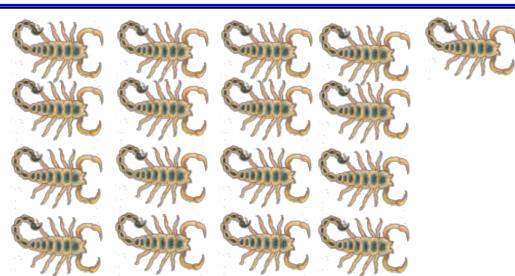

توب _____

د هرو ۳ توبونو په شاو خوا دایرە و کاری.

توبونه _____

پاتى _____

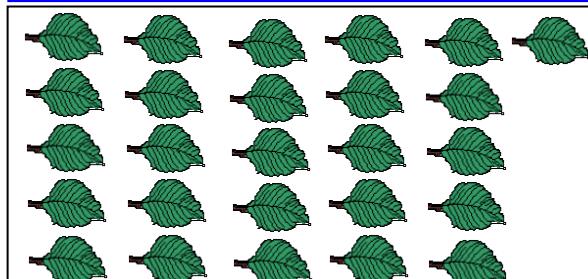

خزندى _____

د هرو ۴ خزندو په شاو خوا دایرە و کاری.

گروپونه _____

پاتى _____

پانى _____

د هرو ۶ پانو په شاو خوا دایرە و کاری.

گروپونه _____

پاتى _____

کورنى دنده: لاندى پونستې په خپلۇ كتابچو كې حل كېئ او له ئاخان سره يې راولى.

$$\begin{array}{r}
 28 \\
 - 9 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 567 \\
 - 21 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 32 \\
 + 29 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 6 \\
 \times 2 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 174 \\
 + 348 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 4 \\
 \times 3 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 36 \\
 + 18 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 72 \\
 - 17 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 5 \\
 \times 2 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 712 \\
 - 227 \\
 \hline
 \end{array}$$

دوه پنځوسم لوست

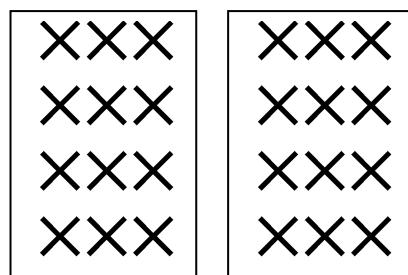
د مساوي گروپونه جورول

هدف: دا لوست زده کوونکي د ويش د عملېي زده کړي ته چمتو کوي.

لومړۍ فعالیت: له یو تولګیوال سره کار و کړئ.

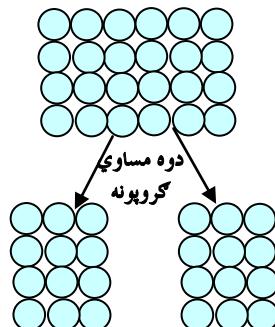
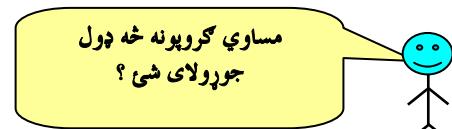
له ۲۴ کوچنيو ډبرو خخه:

لومړۍ مرحله: مساوي گروپونه جور کړئ
دویمه مرحله: د هر گروپ لپاره یو چوکاټ رسم کړئ د هرشی یا قلم
لپاره یوه نښه وټاکئ.

په هر گروپ کې ۱۲ دی

۲ گروپونه ۱۲ د په ۲۴ کې شتون لري

دویمه فعالیت: لوېي ته ادامه ورکړئ! ۲۴ کوچني ډبرې استعمال کړئ. مساوي گروپونه جور کړئ. د هر گروپ لپاره یو چوکاټ رسم کړئ.

مثال:

په هر گروپ کې ۸ کوچني ډبرې دی.

۳ گروپونه د ۸ ۲۴ کېږي.

(الف)

په هر گروپ کې _____ دی.
گروپونه د _____ ۲۴ کېږي.

(ب)

په هر گروپ کې _____ دی.
گروپونه د _____ ۲۴ کېږي.

(ج)

په هر گروپ کې _____ دی.
گروپونه د _____ ۲۴ کېږي.

يو یو دانه توت هر هلک ته ورکړئ
ترهنه وخت چې تو ت خلاص شي او د
هفو خنده خه شي پاتې نشي.

دریم فعالیت: هلکان ۱۸ دانې تو ته لري.

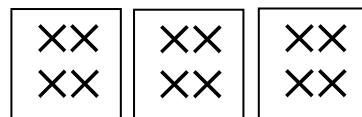
هغوي، توت په مساوی تو ګه وو بشل.

هر هلک خودانې تو ته په لاس راول؟

هر هلک ۶ دانې تو ته په لاس راول.

الف) ۸ هلکان په دوو مېزو کې ګډ دی.
په هر مېز کې خو هلکان دی؟

۱۲ تنه په ۳ قالیسو کې ګډ دی.
نو په یوې قالینې کې به خو تنه ګډ وي.

هلکان په هر مېز کې _____

۴ تنه په هرې قالینې کې

ب) ۵ هلکان په ۱۰ پنسلونو کې ګډ دی. هر هلک ته خو پنسلونه رسېږي?
پنسلونه د هر هلک لپاره _____

ج) ۴ هلکان په ۱۶ بالونو کې ګډ دی، هر هلک ته خو بالونه رسېږي?
بالونونه د هر هلک لپاره _____

کورنۍ دنده: بنوونکي ۱۲ قلمونه ۶ زده کوونکو بخش ورکړل هر زده کوونکي ته
خو قلمونه رسېږي.

درې پنځوسم لوست

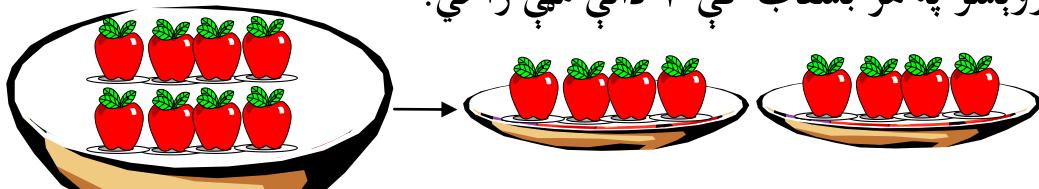
د وېش مفهوم

هدف: زده کونکي به د تقسيم په مفهوم ويوهېږي او د تقسيم عملیه تر سره کړي.

د یوه شي جلا کول په خو مساوي برخو د تقسيم په نامه يادېږي. دا

( ) ، ÷) د تقسيم نښې دی .

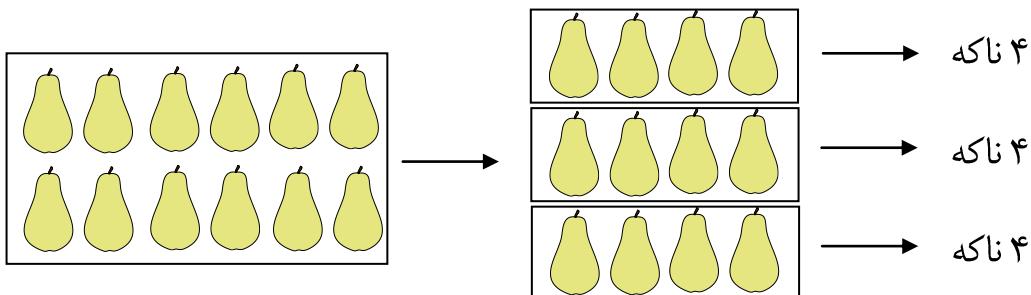
که چېږي په یوه پطروس کې ۸ دانې منې ولرو او هغه په دوو بشقاوو کې
ووبشو په هر بشقاو کې ۴ دانې منې راخي؟

موږ په رياضي کې د منيو د تقسيم عملیه چې په دوو مساوي برخو

وېشل کېږي داسي ليکو   د وېش حاصل $\frac{2}{8} = \frac{4}{4}$ مقسوم عليه مقسوم

پورته افاده داسي لوستل کېږي، اته تقسيم پر دوو مساوي له خلورو
سره په همدي ډول په لاندې چوکات کې ۱۲ دانې ناکه شته دي. که
چېږي هغه په ۳ مساوي برخو جلا کړو په هر کوچني چوکات کې ۴
دانې ناکه حاصلېږي؟

په رياضي کې ۱۲ داکو د تقسيم عملیه، چې په دريو مساوي برخو وېشل کېږي

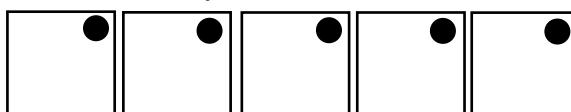
داسي ليکو: دویش حاصل $\frac{3}{12} = \frac{4}{4}$ مقسوم عليه مقسوم

لومړۍ فعالیت:

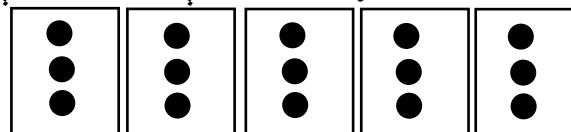
۵ هلکان په ۱۵ مريوکې ګډ دي. هر هلک خومړۍ په لاس راوړي?
لومړۍ مرحله: ۵ گروپونه وښایاست.

دوهمه مرحله: یوه، یوه مرۍ و هر گروپ ته ورکړئ.

دریمه مرحله: تر هغه پوري دوام ورکړئ، تر خو چې مرۍ خلاصې شي.

$$15 \div 5 = 3$$

۱۵ مرۍ چې په ۵ گروپونو تقسیم شي هر گروپ ته **۳** مرۍ رسپری.

دوم فعالیت: په جوره یې توګه کار وکړئ. دمساوي گروپونو د جوړولو لپاره کوچنی ډېرې استعمال کړئ. عبارتی پښتنې وليکي او حل یې کړئ.

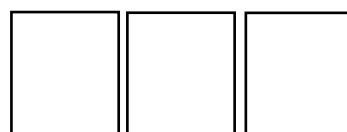
دوه هلکان په **۱۰** بالونوکې ګډ دي،
و هر هلک ته خو بالونونه رسپری.
ووبشي

$$10 \div 2 = 5$$

۱۲ چوغکې د دونې په **۲** بساخو
باندي ووبشي هر بناخ به خو چوغکې
ولري؟

۹ داني د ګپلاس ميوه په **۳** بشقايونو کې
په مساوي ډول کېږدي.

$$\text{-----} \div \text{-----} = \text{-----}$$

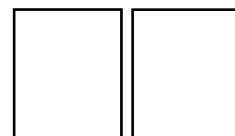
$$\text{-----} \div \text{-----} = \text{-----}$$

٣ هلکان په ١٥ موټر گیو کې گډ دی، هر هلک ته خو موټر گیه رسپړی.

$$\text{---} \div \text{---} = \text{---}$$

٨ ګډي پرانه ٢ هلکانو تر منځ ګډ دی، هر یو هر چو ګډي پرانه رسپړی؟

$$\text{---} \div \text{---} = \text{---}$$

٩ کخورې ٢٥ مرۍ لري هره کخوره
به خو مرۍ ولري؟

$$\text{---} \div \text{---} = \text{---}$$

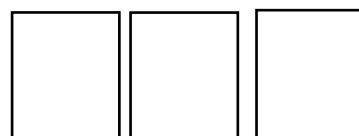
١٠ مرغۍ په ٣ بناخونو کې په مساوي ډول
ناستي دي، نو په هر بناخ کې خو
مرغۍ ناستي دي؟

١٠ قلمه تباشير په ٤ چو کاټپونو کې
په مساوي ډول وو بشئ

$$\text{---} \div \text{---} = \text{---}$$

١٢ هلکان په ٣ زانګو ګانو کې لوپې کوي
په هره زانګو کې خو هلکان لوپې کوي؟
خومرغۍ

$$\text{---} \div \text{---} = \text{---}$$

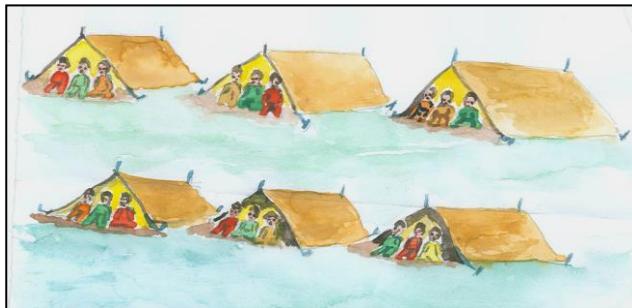
$$\text{---} \div \text{---} = \text{---}$$

کورنۍ دندہ:

- ١ - ادریس ۱۸ بوتله او به لري، که چېږي خپل هر ټولیګوال ته ۲ بوتله او به ور کړئ.
د ادریس د ټولیګوالو شمېر معلوم کړئ؟
د ادریس ټولیګوال $\text{---} \div \text{---} = \text{---}$

۲ - حیدر ۱۴ منی لري، که چيرې هغه ۷ منی هر ورو ته ورکري، د ورونيو شمير به بې خو وي.
فعاليت: د پونستنود صحيح حل په شاوخوا باندي دايره و کاري.

په يوه ډگر کې ۶ خيمې دی چې د هري خېمې په دنه کې ۳ هلکان دي.
هلته توله خو هلکان دي؟

آيا تاسو به جمع، تفرق،
ضرب یا تقسيم سره
ورسي؟ کومه يوه عمله
صحيح ده

$$6 - 3 = 3$$

$$6 \times 3 = 18$$

$$6 \div 3 = 2$$

۲ هلکان په لوړګالي کې قدم وهي.

۳ هلکان نور له هغه سره یوځای کېږي.

اوسم خو هلکان قدم وهي؟

$$2 + 3 = 5$$

$$3 - 2 = 1$$

$$2 \times 3 = 6$$

۵ هلکان کبان نيسسي.

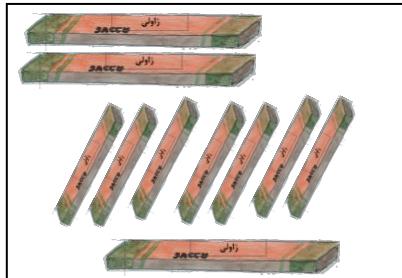
اوهر هلک ۳ کبان ونيول

هلکانو تول خو کبان نېولې دي؟

$$15 \div 3 = 5$$

$$5 - 3 = 2$$

$$5 \times 3 = 15$$

$$2 \times 5 = 10$$

۵ هلکان ۱۰ دانی ژاولې په مساوی
دول وېشي.

هر هلک ته خو دانی ژاولې رسېري؟

$$10 \div 5 = 2$$

$$10 + 5 = 15$$

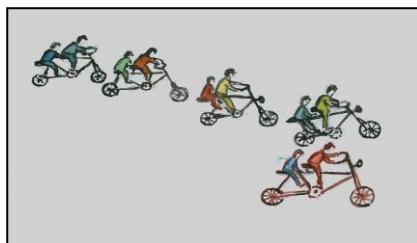

۸ هلکان د اور په شاوخوا باندي ناست
دي. ۲ هلکان له هفوی خخه کورته ئي.
اوسم خو هلکان د اور پر شاوخوا
ناست دي؟

$$8 - 2 = 6$$

$$8 \div 2 = 4$$

$$8 + 2 = 10$$

۱۰ هلکان غوارې چې په يوه سفر کې
له ۵ بايسكلونو خخه په مساوی توگه
كار و اخلي، په يوه بايسكل کې خو هلکان
شريک كېږي؟

$$10 - 5 = 5$$

$$10 + 5 = 15$$

$$10 \div 5 = 2$$

کورني دنده: لاندې سوالونه حل کړئ

$$15 \div 2 =$$

$$4 \times 2 =$$

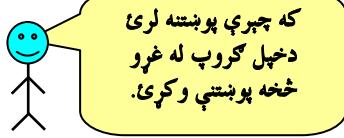
$$18 \div 3 =$$

$$12 \div 2 =$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$17 - 9 =$$

د ضرب او تقسیم مشق او تمرین

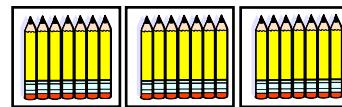

يوخای کار و کړئ او تمرینونه حل کړئ.
وېي ليکي خومره؟

$$\text{---} + \text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپونه د ---

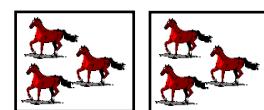
$$\text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپونه د ---

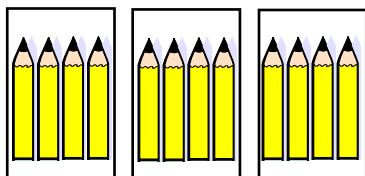
$$\text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپونه د ---

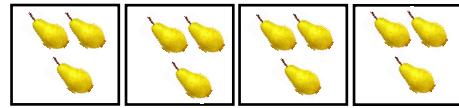
$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپونه د ---

$$\text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

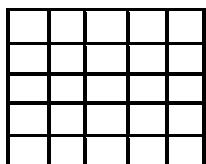
گروپونه د ---

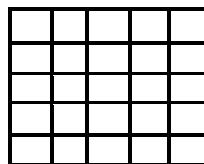
$$\text{---} + \text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپونه د ---

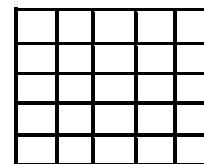
د وړ کړی شوي ضرب له نظره کوچنۍ مریع ګانې رنګه کړئ او د ضرب حاصل بې ووایئ.

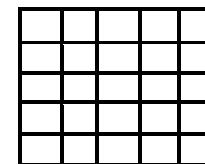
$$3 \times 5 = \underline{\quad}$$

$$5 \times 3 = \underline{\quad}$$

$$2 \times 4 = \underline{\quad}$$

$$4 \times 2 = \underline{\quad}$$

$$\begin{array}{r} 17 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 16 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 34 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

ضرب بې کړئ.
۴۳ $\times 2$

په ګروپي ډول کار وکړئ، ۱۲ کوچنۍ ډبرې استعمال کړئ، افاده جوړه کړئ بیاپې جمع او تقسیم کړئ.

په هر ګروپ کې — کوچنۍ ډبرې دی.
او — ګروپونه د — په ۱۲ کې شته

په هر ګروپ کې — کوچنۍ ډبرې دی.
ګروپونه د — په ۱۲ کې دی.

د کوچنیو ډبرو خخه مساوی ګروپونه جوړ کړئ، رسم بې کړئ.

کورنۍ دنده:

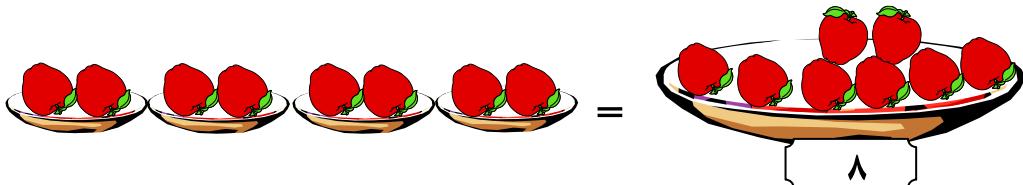
۱ - ۱۶ چوغکې په ۲ بناخو باندې ناستې دی. په هربناخ باندې څوچوغکې شتون لري؟	$2 - 4$ کخورې ۱۶ مری لوي. $\underline{\quad} \div \underline{\quad} = \underline{\quad}$
--	---

څلور پنځوسم لوست

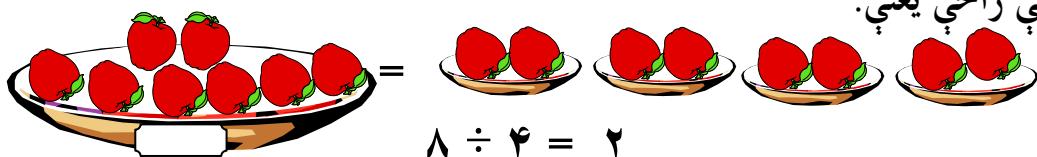
د ضرب او تقسيم تر منځ اړیکې

هدف: زده کوونکي به پوه شې که چېږي مقسوم په مقسوم عليه باندي تقسيم شي دتقسيم حاصل لاس ته راخې او که چېږي مقسوم عليه دتقسيم له حاصل سره ضرب شي مقسوم لاس ته راخې او دا دتقسيم او ضرب ترمنځ یوه رابطه ده.

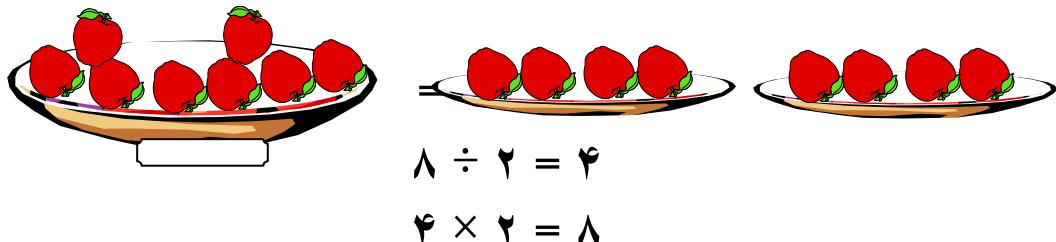
لاندې شکل څلور بشقا به منې دی چې په هر بشقا کې دوه، دوه داني منې دی.

د ټولو منو شمېر $8 \times 2 = 4$ دی.
اوسم که چېږي ۸ داني منې په ۴ بشقا بکې ووېشو په هر بشقا کې ۲ داني منې راخې یعنې:

په همدي ډول که چېږي ۸ داني منې په ۴ بشقا بکې ووېشو.

لیدل کېږي چې په هر بشقا کې ۴ داني منې دی، نو ويلاي شو. که چېږي مقسوم په مقسوم عليه باندې ووېشل شي د وېش حاصل په لاس راخې او که چېږي مقسوم عليه د وېش له حاصل سره ضرب شي مقسوم په لاس راخې.

مثال: $2 \times 3 = 6$ $6 \div 2 = 3$

کورني. دنده: زده کوونکي دې لاندې سوالونه حل کړي د هغوي ترمنځ رابطه دې پیدا کړي.

$$24 \div 4 = ? \quad , \quad 24 \div 6 = ? \quad , \quad 4 \times 6 = ?$$

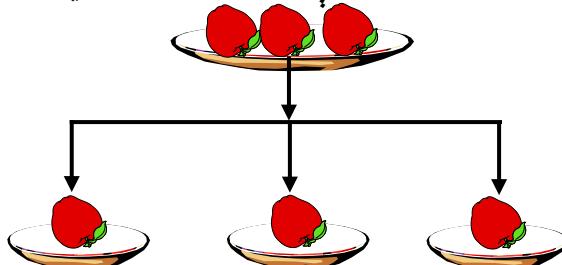
$$20 \div 5 = ? \quad , \quad 20 \div 4 = ? \quad , \quad 5 \times 4 = ?$$

پنځه پنځوسم لوست

د یوه عدد وېشل په خپل عدد باندې

هدف: زده کونکي به د دې لوست له زده کړي وروسته پوه شي که چېږي یو عدد په خپل خان ووېشل شي پایله بې (۱) ده.

په یوه بشقاب کې ۳ دانې منې دي، فرهاد هغه په ۳ کوچنيو بشقاښو کې وېشي ليدل کېږي چې په هر بشقاب کې یوه دانه منه راخي.

پورتني وېشنې په ریاضي کې داسې لیکل کېږي.

$$3 \div 3 = 1 \quad \text{يا} \quad \begin{array}{r} 3 \\ \hline 3 | 1 \\ - \end{array}$$

نو ويلاي شو هر عدد چې په خپل خان ووېشل شي د هغه حاصل (خارج قسمت) یو دي، نو لیکلای شو چې:

$$1 \div 1 = 1$$

$$4 \div 4 = 1$$

$$2 \div 2 = 1$$

$$5 \div 5 = 1$$

$$3 \div 3 = 1$$

تمرین: لاندې پونستې حل کړئ.

$$7 \div 7 = ? \quad 9 \div 9 = ? \quad 6 \div 6 = ? \quad 8 \div 8 = ?$$

کورنۍ دنده: زده کونکي دې لاندې سوالونه حل کړي له خان سره دې راوري?

$$32 \div 32 = ? \quad 10 \div 10 = ? \quad 14 \div 14 = ? \quad 28 \div 28 = ?$$

شپو پنځوسم لوست

د یوه عدد وېشل په (۱) باندي

هدف: زده کوونکي به یوه شي هر عدد چې په (۱) باندي وویشل شي نتیجه بې په خپله هم هغه عدد ده.

گرانو زده کوونکو! تاسو هر یوه خپل ټولګیوال ته ۲ توکه کتابچې ورکړئ او وواياست چې ستاسو د هر یوه ټولیګووال په لاس کې خو توکه کتابچې دي. حتمي ستاسو څواب (۲) دی چې په حقیقت کې د یوه عدد وېشل په (۱) ده. د دې عمل رياضي شکل بې داسي ليکو.

$$\begin{array}{r} & | \\ 2 & \quad | \\ - & \quad 2 \\ \hline & \quad 2 \end{array}$$

$$2 \div 1 = 2$$

په همدي ډول که چېږي شريف خپل ۳ داني قلمونه خپلې یوې خور نازی ته ور وبخښي، ويلاي شئ چې نازی به خو قلمونه ولري؟ ددې پونستني په څواب تاسو ټول پوهېږي چې نازی ۳ قلمونه لري چې دا عمل هم د یوه عدد وېشل په (۱) باندي ده. د دې تقسيم د رياضي شکل داسي ده.

$$3 \div 1 = 3$$

 له دې مثالونو خخه پوهېداي شو هر عدد چې په (۱) باندي ووېشل شي، د وېش حاصل بې په خپله هم هغه عدد ده.

$$2 \div 1 = 2$$

$$3 \div 1 = 3$$

$$4 \div 1 = 4$$

$$5 \div 1 = 5$$

نو ليکلائي شو چې:

تمرین: لاندي پونستنو ته شفاهي څوابونه وواياست.

$$6 \div 1 = ?$$

$$8 \div 1 = ?$$

$$7 \div 1 = ?$$

$$9 \div 1 = ?$$

کورني دنده: زده کوونکي دې لاندي سوالونه حل کړي له خان سره دې راوري.

$$2 \div 1 = ? \quad 9 \div 1 = ? \quad 8 \div 1 = ? \quad 4 \div 1 = ?$$

اتم فصل د اندازه کولو واحدونه

اووه پنځوسم لوست

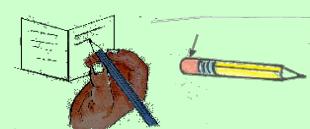
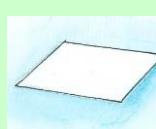
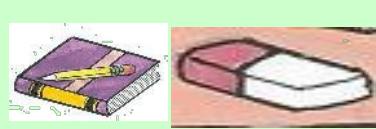
غیر معياري واحدونه

هدف: زده کورنکي به په دې پوه شي چې په پخوا وختوکې د شیانو اوږدوالي په خه شي اندازه کپده او هغوي د اوږدوالي معياري واحد دېژندلو لپاره چمنتو کړي.

فعاليت: په خپل ټولګي کې د اندازې نیولو لپاره یو شي وتاکې د هفه جګوالی او یا اوږدوالي اندازه کړئ.

د اندازې نیولو یو واحد وتاکې.

عیني شی په یوه بل واحد سره اندازه کړئ او چارت بشپړ کړئ.

اندازه نیول	داندازه کولو واحد	زه خه شي اندازه کوم؟	
کابو ۲۰ لوبشتې	دزده کورنکي لوبشت	ور	۱
کابو	_____	_____	۲
کابو	_____	_____	۳

کورنۍ دنده: د خپل ورور او خور قدونه د لوبشت او پنسل په واسطه اندازه کړئ، او ووایاست چې هر یو خومره قد لري؟ خو لوبشتې یا خو پنسلونه؟

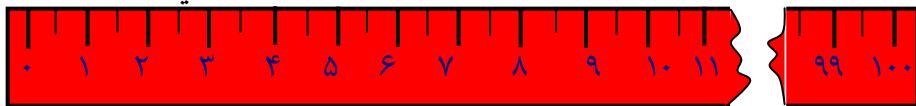
اته پنځوسم لوست

معياري واحدونه (متر، سانتي متر او ملي متر)

هدف: زده کوونکي به دعياري واحدونو په ګټي او به ورځي ژوند کې دهفو داستعمالولو په طريقه پوه شي.

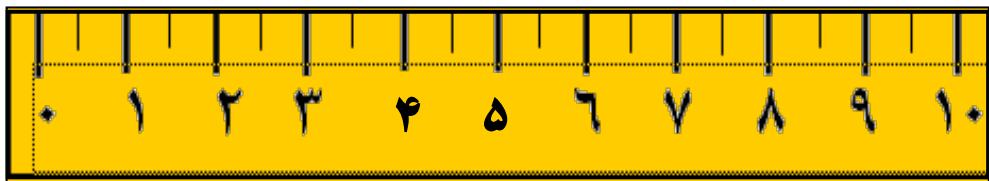
متر: د شيانو او بدواли په متر سره اندازه کېږي چې یومنل شوي معياري اندازه ده. مثلاً د ټوکر او بدواли، د درې او بدواли، ستاسو د ټولګي او بدواли... په متر سره اندازه کېږي. لاندي شکل د یوه متر نمونه ده. یو متر په سلو مساوي برخو وبشل شوي دي او د هغه هرې برخې ته سانتي متر وايي یعنې:

$$1 \text{ سانتي متر} = 1 \text{ متر}$$

خط کش: کوچنۍ اولنه او بدواли د خط کش په واسطه اندازه کېږي. تاسو کولاي شئ د خپل کتاب او بدواли او بر د خط کش په واسطه اندازه کړئ. په همدي ډول کولاي شئ د خپل قلم او بدواли د خط کش په واسطه اندازه کړئ چې خو سانتي متره کېږي.

دا یو خط کش دی او ۱۰ سانتي متره او بدواли لري.

د خپلې لوپشتې اندازه د خط کش په واسطه معلومه کړئ او ووایاست چې خو سانتي متره دی؟

زه له يو متر خخه او بد يم.
 ۱ متر ۱۰ ديسى متره کېرىي.
 ۱ متر ۱۰۰ سانتى متره کېرىي.
 ۱ متر ۱۰۰۰ ملي متره کېرىي.

مود يو متر په مختلفو
پولونو سره ليكلای شو.

د خچل يوه ملگري سره يو ئاي کار و کرئ.

او بدواли په سانتى متره، او متر سره تخمين او وروسته يې اندازه کېرى.

اندازه نیول	تخميني	د لاندى شيانو اندازه اخىستل	
متره ——	کابو —— متره	له سر خخه د پىنسو ترگوتۇ پورې	۱
متره ——	کابو —— متره	ستاسو د مېز جڭوالى	۲
متره ——	کابو —— متره	د ټولكىي او بدوالى	۳
متره ——	کابو —— متره	د ټولكىي د برا واتىن	۴
متره ——	کابو —— متره	د ټولكىي د خلورو خواو اندازه	۵
متره ——	کابو —— متره	ستاسو د خوکى او بدوالى	۶
متره ——	کابو —— متره	ستاسو د ټولكىي د ور لوروالى	۷

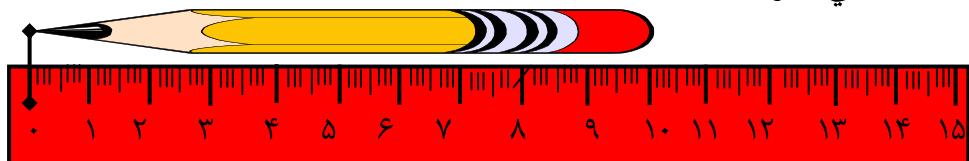
كورنى دندە:

د خياتى يو متر واخلى دەفعه پواسطە د خچل کور پىئە شيان اندازه کرئ او ۵ خچلو ڪتابچو كې يې ولېكى.

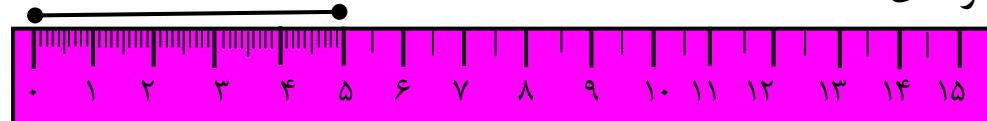
نېه پنځوسم لوست د خط کش په واسطه د توته خطونو د اوږدوالي اندازه کول

هدف: زده کونکي دلوست په پاى کي و کړي شي خپل قطعه خط د خط کش پواسطه اندازه کړي.

گرانو زده کونکو! تاسو په تېرو لوستونو کې د خط کش له نامه سره بلد شوي یاست او پوهېږي چې د لنډ اوږدوالي د اندازه کولو لپاره په کار ورل کېږي، مثلاً که چېرې وغواړو د یوه پنسل اوږدوالي اندازه کړو، د خط کش د صفر تکي (نقطه) د پنسل په یوه سر باندي ږدو، وينو چې د قلم بل سر د خط کش له کومې درجې سره مطابقت کوي، څرنګه چې د پنسل بل سر د ۱۰ له عدد سره مطابقت کوي، نو وايو چې د پنسل قلم اوږدالي یا اندازه ۱۰ سانتي متره دی.

په همدي ډول دا **توته خط** دی. د دې توته خط اندازه یا اوږدوالي څرنګه چې د پنسل اوږدوالي مو معلوم کړي، په هم هغه ډول یې اندازه کوو ليدل کېږي چې دنوموري توته خط اوږدوالي ۵ سانتي متره یا ۵۰ ملي متره دی.

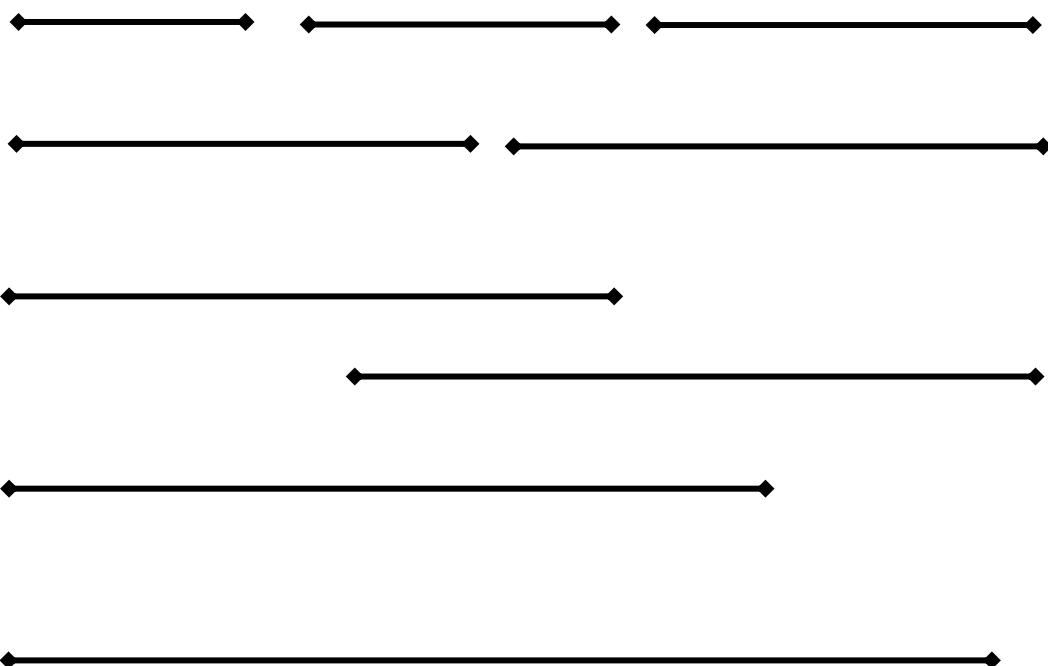
که چېرې وغواړو چې یو خط د ۴۰ ملي مترو په اوږدالي رسم کړو د دې توته خط اوږدوالي په خو سانتي مترو سره د خط کش په مخ په نښه کوو.
د چېل یوه ملګري سره یوځای کار وکړي، یو خط کش استعمال کړي او پوبنتنو ته ځوابونه ووایاست.

- ۱ یو سانتي متر خو ملي متره کېږي؟
یو سانتي متر _____ ملي متره کېږي.
- ۲ سانتي متره خو ملي متره کېږي؟
۲ سانتي متره _____ ملي متره کېږي.

۳. ۳ سانتي متره خو ملي متره کېرى؟
۳ سانتي متره _____ ملي متره کېرى.
۴. ۴۰ ملي متره خو سانتي متره کېرى؟
۴۰ ملي متره _____ سانتي متره کېرى.
۵. ۱۵ ملي متره خو سانتي متره کېرى؟
۱۵ ملي متره _____ سانتي متره او _____ ملي متره کېرى.

تمرين

لاندې ټوپه خطونه د خط کش په واسطه اندازه کړئ او ووايast چې هر
يو یې خو سانتي متره او خو ملي متره دي؟

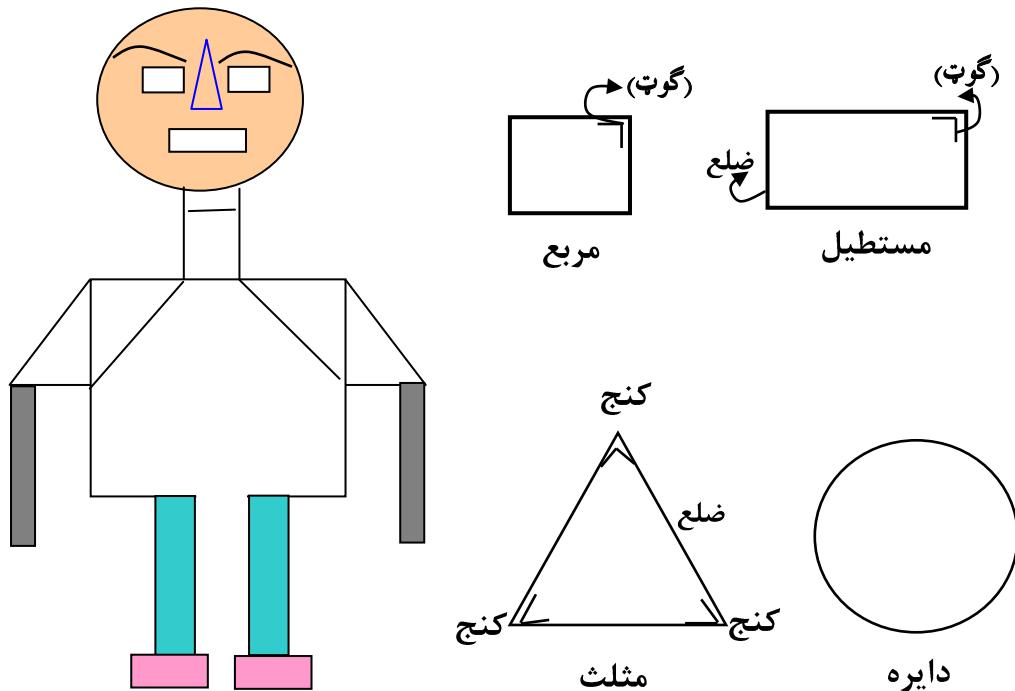

نهم فصل (هندسه)

شپیتم لوست

د هندسي شکلونو پېژندنه

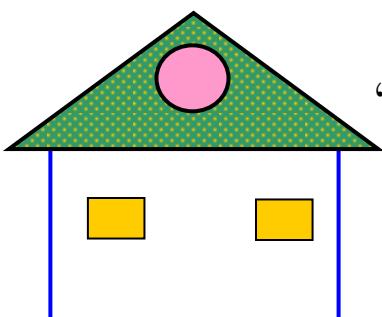
هدف: زده کونکي دې هندسي شکلونه وېژني او نومونه بې وویلای شي.

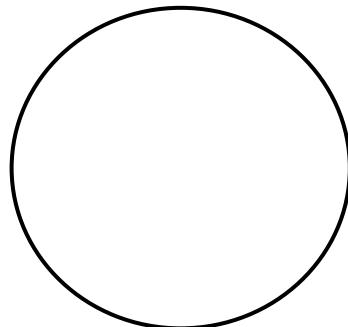
فعالیت:

- ۱- د(سپه کي) په شکل کي مستطيل، مربع، دايره او مثلث و بناياس.
- ۲- په پورتنيو شکلونو کي خو مستطيلونه، خو مربع گاني، خو دايри او خو مثلثونه ليدائی شي؟

- ۳- په مخامنځ شکل کي خو مثلثونه، خو مربع گاني، خو دايري او خو مستطيلونه دي؟ ويښنایاس?

۴- شکلونوته مخامخ نومونه شته دي، تاسو بي خپلو کتابچو ته نقل کړئ.
د یوه تير په واسطه شکل د اړوند نامه سره ونبلوئ، ګوټونه (کنج) او
صلعې بي وبنایاست.

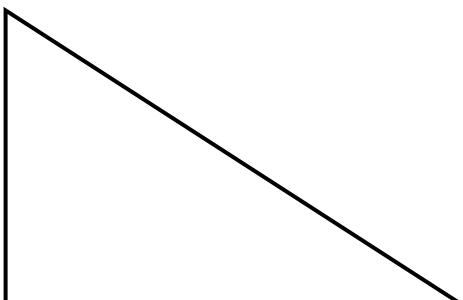
مثلث

مربع

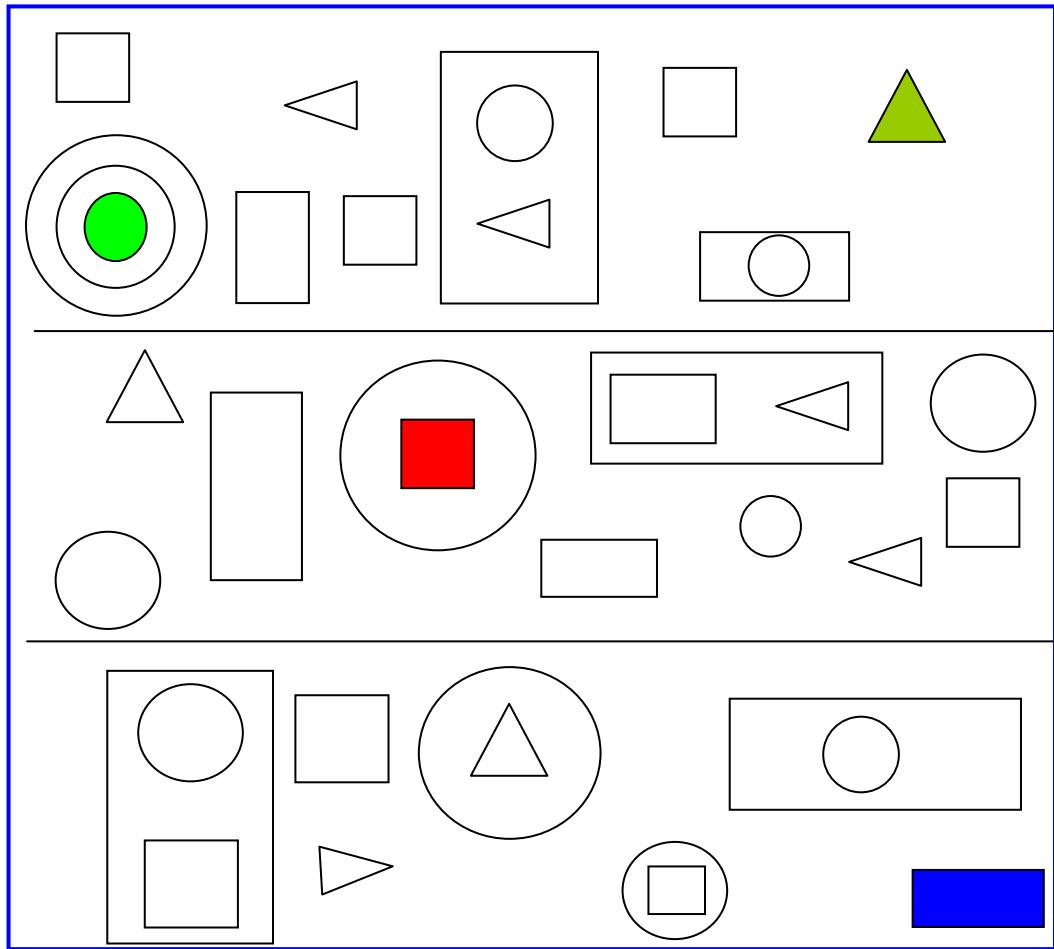

مستطيل

دايره

۵ - په لاندې هندسي شکلونو کې د مربع گانو، مستطيلونو، دائرو او مثلث شمېر پیدا کړئ.

کورنۍ دنده:

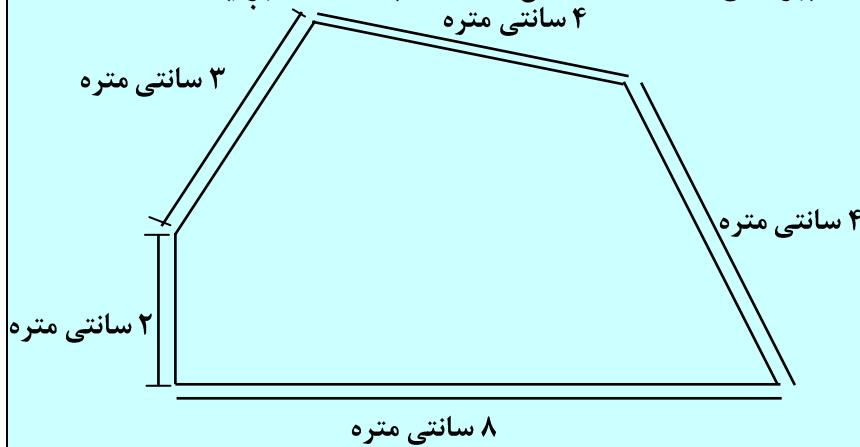
د خپل کور په چاپېریال (محیط) کې کوم شيان دائروي شکل، کوم شيان مثلث شکل، کوم شيان مستطيل شکل او کوم شيان مربع شکل وينئ د هغه نومونه واخلي.

يو شپتم لوست

محیط

هدف: زده کونکی د خط کش په کارونی سره د هندسي شکلونو محیط پیدا کړي.

د یوه شکل ګرد چاپېرو اتن د هماهجه شکل د محیط په نامه یادېږي.

$$21 \text{ سانتي متره} = 2 + 4 + 4 + 3 + 2$$

$$\text{محیط} = 21 \text{ سانتي متره}$$

وار ونيسيء د خنبو د اوړدوالي اندازه جمع کړئ، ترڅو محیط پیدا کړئ.

۱.

$$\begin{array}{rcl} \text{گرد چاپره} & \text{سانتي متره} \\ \text{محیط} & \text{سانتي متره} \\ = & \end{array}$$

۲.

$$\begin{array}{rcl} \text{گرد چاپره} & \text{سانتي متره} \\ \text{محیط} & \text{سانتي متره} \\ = & \end{array}$$

.۳

گردچاپیره سانتي متره
محيط = سانتي متره

.۴

گردچاپيره سانتي متره
محيط = سانتي متره

۵ . په خپله خوبنې یو شکل رسم کړئ، وروسته یې محیط په سانتي متر سره اندازه کړئ.

کورني دنده: په کور کې دوہ شکله پیدا کړئ او د هغه محیط اندازه کړئ او خپلې نتیجې په تولګي کې وواياست.

لسم فصل په عملی توګه د کسر پېژندل

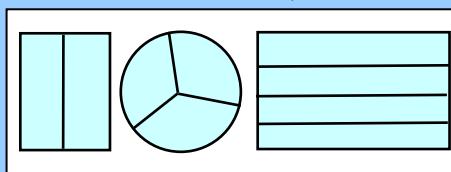
دوه شپږم لوست

په هندسي شکلونو کې کسر

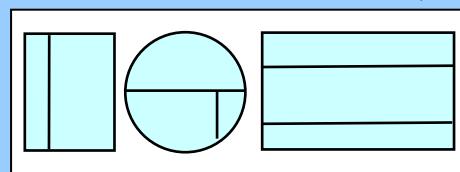
هدف: زده کروونکي به په هندسي شکلونو کې کسرونه وېژنې.

مساوي او نامساوي برخې

برخې په عيني اندازه دي.

برخې په عيني اندازه نه دي.

دا مساوي برخې دي.

دا مساوي برخې نه دي.

لومړۍ فعالیت: لاندې هر یو شکل په خو برخو وېشل شوی دي، کوم شکلونه په مساوي برخو او کوم شکلونه په نامساوي برخو وېشل شوی دي. لست پې کړئ له مثال خنځه کار واخلي.

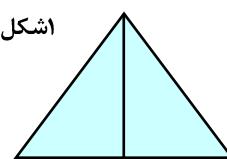
اشكل

$\frac{3}{3}$

برخې
مساوي
نا مساوي

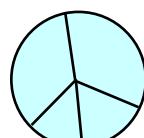
اشكل

$\frac{2}{3}$

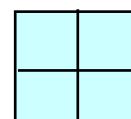
برخې
نا مساوي
مساوي

اشكل

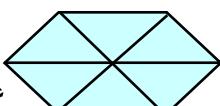
برخې
مساوي
نا مساوي

اشكل

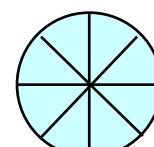
برخې
مساوي
نا مساوي

عشكول

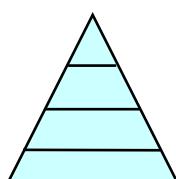
برخې
مساوي
نا مساوي

اشكل

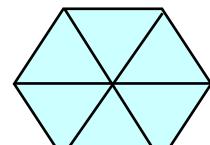
برخې
مساوي
نا مساوي

اشكل

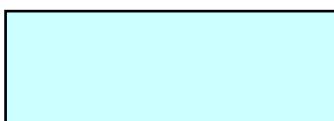
برخې
مساوي
نامساوي

اشكل

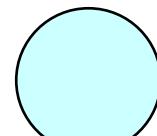
برخې
مساوي
نا مساوي

دویم فعالیت: مساوی برخی رسم کړئ او هره برخه په مختلف رنګ سره رنگ کړئ.

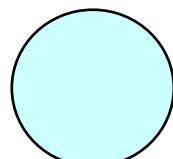
۱۰.

۳ مساوی برخی

۹.

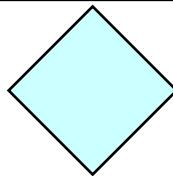
۴ مساوی برخی

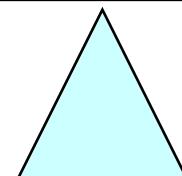
۸ مساوی برخی

۶ مساوی برخی

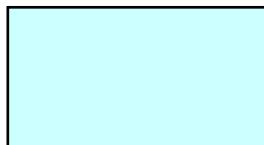

۲ مساوی برخی

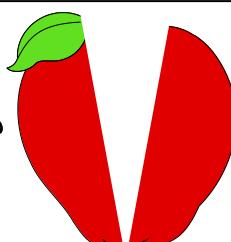
۲ مساوی برخی

کورنې دنده: غونښته یې شوی ده، مثالو نه په درسي مساوی برخو چې وویشي.

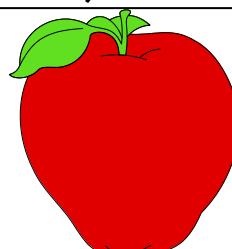
۴ مثلث جوړ کړئ. ۴ مستطيلونه جوړ کړئ. ۴ مربع ګانې جوړې کړئ.

چې مربع نه وي.

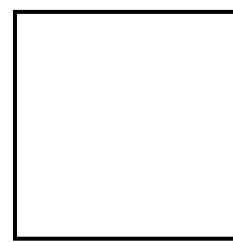
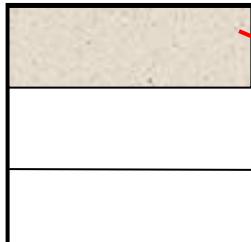
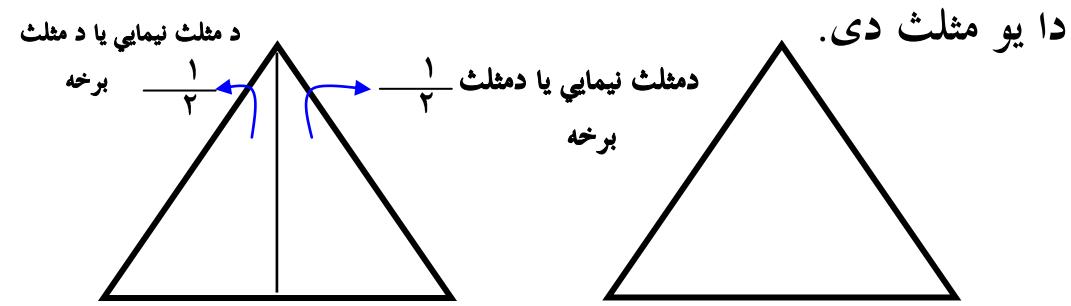
د منې نیمايې

د منې نیمايې

دا یوه منه ۵

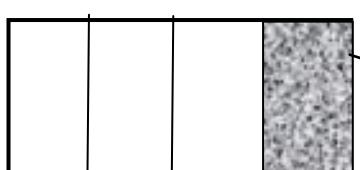
دا منه په دوو مساوی برخو وېشل شوې ۵
هره برخه د منې یوه، دویم برخه جوړه وي
اوهرې برخې ته یو دویم $\frac{1}{2}$ وايې.

دامریع په دری مساوی برخوبشل شوې د.

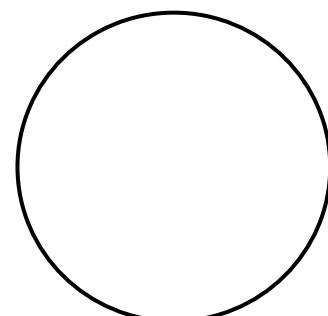
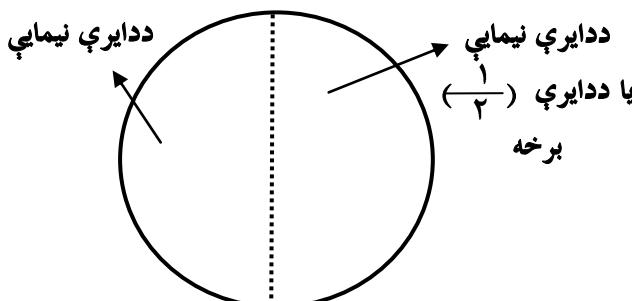
هره برحه دتولې مربع دريمه برحه جوره وي.

دمستطيل خلورمه برحه

دمستطيل د. په خلورو مساوی برخو
وبشل شوی د، هره برحه د مستطيل
خلورمه برحه جوره وي.

دا يوه دائريه ده

دا يوه دائريه ده اوپه دوو مساوی برخو وبشل
شوې د، هر يوه د دې دوو برخو خخه يوه
دويمه برحه د دائريې بلل کېږي.

مشق اوتمرين: لاندي جدول بشپړ کړئ، د حل شوي مثال خخه کار واخلي.

مساوي برخې	رسم	د کسر رنګ شوې برخې ولیکي
۴		-۱ دمساوي برخو خخه یوه یوه برخه رنګ شوې ده یا دشکل خلورمه برخه رنګ شوې ده.
		-۲
		-۳

په لاندي شکلونوکې د رنګ شوو برخو اړوند کسر ولیکي.

کورني دنده:

--	--	--	--

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library